

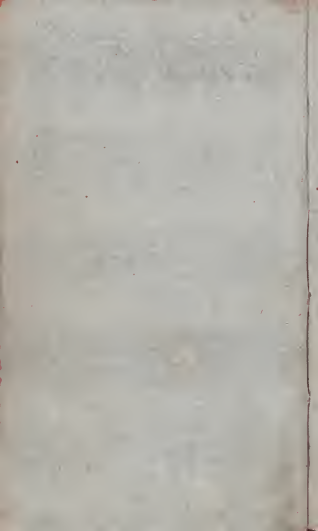

187 R

$cf. 96 + 48 - 6 - 91 - 12$

Handmünden

Lærdóms Bók

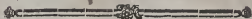
í evangelískum frístilegum

Trúarbrögðum,

h a n d a

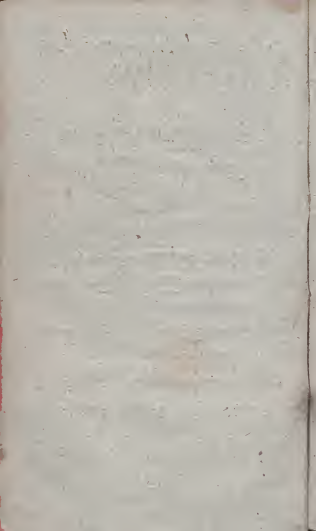
U n g l i n g u m.

Selst almennt innbundið, 23 Skild.

Leiðárgjöldum, 1807.

Prentuð á Kópnað Íslands konúnglegu
Uppfræðingar Stiptunum,
af Bókpryncjara G. J. Schagfjörð.

A d v a r a n

til

K e n n e n d a n n a .

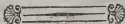
1) **S**erhver Meiníng, hvort heldur hún er í Lærdóms- eður Ritningar-greinum, eðlegar í Athugasemdum og Utskirningum Greinanna, á nákvæmlega og skilmerkilega að útskýrast fyrir Barninu, áður en það lærir nokkuð af þeim utanaf.

2) Tornaemir, sem hvorki hafa Efni nje Tíma til að læra meira, þurfa ekki nema að vita vel sjálfar Lærdóms- og Ritningar-greinirnar, sem þar standa prentáðar hjá.

3) Kennendurnir ega að láta Barnin leita að þeim Greinum í Biblíunni, sem til er vísað, en þó ekki eru prentaðar; Þar, sem mörg Börn

eru, ega þeir að láta þau lesa þær til Skiptis,
og með stuttum Spurningum útúr, foma þeim í
Skilning um Meinunguna.

4) Serhyor Lærdóms Grein í Bókinni er
svo skiljanlega samantekin, og Attribis Ordin
prentud með öðru Letri, að hægt er hrörsum
einum að spyrja útúr þeim; þess vegna gjerdist
engin Þersf að prenta Spurningarnar, einum
þar Mannin er óhgunst, að opt og tíðum hafa
þæði Kjennendur og Lærendur minna þenkt úti
Sannleikann, vegna Spurninganna.

Sá litli
Lúthers
Katechismus.

Þetta eru Guds
Tíu Laga-Bodord.

Fyrsta Bodord.

Eg er Drottinn Gud þinn, þú
skalt ekki hafa annarlega Gudi
fyrir mér.

Swad er það?

Það er: Þér egum, yfir alla hluti
fram, Gud að óttast, hann að elska og
á hann einn að trúa.

Annad Bodord.

Þú skalt ekki leggja Nafni Drott-
ins Guds þíns við Hégóna,
a 3 Þú

Því Drottinn mun ekki halda þann saklausann, sem brúkar hans Nafn hégómslega.

Swad er það?

Það er: Verjum að óttast og elska Gud! Engum egum vér þús að biðja í hans Nafni, ekki sverja við það né fjólfongi fremja, ekki ljúga né svífa; heldur egum vér Guds Nafn að ákalla í öllum vorum Maudsonjum, tilbiðja það, losa það og því Þakfir gjöra.

Þriðja Bodoord.

Minnstu að helga Hvíldardaginn Drottins Guds þús.

Swad er það?

Það er: Verjum að óttast og elska Gud! Aldur ekki spráttum Predikunina né hans Ord; heldur egum vér það heilagt að halda, gjarnan heyra það og læra.

Fjórða Bodoord.

Heidra skalt þú Fodur þinn og Móður, svo þér vel vegni, og þú verdir lánglífur á Jorðum.

Swad

Hvad er það?

Það er: Vör egum að óttast og elska
Gud! Ad vér ecki fyrirlitum vora For-
eldra, né þá, sem yfir oss eru bodnir, edur
þá til Reidi reitum; heldur þá í Heidri
hofum, þjónum þeim og hlýdnir þeim,
elskum þá og Byrðing veitum.

Fjórta Bodord.

Þú skalt ecki Mann deyða.

Hvad er það?

Það er: Vör egum að óttast og elska
Gud! Ad vér ecki meidum Hold vors Má-
linga, edur gjörum honum Mein í nockru;
heldur egum vér honum að bjarga og við-
hjálpa, í öllum hans Elss Náudsynjum.

Stjötta Bodord.

Þú skalt ecki Hórdóm drýgja.

Hvad er það?

Það er: Vör egum að óttast og elska
Gud! Ad vér lifum hreinferduglega, bæði
í Ordum og Verkum, og að hvort einn
elski og í Heidri hafi sína Ektapersönu.

Sjöunda Bodord.

Þú skalt ecki stela.

Hvad er það?

Það er: Vör egum að óttast og elska
Gud! Að vér ecki gripum Góts eda Þen-
inga vors Máunga, edur með fólki
Kaupeyri eda Undirhyggju undir oss drog-
um; heldur egum vér honum að hjálpa,
fóð hans Góts og Uppeldi ávarjist og
þardveitist.

Attunda Bodoord.

Þú skalt ecki bera falsskann Vitnis-
burd á móti þínum Máunga.

Hvad er það?

Það er: Vör egum að óttast og elska
Gud! Að vér ecki ránglega ljágum nokk-
ru á vorn Máunga, ecki sólþjumi, baktol-
um edur ófrægjum hann í nokkru; heldur
egum vér hann að saka, allt gott um hann
að tala, og færa alla Gluti á betri Veg.

Níunda Bodoord.

Þú skalt ecki girnast Hús Máunga
þíns.

Hvad er það?

Það er: Vör egum að óttast og elska
Gud! Að vér ecki með Flærd stundum
eptir

eftir Arsi edur Gasteign vors Málinga, edur undir ös dögum með Yfirvarpi Laga og Réttinga; heldur egum vér þar til hjálpa og styrkja, að hann hafi sitit allt óskaddad.

Trúnda Bodoord.

Þú skalt ekki girnast Qvinnu Málinga þíns, ekki Þjón né Þjónustugvinnu, ekki Ura né Afsta, og ekkert það hans er.

— Svad er það?

Það er: Vér egum að bitast og elska Gud! Aldur ekki burt-tælum edur lofum frá vörum Málinga hans Egin-qvinnu, Þjónustufólk eda Qvikse; heldur egum vér að áminna og ráðleggja, að brótt og einn sé samt, og ástundi að Þjóna, það honum skyldugt er.

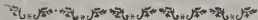
— Svad segir Gud um þessi Bodoord?

Hann segir svo í 2 Mós. b. 20, v. 5. 6.:
 Eg er Drottinn þinn Gud, eg er vandlátur Gud, sem læt Strass fyrir Sedrunna Rángleði koma fram á Þorrunum í þridja og fjórda Lid, það er að segja: á þeim, sem mig hata. —
 — Elka

líka sá, sem andsbúi Miskunsemi í þús-
und Lídu á þeim sem mig elska, og við
þá, sem vardoeyta mín Bodord.

Hvad er það?

Það er: Gud hótar þeim öllum Þínu,
sem afvitja þessum hans Bodordum, þvi
egum vér að óttast og hræðast hans Meidi,
og ekkert gjöra á móti hans Bodordum;
en þeim öllum, sem þessi Bodord halda,
lofar hann sínni Náð, Miskun og öllum
góðum Glutum; þar fyrir egum vér að
elska Gud, trúa og treysta honum, og
breyta eptir hans Bodordum.

Trúarjátningin.

Fyrsta Grein.

Um Sköpunina.

Eg trúi á einn Gud Födur al-
máttugann, Skapara Himins og
Jardar.

Hvad er það?

Það er: eg trúi að Gud hafi skapað
mig, ásamt öllum öðrum Sköpunum, og

ad hann hafi gefið mér Dnd og Lífama,
 Flugu, Eyru og alla Lími, þar með Skyn
 og Skilningarvit, og ad hann öllu þessu
 enn þá við Mækt heldur. Her til veitir
 hann mér og fyrirþer nóglega: daglega
 gefur hann mér Klæði og Skjæði, Mat
 og Dryck, Hús og Heimili, Fodur og
 og Módur, Akur og Dvifse og allt það,
 sem gott er, með öllu þó eg með þarf til
 míns Lífs Uppheldis. Hann verndar
 mig og varðveitir frá öllum Skada og
 Háða, og öllum illum hlutum. Allt
 þetta Gott veitir hann mér af sinni ein-
 skjerri, fódurlegri, gudlegri Góðgirnd og
 Miskun, án allrar minnar Forþenustu
 og Verðskuldunar; fyrir hvað allt eg á
 honum Lof og Þakir ad gjöra, honum
 þjóna og hlýðinn vera. Þetta eru vissu-
 leg Sannindi!

Aunnur Grein.

Um Endurlausnina.

Eg trúi á Jesúm Krist Son
 hans, eingétinn Drottinn vorn,
 hvorr ed gétinn var af heilögum

Alunda, fæddur af Maríu Menju,
 þíndur undir þeim pontverska Þis-
 lató, þrossfestur, deyddur og graf-
 inn; á þriðja Degi reis hann upp
 frá Daudum, og uppsté til Himna,
 situr nú til Guds Föðurs almátt-
 ngs hægri Handar, og þaðan mun
 hann koma að dæma Lífendur og
 Dauda.

Þvad er Það?

Það er: eg trúi að Jesús Krístur sé
 sannur Gud af Föðurnum gétinn fyrir
 allar Aldir, líka sannur Maður, fæddur
 af Maríu Menju; að hann sé minn
 Drottinn, sem mig glatadann og fyrir-
 dæmdann Mann hefir afrekad, endurleyst
 og frelsad, frá öllum Syndum og eilífs-
 um Dauda, ekki með Gulli eða Sölsfri,
 heldur með sínu heilaga, dhrmæta Blóði,
 og saklausu Þínu og Dauda, svo eg sé
 hans eiginleg eign, lífi undir hans Baldi
 í hans Ríki, honum þjóni í eilífu Rétts-
 læti, Meinleysi og Sáluhjálp, líka sem
 hann er sjálfur af Daudanum uppreisinn,
 lífi og lífi að eilífu. Þetta eru vissu-
 leg Sannindi!

Þrið-

Þriðja Grein.

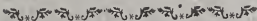
Um Helgunina.

Eg trúi á heilagann Anda, og að sé ein heilag, almennileg, kristileg Kirkja, sem er Samneyti Heilagra, Fyrirgefning Syndanna, Holdfins Upprisa og, eftir þetta Líf, eilíft Líf.

Hvad er það?

Það er: eg trúi, að eg geti ekki af sjálfs míns eiginna Kræpti edur Skilningi trúað á Jesúm Krist, minn Drottinn, edur til hans komist; heldur hefir heilagur Andi mig, fyrir Gudsþjallanna Kænningu, fallad og upplíft með sinum Aftgjöfum, helgad mig og viðhaldið í réttari Trú; líka sem hann alla aðra kristna Menn á Jörðu kallar, samansafnast, upplíftir og helgar, og í réttari Trú til Jesú Krists vandrétir. Í hvorri kristilegri Kirkju, hann náðarsamlega fyrirgefur mér, og öllum Trúðum, daglega allar Syndir, og á efsta Degi mun hann uppvefja mig og alla Menn af Dauda, og gefa mér, með eðlum

Ótt-tráudum, fyrir Jesúm Kríst, eilíft
Líf og Sálshjálp. Þetta eru vissu-
leg Sannindi.

Drottinnleg Bæn.

Fadir vor! þú sem ert á Himnum.

— Hvað er það?

Það er: Gud vill hér með tilleida oss
og lefka, að vér trúa skulum, að hann
sé vor réttilegur Fadir, og vér hans san-
narleg Börn, svo vér þess heldur með
fullu Tránadar Traufi megum hann
bidja, eins og góð Börn bidja sinn
elskulegann Föður.

Fyrsta Bæn.

Helgisti þitt Nafn.

— Hvað er það?

Það er: Guds Nafn er sannarlega í
sjálfu sér heilagt, þó vér bidjum ekki; en
vér bidjum í þessari Bæn: að það einn-
inn helgisti hér með oss.

— Hvorninn

Hvorninn skjedur það?

Nær Guds Orð kemst réttflega og heinslega, og ver eptir þot lifum heilaglega, eins og Guds Børnum hæfir — þar til hjálpi oss vor elskulegi Fadir á Himnum! — En hvort, sem öðruvísi kénir edur lifir enn Guds Orð býður, hann vanheltar Guds Masi á medal vor — þar frá vardveiti oss vor elskulegi himneski Fadir! —

Annur Bæn.

Til komi þitt Ríki.

Hvæd er það?

Það er: Guds Ríki kemur að sonnu á þórrar Bænar, af sjálfu fer til; en ver biðjum í þessari Bæn: að það einnig komi til vor.

Hvorninn skjedur það?

Nær Gud gefur oss sinn heilaga Anda, sá oss veitir þá Mád, að ver trúum hans heilaga Orði, lifum heilaglega hér stundlega, en annars Heims eilíflega.

Þriðja Bæn.

Verði þinn Vilji, svo á Jorðu, sem á Himni.

— Hvad er það?

Það er: Guds góður og náðugur Vilji verður á Himnum, þó vér bidjum ekki; en vér bidjum í þessari Bæn: að hans Vilji verði hér á meðal vor.

— Hvorninn skjedur það?

Nær Gud ónætur og hindrar ell til Rád og vondann Vilja þeirra, sem þof valda, að Guds Nafn vanhælgast, og hans Ríki náir ekki til vor að koma, sem eru Heimrinn og vor holdlegur Vilji; heldur storkir hann oss og stöðuga gjörir. í sínum Ordum og í Tákni, allt til vorra Vefloka. Þetta er hans miðfunsamur og góður Vilji.

Sjórda Bæn.

Géf oss í Dag vort daglegt Braud.

— Hvad er það?

Það er: Gud gefur að sennu daglegt Braud, jafuvel vondum Monnum, þó vér bidjum ekki; en vér bidjum í þessari Bæn: að hann láti oss vort daglegt Braud vidurféna, og með Þacklæti til vor medtaka.

— Hvad kallast daglegt Braud?

Það kallast allt það, sem naudsýnlegt er til vors Lifis Bidurhalds, sem er: Natur

og Dryckur, Klædi og Skjædi, Hús og Heimili, Tödur og Engjar, Qvifsenadur, Góts og Penningar, góð Ektapersóna, hlýðs in Börn, dyggt Þjónustufólk, trúir og frómir Yfirmenn, góð Almágangs Stjórn, hagstæð Bedurátta, Fridur, Heilbrigði, Sidsemi, Heidur, góðir Vinir, trúfastir Nágrannar, og allt annað þessu líft.

Fimta Bæn.

Fyrirgef oss vorar Skuldir, svo sem vér og fyrirgefum vorum Skuldunautum.

Swad er það?

Það er: vér biðjum þessari Bæn: að Þadur vor himneskur vilji ecki álíta vorar Syndir, svo hann, forir þeirra Skuld, vilji ecki veita oss vora Bæn — þvi vér erum allra þeirra Hluta ómaklegir, sem vér hann umbiðjum, og höfum ecki það verðskuld: að — heldur að hann vildi oss það allt gefa af sinni eginlegu Náð; — þvi daglega syndgum vér og forþenum ecki annað enn Straff — svo viljum vér og einnig þar á móti fyrirgefja af Hjarta þeim, sem oss á móti brjóta, og gjöra þeim gott, sem við oss misgjöra. Sjólta

Sjötta Bæn. Og leid oss ecki í Freistni

— Hvad er þad ?

Þad er: Gud freistar að sonnu einfis Manns, en vér biðjum í þessari Bæn: að hann vilji vernda oss og varðveita fyrir Syndariðar, Heimsins og Holdins Bjelum, svo vér hropum ecki, fyrir þeirra Tilteggingu, í Vantrá, Dröentingu, edur adrar Stór-syndir og Þöstu, og þó vér freistumst af öllu þessu, þá láti hann oss um síðir þfirvinna og Sigrinum halda.

Sjounda Bæn. Heldur frelsa oss frá Yllu.

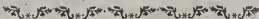
— Hvad er þad ?

Þad er: Hér biðjum vér alls í einu í þessari Bæn: að Gadir vor himnestur frelsi oss frá öllu Yllu til Lífs og Sálar, Farsældar og Heidurs; og að síðustu, þá vor Daudastund er komin, gefi oss góðann Afgang, og taki oss miskunsamlega til sín, út þessum Eyndadal, inn í Himnaríki. Amen!

— Hvad er þad ?

Þad er: að eg skal vera fullviss, að þessar vorar Bænic seu vorum himnesta

Þodur þackæmislegar og af honum heyrð-
ar; þri hann hefir sjálfur skipað, að ver
skotið um með þessum Hættiþidja, og hefir
lofað, að hann vildi oss bænheftra. A-
men! Amen! Það er: já! vissulega!
Það skal svo vera.

Skirnar Sakramentid.

Fyrsta Spurning.

Hvad er Skirnin?

Skirnin er ecki einsamallt Batn, held-
ur er hán þad Batn, sem saman er reyrt
og bundid með Guds Boddordi, og með
Guds Ordi samtengt.

Þvort er þad Guds Ord?

Þad vor Herra Jesús Krístur sagdi
hjá Mattheó 28 Kap. Farid og gjorid
allslags Þjóðir að minum Lærivein-
um, og skirid þær til Trákus Söðurs
og Sonar og heilags Anda.

Andur Spurning.

Hvad útyegar Skirnin oss og veitir?

Hún áttvegur oss og veitir Þyrirgefni-
ngu Söndanna, fælsar oss frá Daudan-
um og Fordæmingunni, en gefur þeim öll-
um eilífa Sálubjálpi, sem trúa því, er
Guds Ord og Þyrirheit losa.

Hvor eru þau Guds Ord og Þyrirheit?

Þau vor Herra Jesús Krístur segir
hjá Markó 16 Kap.: Hvort, sem trúa-
ir og verður skirður, sá mun hólpinn
verða, en hvort, sem ekki trauir, sá
mun fordæmast.

Þriðja Spurning.

Hverninn má Batnid orka svo veglegra Sluta?

Batnid má ekki slíks orka, heldur veit-
ir það Guds Ord — hvort að er í og með
Batninu — og Tráin, hvort að slíkun
Guds Ordum í Batninn trauir; því fyrir
utan Guds Ord, er Batnid einsamalt
Batn, en engin Skirn; en þegar Guds
Ord samlagast Batninu, þá er það Skirn.
Það er náðarsult Eissins Batn, og End-
urgetningar Lava í heilögum Anda, eins
og Páll Postuli segir í Sendibréfinu til
Titum, 3 Kap.: Því sáni Miskunsemi
hefir Gud oss hólpna gjort með End-

urgétningar. Lauginni og Endurný-
ginginni, sem skedur af heilögum Anda,
hversjum hann hefir nóglega úthelt
yfir oss, fyrir Jesúm Krist vörn Lausn-
ara, svo vér, réttlættir fyrir hans
Nád, yrðum Erfingjar eilífs Lífs,
eptir Voninni. Þessi Orð eru sönn og
trúanleg.

Fjórða Spurning.

Þvaf merfir þvillk Vatnsstirn?

Hán merfir það, af sá gamli Adam í
oss, á daglega af dreckjast og deyðast, fyrir
í Þvru í og Þvibót, með öllum Synd-
um og vondum Givendum, og síðan dag-
lega framfoma og upp aptur rísa nýr
Madur, sá af lífa skal í Réttlæti og
Heilagleika fyrir Gudi æfinlega.

Þvaf stendur það stífsaf?

Postulinn Páll segir í Sendibréfinu til
Rómverja 6 Kap. Svo erum vér þá með
Kristi grefstradir í Skieninni til Daud-
ens, af líka sem Kristur af uppvakinn
frá Daudum fyrir Þvrd Södurfins,
svo egum vér af gátga í nýu Líferni.

Altz

Altaris Sakramentid.

Fyrsta Spurning.

Hvad er Altaris Sakramentid?

Altaris Sakramentid er sannarlegt Hold og Blód Drottins vors Jesú Krists, undir Braudi og Vini, af honum sjálfum innsert, oss kristnum Mönnum ad eta og drecka.

Hvar stendur það skrifad?

Soo skrifa Gudsþjalla, mennirnir, Matthæus, Markus, Lúkas og Póskalinn Páll:

Vor Zerra Jesús Kristur, á þeirri Nátt, sem hann svífinn var, tók hann Braudid, gjörði Þackir, brant það, gaf sinum Lærisveinum og sagði: takid og etid, það er minn Likami, sem fyrir yður verður gefinn, gjörid það minna Minnsagn.

Somuleidis, eftir Orðsmaalæðina, tók hann Kaleifinn, gjörði Þackir, gaf þeim

þeim hann og sagði: dreckid allir hér af, það er Káleikur ens nýja Testaments í mínu Blóði, sem fyrir yður áthellist til Sýrigræfningar Syndanna; gjörð þetta svo oft, sem þér það dreckid, í mína Minningu.

Annur Spurning.

Það stóðar oss með þessum Gætti að eta og drekka hér af?

Það sýna mér þau Ord, sem hér standa: fyrir yður gæst og áthellist, til Sýrigræfningar Syndanna; þó að sonnu veitist oss og gæst fyrir þessi Ordin, í Sakramentinu, Syndanna Sýrigræfning, eilíft Líf og Sáluhjálpi; þólad hvar Syndanna Sýrigræfning er, þar er einnig Lífid og Sáluhjálpin.

Þriðja Spurning.

Þvorninn fær líkamleg Berging verkad svo mikla Gluti?

Berging Brauds og Vins verkar það í engann Mátu, heldur þau Ordin, sem hér standa: fyrir yður gæst og áthellist, til Sýrigræfningar Syndanna, hvor Ord að eru, hjá líkamlegu.

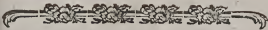
ri Bergingu, svo sem Hofudstöðir í þessu Sakramenti. Hvort, sem þessum Orðum tróir, hann edlast allt það, er þau innihalda og uppá hljóða, sem er Syndanna Þyrirgæfning.

Þjórða Spurning.

Hvort neytir þessa Sakramentis máklega?

Ad fasta og sig líkamlega þar til að báa, er að sonnu góð ytri Sidsemi, en sá er sannarlega máklegur og velþickaður, sem Trúna hefir á þessum Orðum: fyrir yður gæfst og úthellist til Þyrirgæfningar Syndanna; en hvort, sem ekki tróir þessum Orðum, og esar þau, hann er ómálegur, þólad þetta Orðid: fyrir yður, krefur fullkornlegrar Trúar í Hjartanu.

Fyrsti Kapítuli.

Um Gud og hans Eginlegleika.

I. Hvorninn vér fáum þeckingu um Gud.

§. 1. **D**æð mǫnnunum ríður mjög mikit á, að vér lærum að þekja Gud; þó annars gætum vér ekki stíld, hvorninn heimurinn er ordinn til, vér vissum þá ekki heldur, hvort vér væntum vænta um vora hagi eftir dauðann, og hefðum enga óbrygdula hjálp að reida oss uppá í vorum mótgánga.

Merkt: Það eru fyllud Trúarbrögð, að þekja Gud og hans vilja, og með hvortu móti vér egum að heidra hann og hlýða honum.

§. 2. Undir nafninu Zeimur skíft almennilega bæði himin og jörð með öllu þó, sem í þeim er.

Merkt: a) Auk sólarinnar og tunglsins sláum vér á himninum mikinn fjölda af stjörnum. Meðal þeirra eru nokkrar, sem kallast

A

Plánu

Plánetur, allteins kringlóttir hnöttir, eins og vor jörð, og er ekki ólíklegt, að í þeim búi margskónar lifandi skjeynur. En þær eiginlegu skjeynur eru sólar eins og sú, sem stin nærst oss, og nýplósa með sama hætti hnötti þá, sem þeim eru nálægastir. Tunglið er hnöttur eins og jörðin, sem fær, eins og hún, ljós sitt af sólnni.

b) Á jörðunni teljast hjer um tuttugu og fimmm þúsundir lifandi skjeyna af hmsu kyni, auk mannanna, sem eru tals þúsund milliónir (en hvor ein millión er sama og þúsund sinnum þúsund), adrar lifandi skjeynur, sem til adgreiningar frá mönnunum kallast kynlausar edur mállausar, skiptast í dhr, fugla, fiska, orma, skorpvikindi, og þær skjeynur, sem lifa bæði í vatni og á landi. Serhvort af kynferðum þessum inniheldur margskónar tegundir, sem eru hvor annari ólíkar.

§. 3. a) Hvoort, sem vill gata kynsemi sinnar, á hægt með ad þeckja, ad heimurinn hefir ekki gétad orðid til af sjálfum sér, heldur enn hás nockud edur þorp hosi gétad bygat sig sjálfst; því enginn sá hlutur er til, sem ekki hefir haft sína orsök, af heorri hann er kominn.

b) Geimurinn hefir ekki gétad verid til frá eilífd, því ver náum, ad allir hlutir eru umbreytanlegir, og bæði menn og

og stefnum, ásamt öðru fleiru, hafa upphaf og endir.

§. 4. Strá eilífd hlýtur að hafa verið ein æðsta Vera, sem skapað hefir heimin, edur ráðid fyrir upptökum hans og niður-röðun. Þessi vera kallaðst Gud, og þessi Gud hlýtur að vera sá allra víðasti, máttugasti og gæðsturkastí, þó þeim mörgu og margháttudu hlutum, sem eru í heiminum, er svo víð-dómslega niðurráðað, og allir eru þeir mjög nýtsamlegir.

§. 5. Gud þekktist ljófast af sínu orði, hvort lesa má í þeirri heilegu Ritningu, sem kallaðst Biblíá.

§. 6. Það er víst, að þann Guds vilja, sem manneskjurnar áhrættir, er að finna í Bibliunni, og þess vegna kallaðst hán Guds orð, þó hán kennir oss fullkomlega og augljóslega allt það, sem spudug manneskja þarf að vita sér til endurbótar, huggunar og sanningar velferðar, bæði í þessu og tilkomandi lífi.

§. 7. Gud hefir sjálfur staðfest sitt orð, með því, að hann hefir ætíð þeim mönnum, sem það hafa titað, bæði speki,

til að auglýsa þá hluti, sem enginn maður gat vitad af sjálfum sér, og líka frapta til að framkvæma þau verk, sem enginn hefði gætt að gjört með neinslags náttúrlegum meðlum.

Merk: a) Í heilagri ritningu finnast þeir spádómar, sem fyrirsegja markverða tilburði, er enginn manneskja gat á þeim tímum fyrirframt sið, og sem þó laungru þar eftir eru í ótrasta máta uppfylltir. Gud einn, sem er alvitur, gat veitt þessum heilögu monnum þekkingu um slíka atburði. Esaj. 21, 1, 10. 44, 21, 28. Jerem. 31, 31, 40. 50, 1, 46. Dan. 9, 20, 27. Matth. 24, 1, 28.

b) Í heilagri ritningu er talað um frapta verk, sem eru slík yfirnáttúrleg verk, að þau útheimta guddómlegann frapt, þar það ekki var mögulegt að gjöra þau á þvilikann hátt með náttúrunnar froptum. Gud, sem er almáttugur, hefir einungis brúfak þá heilögu menn til að gjöra þvilik dásendar verk. 2 Mós. b. 14, 21, 30. Matth. 8, 7, 15. Jóh. 2, 1, 11. 6, 1, 15. 9, 1, 38. 11, 17, 53. Post. G. b. 3, 2, 8.

§. 8. a) Þeir menn, sem undir Guds stjórnun og með hans aðstod hafa skrifað þá heilögu Ritningu, kallast, yfir höfud að tala, Spámenn, Gudspjallamenn og Postular.

b) Spámenntir, Gudspjallamennir og Postulartir, voru útvaldir af

af Gudi, til að vera hans sendibodur meðal manneskjanna, hvorum þeir áttu að fyllgjöra hans vilja, og framkvæma hans áskemning á þeim stad og tíma, sem hans speki áleit að vera þéanlegast.

§. 9. a) Spámennirnir hafa skrifað þann hlut Ritunarrinnar, sem kallast gamla Testamentid, áður enn Kristur fæddist.

b) Gamla Testamentid inniheldur himislegar bækur, í hvorjum Guds vilji var auglýstur Gyðingum, þeirri þjóð, sem Messías, heimsins Laufrari, átti eiga að reka fön sitt til; en þessar bækur eru enn þá í morgum greinum nýtsamlegar handa oss, og þéanlegar til lærðóms, huggunar og viðverunar.

Merk a) Bækur gamla Testamentisins eru eftirfylgjandi: fimur bækur Mósis, Jósuæ bók, Dómara bókin, Ruths bók, fyrri og síðari Samúelis bók, fyrri og síðari Kónganna bók, fyrri og síðari Kroníku bók, Esdra bók, Nehemíæ bók, Ester's bók, Jobs bók, Davíðs Psaltari, Salómóns Orðsquidir, Predikarans bók, og Lofgæddid. Þjórir stærri Spámennirnir, Esajas, Jeremías, með hans Harmagráti, Ezeckiel, Daniel. Tólf smærri Spámennirnir, Hóseas, Jóel, Amos, Obadías, Jónas, Míka, Nahúm, Habacuk, Sefhonías, Haggái, Zacharías, Malachías.

b) Kristur hefir staðfest, að bætur gamla Testamentisins seu af Gudi, Lúc. 24, 25. 27. 44. Og á Krists tímum voru allar þessar bætur samansafuðar í gamla testamentinu, sem enn eru þar.

§. 10. a) Gudspjalla-mennirnir og Postularnir hafa skrifað þann hluta Ritningarinnar, sem kallast nýja Testamentid, eptir að Kristur var fæddur.

b) Nýja Testamentid inniheldur í ömulegum bókum allt það, sem Gud hefir viljað augljóst gjöra fyrir öllum heiminum, um syndaranna endurlaun vegna Krists, trúna, Guds ótta og dygðina, sem áheimtafst til ísaluhyálpár.

Merki: a) Nýja Testamentisins bætur eru eftirfylgjandi: fjögur Gudspjall, nefnilega: Matthæi, Marel, Lúcae og Jóhannis; Postulanna Gjörninga bók; fjórtán Páls Sendibref, sem eru: eitt til Rómverja, tvö til innbyggjaranna í Korintu, eitt til Galata, eitt til Ephesus manna, eitt til innbyggjaranna í Philippis, eitt til þeirra í Kólossaborg, tvö til innbyggjaranna í Tessaloníku, tvö til Tímóthem, eitt til Titum, eitt til Philemon, eitt til enna Ebrestu; Jakobs pistill, fyrri og síðara bref Peturs, fyrsta, annað og þriðja bref Jóhannis, Júdeasar, bref og opiðberingár Jóhannis.

b) Kristur hefir með sinum fraptaverkum sannad, að hann væri sendur af Gudi, og með sama hætti er trúverðugleiki Guds spjallamannanna og Postulanna staðfestur, Jóh. 10, 37. 38. 14, 10. 11. Post. 8. b 3, 1. 16. Skrif þinn eldsti kristinna lærifædra innihalda þá vitnisburði, sem gjöra augljóst að Gudsþjallamennirnir og Postularnir hafi, Kristad þær nýja Testamentis þátur, sem þeim eru eignadar.

§. 11. Eptir sérlegasta iustakins skiptist Guds ord í Lögmalid og Evangelium.

a) Í Lögmalinu sýnir Gud oss það illa, sem vér egum að fordætt, og það góða, sem vér egum að launda, það leidir oss einnig fyrir sjónir, straff fyrir hid illa til vidverunar, og umbun fyrir hid góða til uppfunar.

b) Evangelium inniheldur Guds lof-ord um syndanna fyrirgefningu og sálshjálp vegna Jesú Krists, hvort ed endurlensti heiminn með sinni þínu og Daða; auk þessa kennir það oss, eptir hvort röð og reglu, og með hvortu móti vér getum orðid hlutakandi í fyrirgefningu syndanna, og þeirri sálshjálp, sem Kristur hefir oss átrégað.

Merk: Í fyrsta þátti Græðanna ser tal-
ad um lögmaðid, sem inniheldur Guds tín bod-
ord. En Evangelíum er í fjórum síðari þört-
unum, sem innihalda þrjár greinir trúarinn-
ar, þó bætur í Gadir vor, ásamt með steinar-
og altarisins sakramentum.

II. Hvað Ritningin kennir oss
um Gud, yfir höfud að tala.

§. 1. Heimans Skapari er sá ein-
asti sanni Gud, og enginn nema hann.

Es. j. 45, 18. Svo sagði Drottinn,
sá ed himininn hefir Skapad, sá Gud,
sem jördina hefir tilbúid: Eg em
Drottinn, og enginn annar Gud er
til nema eg.

1 Cor. 8, 4. Vör vitum, að flurð-
god heidningjanna eru eckért, og eng-
inn annar Gud er til nema sá eini.

Merk: a) Heidningjarnir dæfuda marga
hjáguði, og leitadu flundum til eins, flund-
um til annars, en gátu samt ecki vitad, til
þvörs af þeim þeir hellst flöldu snúa ser, með
vissustu vonum hjálp og aðflod.

b) Vör höfum orsok til að álíta flálfa oss
lángtum fælli, þar vör þeckjum sannann Gud,
og vitum, að hann er einn einasti, þar fyrir
leitum vör hælís hjá honum einum, og setjum
þört

vort trausti og athvarf til hans í öllum vorum nandsynjum.

§. 2. Ritningin kennir oss að þekja þann einasta sanna Gud, sem Södur, Son og heilaganna Anda, og til einkar bæði Födur, Soni og heilögum Anda þá einu og sömu guddómlegu veru, í hvorri þeir eru þadgreinanlega sameinadir hvort med öðrum, med þeim hatti, sem vér fáum ecki skilid.

Matth. 28, 19. Jesús bhdur sínum Lærifveinum: farid og gjörid allslags þjódir að minum lærifveinum, og skrifid þær til nafns Södurisins og Sonarins og þess heilaga Anda.

Jóh. 15, 26. Jesús, svo sem eingetinn Sonur Födurisins, segir: en þá ed sá huggariinn kemur hvortn eg mun senda yður frá Södurnum, sá sannleikisins Andi, sem af Södurnum framgengur, hann mun vitna umi mig. 2 Cor. 13, 13.

Merf: Það er orðid að venju meðal fristinna manna, að falla Gud þrennann edur þreinnann, til að sjúa þar med, að Fadir, Sonur og heilagur Andi hafi einn og sama allra þærsta Guddóm sameginalega hvort med öðrum. Jóh. 10, 30. 16, 15. Matth. 3, 16. 17. Jóh. 14, 16.

§. 3. Fadur, Sonur og heilagur Andi eru jafnt blut-takandi í þeirri sömu eilífu, mætti, gæðsku og spæti, þeir hafa eina og sömu sameiginlega dýrd.

Jóh. 5, 19+23. Jesús segir: hvað hellst Fadurinn gjörir, það sama gjörir Sonurinn eins, því svo sem Fadurinn uppvækur dauða og gjörir lifandi, svo lifgar og Sonurinn allteins, hvörja sem hann vill, og að allir skuli heidra Soninn eins og þeir heidra Föðurinn. Líka svo játar hálfur Jesús, Jóh. 17, 5. að hann hafi verið í dýrd hjá Föðurnum, áður enn heimurinn var til. Jóh. 1, 1. 2. 3. 14. Róm. 9, 5. Ebr. 1, 3.

1 Cor. 2, 10. 11. Postulinn Páll segir um heilagann Anda: Gud hefir látið sinn Anda ópinbera okkur sín vísu dómsfullu ráð, því Andinn ransakar alla hluti, og jafnvel Guds leynda ráð. En hvort manneskjanna er sú, er viti hvað í mannum er, nema mannsins andi, sem í honum er? svo líka veit enginn hvað í Gudi er, nema Guds andi.

Med lífum hætti synir og Postulinn, að það hafi verið sá heilagi Andi, sem áreiðdi vörðgættum náðar-gásum í hinna fyrstu Kristni, þar á meðal hann og svo telur mækt til að gjöra fræðingverk, og síðan segir hann: 1 Cor. 12, 4-11. en allt þetta verkar fræðinglega sá eini og sami andi, er útskiptir sérþörjum útaf fyrir sig, eptir því, sem hann vill, Post. G. b. 5, 3. 4. 1 Cor. 3, 16.

Merk: a) Það er sannarleg og mikilvæg huggan fyrir oss, að þjer vitum, að Sonurinn Jesús Kristur, sem hefir kkennt oss þvörja þjer egum að trúna, og endurleyft oss med sinni plau og dauda, er sannur Gud ásamt med Gæðurnum, því vegna þess kunnun þjer med fullri sannfæringu, að reida oss uppá hann, og fylgja honum í öllu med flæðfösta trúnaðar-trausti, lífa og áu efastendni tilbidja hann.

b) Öss er það mikiloverdt, að þjer vitum, að sá heilagi Andi, sem med Guds orði verkar til vörðar upplösingar og endurbótar, er sannur Gud ásamt med Gæðurnum og Syninum; því þess vegna erum þjer nú fullvissir um, að þor betran er mögleg, ef þjer færum oss Guds ord rettilega til nota, og einnig vantru eða efastemi getur haldid oss frá að tilbidja heilagana Anda med sama trúnaðar-trausti, sem Gæðurinn og Syninn.

III. Hvað Ritningin kennir oss um Guds veru og eiginlegleika.

§. 1. Gud er Andi, edur ósonileg vera, sem hefir að sonnu frjálsrcæði og stynsemi, en engann líkama edur línu, þess vegna gétum vér ekki sjod hann með líkamlegum augum, ekki heldur átmálad hann með neinni mind.

Jó. 4, 24. Gud er Andi, því ega þeir, sem tilbidja hann, að gjöra það með réttum anda. 1 Tím. 1, 17.

Merk: Gud dýrkast og vegsamast best með hreinum þaunkum og ráðvöndum lífnadi, þó þesskonar dýrkan á best við þann Gud, sem er andi.

§. 2. Gud er eilífur og hefir hvorki upphaf né endir. Hann er ætíð óumbræytanlegur, og verður jafnan hinn sami.

Psálm. 90, 2. Adur enn fjöllin voru til, og þú tilbjóst jördina, ert þú Gud, og það frá eilífd til eilífdar. Psálm. 102, 27. 28.

Joc. 1. 17. Sjá Södur ljósanna er engin umbreyting, né umbreytingar stuggi.

Merk: Gud, sem er eilífur, óumbreytanlegur, getur þess vegna gjört þá eilíflega sæla, sem elsta hann og hlýða honum. Hans mál þar

þar til ríenar aldrei, eðfi heldur umbreytir hann sínum ásetningi og lofordum.

§ 3 Gud er almáttugur og gétur gjört allt hvað hann vill, án ómáks eður fyrirhafnar, en hann gjörir ekkert annað enn það, sem er vísdómsfullt og gott, því hann vill ekkert nema það einungis.

Psálm. 115, 3. Vor Gud er í himnum, hann gjörir allt hvað honum gott þykir. Psálm. 135, 6.

Jér. 32, 17, 19. O Drottinn! Drottinn! sjá! þú gjördir himn og jörð með þínum mikla frapti! enginn hlutur mistekst fyrir þér, þú hinn mikli og völdugi Gud, mikill í ráðum og máttugur í athöfnum.

Merkt: Því megnun óhultir treysta á hjálp og verndan þess almáttuga Guds, í öllum vorum rettilegum athöfnum, því hann vantar hvorki veldi né frapta til að vernda oss. En hann er líka máttugur til að straffa þá að máflegleikum, sem eru honum óhlýðnir.

§. 4. Gud er alvís, og veit allt í einu bæði það, sem skedd hefir, það, sem nú skeddur og það, sem á allri óföminni tíð mun ske. Þórir heimuglegustu þánkar eru eðfi huldur fyrir honum.

1 Jóh. 3, 20. Gud þeckir alla hluti.
 Psálm. 139, 1, 3. Drottinn! þú
 ransakar og þeckir mig. Þú skynjar
 mínar hugrenningar á lengdar. Þú
 sjer glórla allar mínar athafnir.

Merkt: Það væri mesta heimíða, að ætla
 sér að hræjna fyrir Gudi, sem veit allt,
 og verður ekki á talar dreginn með útsortis yf-
 irhylluningu. Hann veit, hvar heldur er, hvað
 illt eða gott vjer hugsum, tölum eða gjörum,
 jafnvel þó engin manneskja verði noðurnatma
 ástýnja þar um.

§. 5. Gud er alvitur, og hefir ætíð
 þann besta tilgang í sínum ásetningi, og
 líka velur jafnan bestu meðöl til að
 koma honum fram.

Psálm. 104, 24. Drottinn! hvorsu
 mörg eru þín verk: þú gjördir þau
 öll með vísðómi. Jóh. 12, 13.

Merkt: Vjer megum óhult trúá því, að
 hinn alvitri Gud gjörir ekkert án þess það
 sé nýtsamlegt, og að allt, hvað fram við oss
 kemur, eptir hans vilja, horfir oss til gagns
 og góða.

§. 6. Gud er allstadar nálgægur og
 verkar með sínum frapti allstadar í
 öllum hlutum. Hann er hvorgi fjar-
 lægur sínum fjepnum.

Psálm.

Psálm. 139, 7. 8. Hvört skal eg fara frá þínum Anda, Drottinn! hvört get eg flúið, svo þú sjáir mig ei? Þó eg ferri upp í himininn, þá ertú þar, og þó eg byggji mér legu-rúm í undirdjúpinu, þá ertú einnig þar, Jer. 23, 24.

Merkt: Ginn gudhræddi má vera með góðu gedi í öllum sínum mörgangi, því Drottinn yfirgefur hana aldrei, heldur varðveitir hana. En sá ógudhræddi hefir orskt til að skelfast, jafnvel í leynilegustu fylsum, því hann gjetur hvorgi umflúið Drottinn, sinn dómara.

§. 7. Gud er góður, og auðshnir sínum skopudu sképnum svo margar velgjördir, sem hvor þeirra getur í móti tekið, eptir þeirra edli, lífernis máta, eður átvortis ásigkomulagi.

Psálm. 145, 9. Drottinn er öllum góður, og hann mistunat sig yfir öll sín verk.

Post. G. b. 14. 17. Gud hefir ekki látið sjálfann sig vera án vitnisburðar, þar hann veitti oss mikid gott, og gaf oss dögga af himni og frjós-samar árs-tídir.

Merkt: Oss býrjar með sannarlegu þaklæti, að vidurkennu eins þætt smærri, sem hinar stærri Guds gáfur, og aldrei aðsda fyrir, hann

hann muni finja oss þess, sem hann sýir að oss er þjáanlegt.

§. 8. Gud er miskunsamur, og sáð til að veita oss hugsvölun í vorum hörmungum, og frelsa oss frá þeim á þeirri tíð, og með þeim hætti, sem hann sýir oss hagkvæmasti, allt eptir því, sem vor velferd átkrefur.

Psálm. 103, 13. Eins og faditinn er bsrnunum lífnsamur, eins er Drottinn miskunsamur þeim, er hann óttast 2 Cor. 1, 3.

Merk: Í þllum vorum mótgáangi megum vjer með von og trausti leita hælis hjá miskunsmum Gudi, og hvorki reida oss uppá born eginn vísdóm nje mannanna aðstod, sem opt kann að bregðast.

§. 9. Gud er heilagur, sem ætíð elskar það góða, en hefir stærstu misþócknum á öllu því, sem illt er.

Psálm. 5, 5. Drottinn! þú ert ecki sá Gud, hvörjum ógudlegt athæfi líkar. Hvort, sem er vondur, fær ecki að vera hjá þér.

1 Pét. 1, 15. Eins og sá er heilagur, sem yður hefir kállad, svo verid þér og einnig heilagir í öllu yðar dagsari.

Merk:

Merk: Vjer egum með varðárinu að fordæft allt, sem illt er, því það er Gudi á móti. En vjer egum að ástanda sannann Guds ótta, ef vjer viljum að honum lífi við oss, og hann se oss jafnan náðugar.

§. 10. Gud er réttlátur, og gengur til eptir, að lifað se eptir hans bodorðum, hvor að villu leiti horfa til vorrar nótsemdar. Þess vegna vill hann umþuna einasta þeim, sem hlýða honum, en straffa þá, sem honum eru óhlýðnir.

2 Mós. b. 20, 5. 6. Eg er Drottinn! Þinn Gud, eg er vandlátur Gud, sem læt straff fyrir fedranna ránglæti koma fram á börnunum í þriðja og fjórda lið, það er að segja, á þeim, sem mig hata. Eg er líka sá, sem auðsyni mistunsemi í þúsund liðu á þeim, sem mig elsta, og við þá, sem vandræta mín bodord.

Róm. 2, 9. Gud mun gjalda einum og sérhvorjum eptir hans verkum.

Merk; a) Það er mikil heimsla, að hugsa Gud muni sjá í gegnum fingur við oss, hvortu lengi, sem vjer áfram höldum í syndunum, því hans réttlæti útheimtir, að hann straffi það vonda vörum til skjelfingar og viðverunar, svo að manneskjarnar leiddi ekki til lasta og ódygda af vandra Eptirdæmum.

b) Med því Gudi sönist ekki þímanlegt, að straffa alltid, edur. lanna eptir sérhvers verðugleikinu í þessu lífi, þá dregur hann opt hvorttveggja undan til þess í öðru lífi, hvar bæði sá ógudlegi, og lifa hinn guduræddi úttaka, hvortt uppá sinn máta. sína verka-lana.

§. 11. Gud er sannordur, og dregur oss aldrei á tálur með neinu falsi. Hann er trúur, og heitir hvorki né lofar öðru enu því, er hann bæði kann og vill efna.

1 Mós. 6. 23, 19. Gud er ekki eins og manneskjan, að hann ljúgi, ekki heidur eins og manneskjunnar barn, að hann sjái sig um hönd.

Psálm. 33, 4. Drottins ord er sannarlegt, og hverju, sem hann lofar, það esnir hann vísjulega.

Merkt: Oss er það nóg til trúarsörklingar, að vjer vitum hvað Gud hefir látið oss þunngjóra í sínu ordi, og það egum vjer að halda fyrir satt, án nokrar efasemi.

Annar Kapítuli.

Um Guds Verk.

I. Svad Ritningin fennir um
Skepuna og skapada hluti.

§. 1. Gud hefir í upphafi skapad
himin og jörd af engu, alleina með sínu
almætti, til gagns og gleði handa öllum
lífum lifandi sképnum.

1 Móf. 6. 1, 1. J endverdu skap-
aði Gud himin og jörd. Psálm. 115,
15 Esaj. 40, 26.

Psálm. 53, 9. Hann taladi, þá stéði
það. Hann bauð, þá stóð það þar.

Merk: Gud hefir með sképuninni svo dár
samlega opinberað sitt almætti, speki og gæðsku,
að sérhvör, sem með alvarlegu athygli giefur
gætur að heiminum, hlótur þar af að uppfæst
til að heidra og vegsama Gud og þacka honum.

§. 2. Þegar Gud hafði á sex dög-
um lokið sképunar verkinu, og gjört
jördina byggilega handa öllum lifandi
sképnum, hóldist hann edur hætti að
 skapa á hinum sjöunda deginum.

2 Móf.

2 Mós. b. 20, 11. Á sex dögum gjörði Gud himin og jörd og hafid og allt, sem í þeim er, en hvíldist á hinum sjöunda degi. Psálm. 104.

Merk: Sjöundi dagurinn, sem er sá síðasti í vikunni, var að Guds budi heilagur haldinn hjá Gyðingum, til þaklætis miðsingar um heimsins skap; þar á mót egum vjer, fristnir menn, að halda heilagann fyrsta daginn í vikunni, til þaklátrar endurminningar um Jesú Krists upprisu.

§. 3. Á fjötta degi vikunnar skapadi Gud hinn fyrsta karlmann, er hét Adam, af moldu, og hina fyrstu konu, sem kalladist Eva, af mannaens sidu. Bæði þau samtengdi Gud í hjúskap til að auka kyn þeirra, og að hvort fyrir sig skyldi stunda annars velferd.

1 Mós. b. 1, 27. 28 Gud skapadi karlmann og qvennmann, blessadi þau og sagdi: aukist þid og margt faldist og uppfyllid jördina.

Post. G. b. 17, 26. Drottinn hefir gjört, að allar mannanna kynqvislic búa á öllum jardarhnettinum, af einum ættstofni.

Merk: Það er vidurqvæmilegt, að allir vjer, án alls greinarmunar, berum umhyggju hvers fyrir öðrum og elstum hvers annann, eins

eink og born af sama foreldri, þar vjer allir játeini, að Adam og Eva hafi verið vorir fyrstu foreldrar.

§. 4. Meðal hinna fínilegu Guds sképna á jördunni, er maðurinn hin ypparlegasta. Hann er gæddur með skynsemdarsullri sálu, í hentugum líkama handa henni, hann er og svo settur af Gudi til að ráða yfir öllum öðrum dýrum.

Prædik. b. 12, 7. Moldin blýtur að hverfa til jardarinnar aptur, hvat hún áður var, en andin til Guds, sem gaf hann.

1 Mós. b. 1, 28. Gud sagði til vörtra fyrstu foreldra: Gjörð yður jördina undirgefna, og drottid yfir fiskunum í sjónum, og fuglunum í loptinu, og yfir öllum dýrum, sem hræfast á jördunni.

Merk: Manneskjurnar hafa það mikla fram yfir dýrin, að þær gjeta þenkt, talað og breytt eptir skynsamlegri umþenkingu; en með þess meira athygli egnum vjer að gjeta þor, svo vjer efi vanbrukum þessa stórn yfirburði, á móti Guds vilja, sjálfum vjs og öðrum til skada.

§. 5. Líkami mannsins er svo hæg-
 qvæmlega tilbúinn, að bæði gætum
 vér unnið það, sem nýtsamlegt er með
 límanna bráfun, og líka notið stórrar
 ánægju með skilningarvitunum, hvor
 að eiu sjón, heyrn, ilman, smectur og
 tilfinning.

1 Mós. 6. 2, 15. Drottinn Gud
 setti Adam í aldingardinn Eden,
 til að yrkja hann og vaka.

Ephes. 4, 28. Þestulinn Páll átheimti,
 fr, að vér skulum erfida, og vinna of-
 inn eitthvæð þarft, svo vér höfum nokk-
 ud til að gefa þeim, sem meðpurfa.

Merk: a) Vjer erum allir skapadir til að
 erfida, því má enginn eyða sinni tíð í idjuleysi.

b) Þegar vjer njótum einnar edur annar-
 ar ánægju með skilningarvitunum, þá egum
 vjer ætíð vandlega að gjæta hófs í hvör-
 jam hlut, en fordæft alla vanbrúfun, svo
 Guds gæðska verði oss eðfi til fordjersunar af
 sjálfskapa vitum.

§. 6. Sálin er sá mannsins part-
 ur, sem þenkir og ályktar. Hún er
 ódaudlegur andi, gædd með skynsemi
 til að þeckja hvað rétt er eða rángt og
 með frjálsoræði til að velja hvort held-
 ur gott eða illt.

Matth.

Matth. 10. 28. Jesús sagði: Erædist ekki þá, sem líkamann deyða, en geta ekki líflátid sálina.

Merkt: Þar ed sálin er æðri partur mann-
estjunnar, egum vier kappfösta, að láta oss
framfara í nyttsamlegri þekkingu og lærðómi,
og ætíð girnast hið sanna góða, svo að vier
háfilegir verðum til sannarlegrar sarsældar, bæði
í þessu lífi, og einkanlega í því tilkomanda.

§. 7. Allt hvað Gud Skapadi var
yfrid gott, og í besta máta lagad til þess,
sem það var ætíad, en einkanlega var
mannestjan, svo sem skilningsfull vera,
skopud eptir Guds egin mind.

1 Mós. b. 1, 31. Gud sá allt, sem
hann hafði gjört, og sjá! það var
yfeid gott.

1 Mós. b. 1, 26. 27. Gud sagði:
Vér viljum gjöra manninn eptir vorri
mind og líkingu, þá Skapadi hann
mannestjuna eptir Guds mind; hann
Skapadi þau karlmann og konu

Merkt: Edert af því vonda, er finnst í heim-
inum gjetur tilreiðnast Gudi, sem ekki var or-
sok til þess. Skuldin verður einungis hía
mannestjunnni, sem ekki gjætti síns meðfædda
sáfleysis.

§. 8. Þær fyrstu mannestjur líftust
Gudi í noktru, og í því tiliti er sagt,
Þær

þær hafi verid skapaðar eptir Guds mind. Þar í vöru þær honum líkar, að þær höfdu þeck-ningar-fullann skilning á öllu, sem þær með þurftu til að byrja farsælegt líf, líka höfdu þær í viljanum lyst og launngun til hins góða án þess að freistast af nokkri tilhneigingu til ills.

Þrédif. 7, 29. Salómon segir: það hefi eg fundid, að það, sem Gud hefir gjört manneskjunní, er rétt.

Hér á líka við það, sem Þostulinn Páll segir: Eóloff. 3, 10. að þeir trú-
udu hafi íklædst nýrri manneskju, sem endurnýjast til þeck-ningar eptir þess mind, sem hana hefir skapað. Eph. 4, 24.

Merkt: Vjer egum að ástanda að verða Gudi líkí ad nýju, og heppast þess vegna daglega eptir að láta oss fara fram í þeck-
inga og ráðvendi, svo vjer verðum ad nýjum og betri manneskjum.

§. 9. Auk manneskjunnar hefir Gud líka skapað adrar skynsemdar-fullar verur, sem hafa ædra edli, og kallast Englar. Þeir eru andar, hafa þó skyn-
semi og frjálscræði, en jafnnefkar mann-
eskjur geta ekki sjed þá án Guds ser-
deilislegar tilhlutunar, þó þær hafa engann jafnnefkan líkama.

psálm.

Psálm. 103, 20. 21. Lofid Drottinn, þér hans Englar! þér eblugar hetjur, sem framkvæmid hans bod! lofid Drottinn, þér hans þénarar, sem gjörð hans vilja!

§. 10. a) Vöðrir af Englunum hafa sjálfskrasa fallid frá sinni hlýðni við Gud, þeir kallast þess vegna vondir Englar, og lida það straff, sem illsta þeirra hafði tilunnid.

2. Pét. 2, 4. Gud þirmdi ekki englunum, sem syndgudu, heldur steypti þeim nidur til helvítis, og setti þá í myrkra fjötur, svo að þeir geymist þar til dómfins. Matth. 25, 41. Jóh. 8, 44.

b) Sínir Englarnir hafa stadið stöðugir í hlýðni sinni við Gud, og kallast því góðir englar. Þeir hafa vundi sitt af að skoda Guds dhæð, losa hann og ákalla, og gjöra allt hvad, sem hann skipar þeim.

Ebr. 1, 14. Eru englarnir ekki þjónustufamir andar, útsendir vegna þeirra, sem óðlast skulu sálubjálpinar? Matth. 18, 10. Lúc. 1, 26, 28. 2, 9, 14. Matth. 28, 2, 7

Merk: I þridju bæn af Sadir vor, verðum vjer áminntir, að gjöra það, sem Gud vill, með sömu lyst og ástandum eins og góðu englarnir gjöra það á himnum.

II. Hvað Ritningin kennir oss um Guds Forsjón og Viðhald allra skapadra hluta.

§. 1. Gud viðheldur öllum Skopnum hlutum með sínu almætti, og lætur þá niðurtöðun í náttúrunni halda sér, sem hann einusinni hefi tilsett, þóí annars mundi hán fara aflaga.

1 Mós. b. 8, 22. Medan jörðin er við lóði, skal hvorki linna sáð né uppsæra, frost né hiti, sumar né vetur, dagur né nótt.

Psálm. 104. 13. 14 Drottinn, minn Gud! þú veðver fjellin hér ofenad, og fyllir lándid með ávörsum, sem þú gæfur. Þú lætur grasid spretta handó fínadinnu, og korn, mennunum til nota, svo að þú útletir braudid úr jörðunni.

Merk: Biet meguum ætíð veida oss uppá Gud, hvorninn sem ástætt er fyrir oss, þóí með þau almætti, speli og gæfðu vernda at þann jafnan heiminu; en vjer meguum he. d.
ut

er aldrei gleyma þri, að vegsama þann og þaka honum.

§ 2. a) Gud ber umhyggju fyrir öllum sínum sképnum, smáum og stórum, veitir þeim öllum allt það þær viðþurfa til lífs uppheldis, gætir þeirra og verndar þær.

Psálm. 145, 15. 16. Allra augu vona til þín, Drottinn! og þú gefur þeim þeirra sæðu í hæfilegann tíma. Þú upplokar þinni hendi, og sedur allar lífandi sképna með þinni blessun.

b) Sérilogi ber Gud umhyggju fyrir manneskjnum, er með skonefnum, og hennar rétti bráfun, ætta orð: Drottinn árdi lánatun meiri sælu enn skynlausu sképnum.

Matth. 6, 26-30. Jesús saadi: gætið ad fuglunum í loptinu, þeir fá hvorki né uppstera, og ekki sofna þeir í kotnblöðum, samt fæðir yðar himnestur Góðir þá. Erud þér ekki miklu ypparlegrir enn þeir? — og þarad Gud skeddur grasid á akrinum sem stendur í dag, en á morgun verður fastad í ofn, mundi hann

ekki miðlu fremur Flæða yður, o!
þér lítilltrúadir? Matth. 5, 45.

Merkt: a) Vjer megum ekki miðbrúka skynlausar skjepnur edur fara illa með þær, því Gud, sem hefir skapað þær og nætir, vill lífa að þeim vegni vel eins og oss.

b) Vjer egnum ekki að miðbrúka Guds gáfu til óhöfs, því hann hefir ekki gefid oss þær til annars, en að vjer skyldum með þeim ebla vort egid og annara sannarlegt gagn.

c) Það Gud hefir gefid oss vora limi og krapta til þess vjer skyldum brúka þá til nýtsamlegrar vinnu, þá vill hann ekki með ódruga hætti bera umhyggju fyrir voru uppheldi, en að vjer sjálfir seum jafnframt yðrir og atorkusamir, hvort í sinn rietta standi og embætti. 1 Mós. 6, 3, 19 2 Thess. 3, 11, 12.

d) Það er sannarlegur Velgjörningur af Gudi, að vjer erum skyldugir að erfida, því þar með styrkist heilsa líkamans, og sálin uppræfast til að hugsa um það, sem er gott og nýtsamlegt, í stað þess að sækjast eptir syndsamlegri gleði.

§. 3. Gud, sem er heimsins Drottinn og stjórnari, stýrir með speki og gæðfu, öllu því, sem vidber í heiminum, svo að bæði gott og illt fá þau endalok, sem honum þýlja hagkvæmst.

Matth. 10, 29, 31. Jesús sagdi: seljast ekki tveir titlingar fyrir einn smá þen-

pensing? samt fellur enginn af þeim til jarðar án yðar fódurs vilja. En fremur! Öll yðar höfund hár eru líka talin. Öttist þess vegna ekki! Þér eru ud meira verðir enn margir titlingar.

1 Mós. b. 50, 20. Jóseph sagði við bræður sína: Þér ætladud að gjöra mér illt, en Gud áfetti að snúa því til góðs, til að gjöra það, sem nú er framkomid, og halda morgu fólki við lífid.

Merk a) Vjer egum að fela Gudi á höndur hvada árángur verður af voru löglegu erfidi, þaræð ekert flædur án hans vilja eður tillátsemi.

b) Þegar Gud leyftr vöndum monnum að gjöra stada, regna þess hann vill ekki með makt svipta þá friðsræði þeirra, megun vjer samt treyða því, að hann í tæfann tíma mun snúa því til góðs, annaðhvört til vörrar egin eður annara nytsemdar.

c) Jafnvel þó það á flundum líti svo út, eins og hinum ógudlegu gáangi allt að óskum, en gudbræddir megi líða nandir og volædi, er Gud samt vísððmsfullur og rettlatur í sinni stjórnum, því hann veit best hvad nýtsamlegt er, bæði hvörjum útaf fyrir sig, og líka öllum heiminum. Þfir höfund að tala, en í hinu öðra lífi mun hann víssulega straffa sethvörn og launa öllum, eptir sem hvör þefir tilunnid.

§. 4. Sérhrörjum ber að álíta það stand, sem hann er í settur, eins og vissá þellun af Gudi, til að gjöra þar svo mikil gagn, sem honum eptir fremsta megni, esnum og ástæðu: ulagi er mögulegt.

1 Sam. 2, 6 Drottinn er sá, sem gjörir fátækarn og ríkann. Hann er sá, sem nidurþryckir og upphesur.

1 Cor. 7, 20. Svört einn standi stöðugur í þeirri stætt, sem hann er tilkalladur.

Merk: Svört, sem er dánægður með sitt stand, sá áskar Guds algóðu försón, og þvær í því mikla fávitsku.

§. 5. Svad, sem ofs mættir í þessu lífi, hvört það er heldur sorg eða gleði, er ofs af Gudi ætlad eptir besta tilgangi, svo vér höfum ætíð orsok til að vera ánægðir með hans stjórnum og umráð.

Ebr. 13, 5. 6. Látid yður nægjast með það, sem þér hafid, því sjálfur Drottinn hefir sagt: eg skal ekki svipta minni hendi af þér, og enganveginn yfirgefa þig; vér gecum því hugbraustir sagt: Drottinn er minn hjálpari, eg skal ekki qvida.

Róm.

Róm. 8, 28. Væ vitum að allir blutir verða að þ. na þeim til góðs, sem Guð elskar.

Merkt: Övidurqvæmilegt er fyrir oss að falla í vhl. edur efasemi, þá mótgangur uppáskjæmur, þar vjer vitum að Guðs forsjón vakir yfir oss, og að neyðin sjálf verður að meðali í Guðs hendi, til að ebla vort sannarlega gagn.

Lærdómurinn um Skýpunina og viðhaldið er stuttlega útmáladur í fyrstu grein Trúarsjátningarinnar í fræðunum.

Þriðji Kapítuli.

Um mann-^{es}þjanna spillingu af Syndinni.

§ 1. Meynslan sýnir, að mann-^{es}þjurnar eru ekki svo góðar, sem þær vera ættu. Allir hafa sína bretti, og hjá öllum hreifið sér ein edur onnur sundsamleg tilhneiging, hjá sumum meir, en sumum minna.

Róm. 3, 23. Allir hafa syngad, og hafa stórt á þeirri þrósun, sem hjá Guði gyltir. B 4 I Jóh.

1 Jóh. 1, 8. Ef vér segjum: að vér höfum ekki synd, þá sviðjum vér sjálfa oss, og sannleikurinn er ekki í oss.

Merkt: Því höfum enga orsak til að treysta vorum eigin verðugleika eður fyrir líta aðra, því allir erum þeir ófullkomnir, og sérhverr hefir nóg að ásala sig fyrir.

§ 2. Sú almenna spilling manneskjanna er einfanlega þar í fölgini, að þeir brúka ekki skynsemina til réttar þfírvegunar, hvað ed kemur þar af, að syndsamleg girnd til jarðneskra hluta, sem skilningarvitin sýnir til, hefir fengið svo mikil vald yfir hugskoti þeirra, að þeir sæljast eptir redum hlutum, svo sem væru þeir það æðsta góða. Þar af stædur, að manneskjan getur haft vit á því góða, en hefir samt tilhneigingu til hins vonða.

Marc. 7, 21, 23. Jesús segir: inn-
 enad frá manneskjunnar hugskoti, út-
 koma vonðar hugsanir, hórdómur,
 frillulifi, mörð, þjófnaður, ágirnd,
 illsta, svið, lauslæti, ófund, bakmælgí,
 dramb, byrduleysi. Allt þetta kemur út innanad, og saugar manneskjuna.

Róm.

Róm. 7, 18. Postulinn Páll játar: eg veit að í mér (það er í syndum-
spilltri náttúru minni), býr ekkert gott.

Merkt: Vjer verðum nákvæmlega að gæta
vor, svo að vondar girndir uppgveifist ekki
há ofa, en alvarlega fappfesta að nidurkessa
þær, þegar þær taka til að breiða sér, svo þær
fái ekki yfirhönd, og að vjer ekki hropum í lesti
og ódygdir, sem draga Guds ónád eptir sig
bæði í þessu lífi og hina tilkomanda.

§. 3. a) Ekki er Gudi um spillingu
manneskjunnar að kenna, því hann
sköp þær fyrstu manneskjur saklausar
eptir sinni eigin mind.

Jac. 1, 13. Enginn segi nær hann
freistast: eg freistast af Gudi, því
Gud getur ekki freistast af nokkuð
llu, hann sjálfur freistar og einfis.

b) Gud hafði bannað fyrstu mann-
eskjunum að eta ávörtinn af einu til-
teknu tré, en þau gjördu það samt, og
syrir þá sök urðu þau ekki einangis, svo
sem óhlýdug, dauda-straffi undirorpin,
eing og Gud hafði hótad þeim, heldur
mistu þau líka þeirra fyrri lyst til
hins góða, þar ed óregluleg girnd til
jarðneskra hluta féck yfirráð yfir skyn-
semi og vilja þeirra.

1 Mós. b. 2, 16. 17. Gud Drottinn band manneskjúnni og sagði: af öllum trjám í aldingardinum máttú eta, en af skilnings-trénu góðs og ills máttú ekki eta, því nær, sem þú etur af því, staltú vissulega deyja.

Merk: Gud reyndi ekki sjálfs síns vegna vora fyrstu foreldra með því, að banna þeim ávortinn á trjenu, þar hann vissi gjörla fyrirfram, hvort þau mundu hlóða sér edur ekki; heldur var þörf á einhverri reynslu vegna sjálfs þeirra, allteins og vegna sérhverrar annarar skilningsfullrar þjæpun. Reynsla þessi átti að gefa þeim tækifæri til, að brúka þeirra-sjálfræði, útvelja hið góða, en hafna því illa, eptir egin umbenlingu, þeim sjálfum til staðfestingar í dygd og ráðvæðni.

§. 4. Rúnningin segir oss, að einn af þeim englum, sem fallnar voru frá hlöðni við Gud, og sérilagi kallast djöfull, hafði reynt að steppa vorum fyrstu foreldrum í sömu naudir, sem hann var sjálfur kominn í, og ginntri Evu til að eta af forbodna trénu, en hún lofkadi síðan manni sinn Adam til sama verks.

1 Mós. b. 3, 1-6. Þeggoemurina sagði við konuna; ekki munúð þið deyja, því Gud veit, að nær, sem þið etid af því tré, munu yfjar augu
upp:

uppljúkast, og þið munuð verða eins og Guð í að þekja gott og illt. En konan sá, að tréð var gott að eta af, sagurt á að líta, og tírnílegt til fróðleiks, svo hún tók af þess ávexti og át, og hún gaf manni sínum þar af, og hann át.

Jóh. 8, 44. Djöfullinn var mörðingi frá upphafi, og var ekki stöðugur í sannleikanum, því sannleiki er ekki í honum. Þegar hann talar lígi, talar hann af sínu eigin því hann er lygari og líginnar höfundur.

Merk: Gesdi Guð átt að hindra vora fyrstu foreldra frá að brjóta hans bódord, þá hesdi hann orðid að þvinga þau með almætti sínu, þaræð þau vildu ekki vilninglega hlýða hans bodi og aðværun. En þá hesdu þau mist skynsemi sína og frejálöræði, og undir eins orðid að skynlausum skynnum, er ekki hesdu síðan gjetab tekið á móti þeirri sælu, sem þeim var ætlud, hvað þó ekki var samkvæmt með Guðs speki og gæðsku.

§. 5. a) Vorir fyrstu foreldrar gátu ekki látið það sakleysi ganga í ættir, til afkomenda sinna, sem þau höfdu hjálf mist; en síðan hjálfra þeirra edli var orðid spilt og skemmt, hlaut þar af

ad fylgja að niðjar þeirra erfdu þessa spillingu.

Psálm. 51, 7. David játar: eg er fæddur með misverfnadi, og í synd; inni gat mín móðir mig, Jóh. 3, 6.

b) Sökum þess, að syndsamleg girnd til jafneftra hluta fékk yfirráð hjá vorum fyrstu foreldrum, er hin sama girnd nú orðin fróptug í allra manna sálum; með ára fjöldanum fæðir hún af sér hmislegar syndir, en dauðinn er það ströff, sem Gud hefir víðlagt, ef þær drýgðar væru.

Róm. 5, 12. Syndin er af einum manni komin í heiminu, og dauðinn vegna syndarinnar, svo hefir dauðinn sér til allra manna innþreyngt, því allir hafa syndgæd, Róm. 6, 23.

Merk: a) Eins og það tre, sem er af allri tegund, getur ekki borið bestu ávexti, eins er þess ekki heldur von, að foreldrar, sem tapað hafa sakleysi sínu og eru spilltir af vandanum girndum, kunni að gjeta góða og með öllu saklausu afkomendur, því verkunin verður að lifjast orsökinni. Matth. 7, 16. 18 Jóh. 14, 4.

b) Gud vildi ekki hindra að fu almenna spilli, sem af hinum fyrstu monnum kom inni heiminu, útdreifdist eptir náttúrlegu edli og rás til allra þeirra afkomenda, því hann

hann hafði frá tilífd fyrirbúgað þeim öllum nægilegt lausnar-medal vegna Krists. Róm. 11, 32. Gal. 3. 22.

§. 6. Svorsu stór, sem spillíngin var, sem komin er yfir allar manns eskjur, hefir Gud þó hagað því svo, að í vorum hjörtum skyldi eptir verða drottandi eptirlángan til lucku og velgengnis, sem ecki leyfir oss, að vera öldángis hyrdulausum um vora egin velferd.

Ephes. 5, 29. Aldrei hefir neinn hatuð sinn eginna líkama, heldur fæðir hann og endurnærir.

Merk: a) Sannarleg farsæld hjer í heimi er einúngis innifalið í velgrundadri sinnis rósemi og ánægju. Hvað, sem móti henni stridir, er ecki verdt að sækjast eptir, þar það er miklu meir farsæld vorri til hindrunar en eblíngar.

b) Lesti og ódygdir, sem án esa munu eptir á abla oss mikils sinnis óróa, egum vjer af fremsta megni að forðast, og af að leggja.

§. 7. Spillíngin hefir samt ecki gætt að því miklu aðgjört, að vér seum öldúngis tilfinningarlausir um það sem er rétt eða rángt í vorum athöfnum, þá eptir Guds alvísu ráðstöfun höfum vér allir samvitstu, er lætur oss finna

til innvortis óánægju, þegar vör gjörum það, sem rétt er, en þarámót uppeftur innvortis óánægju og órósemi, þegar vör tofum oss eitthoð það fyrir höndur, sem ekki er rétt edur leysilegt.

Róm. 2, 14. 15. Þegar Geidingsjarnir, sem ekki hafa lögmálid, gjöra það af náttúrunni, sem lögmálid Skipar, þá eru þeir, þótt ekki hafi þeir lögmálid, sjálfum sér í lögmáls stad; því þeir skua, að lögmálsins verk eru skrifuð í þeirra hugskoti, með því þeirra samvitska ber þeim vitni og þeirra þánkar, sem ástaka edur afstaka þá innbyrdis.

Merki: a) Vor samvitska er góð, þegar vjer finnum hjá sjálfum oss, að ekkert verður með rettu fundid að vorri breytni. Þarámóti er vor samvitska vond, þegar vjer finnum, að vjer ekki höfum hegðad oss eins og vera ber.

b) Stærri gæsl þann ekki að hugfast, enn vond samvitska, sem ossæfir með sinn álafi bæði í lífi og dauða. Þess vegna egnum vjer, því heldur lappfosta, að lífa guðrætilega, svo vjer gjetum haldid góðri samvitsku.

c) Sjá mörgunum sefur samvitskan um siundarsafir, meðan þeir ekki gjefa gætur að illverkunum sínum, en einhveru tíma umu þín samt
vafna,

vakna, minn þá og upploma þess stærri gíði og ángur í sálinni.

§. 8. a) Manneskjan syndgar, þegar hún verður brotleg í einhverju, sem stríðir á móti Guds búi, þessvegna er það allt synd, sem ecki er samkvæmt med Guds vilja.

í Jóh. 3, 4. Svör, sem syndina drögr, hann gígr það, sem er móti lögmálinu, því það er synd, sem er móti lögmálinu.

b) Manneskjan drögr synd med hugrenningum og gírdum þegar hún hefir áhröju af að hugsa um það, sem Gudi er á móti, og íekst egr þó.

Matth. 9, 4. Jesús sagði til Phariseanna: því hugsið þér svo illt í yðar hjörtum? Matth 15, 19. 20.

c) Manneskjan drögr synd med ord, unum, þegar hún talar um eitthvad, sem annaðhvört ecki sambhður þeirri virðinu, er hún á Gudi að reita, eða móðgar, ellegar þáðar náunaum.

Matth. 22, 36. Jesús sagði: mann-
esturnar ega að standa reikning á
dóms degi, af sérhvörju óviturqvæmi-
legu ordi, sem þær hafa talað.

d) Mann-

a) Mannefjan drýgir synd með verkunum, þegar hán annaðhvort gjörir eitthvad, sem Gud hefir bannad, eða ut lætur ógjört, sem hann hefir skipad.

1 Jóh. 3, 6. Svört, sem stöðuglega heldur þér til Guds, drýgir ekki synd. Svört, sem lyndina drýgir, hefir hvörki sjed Gud né adhyllst hann.

Jac. 4. 17. Svört, sem kann ad gjöra gott, en gjörir það ekki hann syndgar.

Merkt: Það er ekki nóg, ad vjer forðumst útvoztis ill orð og verk, sem gjöra oss jafnvel fyrir mönnum andstyggilega, heldur egum vjer einnig ad gæta vor við illum hugrenningum, sem ekki eru haldar fyrir alvísun Gudi, er hefir viðbið á þeim, og mun straffa þær.

§. 9. a) Allar syndir eru ad sönnu rángindi í sjálfum sér, samt eru þær ekki allar jafnstórar, eða sömu reffingar verðar.

Jóh. 19, 11. Jesús sagdi við Pilatum: Sá sem féck mig þér í hendur, hefir meira syndgad enn þú.

b) Sannkriftin manneskja getur syndgad af breiðleika, annaðhvort af því hán hefir ekki betur vit á, jafnvel þó hán bæði gæti og ætti ad hafa haft vit

á því, ellegar hún gjerir það í brádræði, og móti vilja sínum; en skap, sem hún verður vor við þfirðjón sína, ángrast hún af henni, og með einlægum ásetilnoi að vilja betra sig. biður Gud fyrir Krists sakir, um náð.

Róm. 7, 18. 19. Viljan til þess góða hefi eg að sennu, enn ekki krapst til að framkvæma það; því hið góða, sem eg vil, það gjeri eg ekki, en hið vonða, sem eg ekki vil, það gjeri eg.

c) Sinn ógudlegi syndgar af ásetningi, þótt hann vin betur, og hann hefir yndi af því, án þess hann ángrist af slasku sinni, eða biðji fyrirgefningar á henni, og leitist við að betra sig.

Philipp. 3, 18. 19. Margir breyta, eins og eg óptsinnis hefi sagt yður, og með grátandi tárum segi enn, að þeir eru óvinir Krossins Krists, hvortta afdrif verða, að þeir tortönaft; þeir, sem hafa magann fyrir sinn Gud, þykir sömi að skómmunum, og sækjast eptir jafðneftum munum.

d) Svört, sem syndgar af ásetningi shne þar með, að hann metur Gud einfis í hjarta sínu, og lætur ekki áfannast

oft hvorsu óleasjanlega gæðstur-fur-Gud er; þess vegna er það réttvíst að hann sái hardara straff enn þá, sem illa breytir, án þess að gjöra það af á-erningi.

Lúc. 12, 47. 48. Sá þjón sem veit síns Zerra vilja, og ber sig ekki til, eða breytir eptir honum, mun straffast harðt; en hinn, sem ekki veit þann vilja, og hvörjum þó hefir á orðid, hann mun straffast minna.

Merk: Það stríðir öldungis móti þeirri elsku og virðingu, sem sannkristin manneskja á að hafa fyrir Gudi, að gjöra nokkud af ásettu ráði, sem hún veit að stríðir í. Íti Guds vilja, ellegar láta nokkud af því með ójefni og gjört, sem hún er skyldu að gjöra. Hverr, sem af hjarta virðir og elskar Gud, sá forðast með mesta varúð að brjóta ósvitanu móti völdu hans boderði. 1 Róm. 6. 39, 9. Róm. 6, 15.

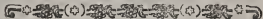
§. 10. a) Mannekjan getur ekki ódlast neina sannarlega farsæld af syndinni, því hennar imindada fjæti hvorsut skjótt; en bæði órósemi og blýðan samvirkunar, og Guds ónád fylgjast eptir henni, er ásamt með steppir mannsekkjunn; og það stundum steypir í þessu lífi í marðsfons eynd og völdi.

Orðsq. b. 14, 34. Syndin er lands og lýða töpun. 1 Tim. 6, 10. Jac. 4, 1, 2.

6) Típtu þouanda lífi verða ströf
 qv líf og útilotan frá Guds náð og
 miskunsemi vísu gjöld og umbun synda-
 anna, ef vör heldum an yfirbótur á-
 fram í þeim með gæi þekni og af á einingi.

Róm, 2, 8 9. Því þá, sem eru móti-
 snánir, og ekki hlöða sannleiknum, en
 fallast heldur á ránglætið, skal þoua
 reidi og þesud; þrellingar og þaim-
 qvæli skulu vera yfir allra manna
 sálum, sem illsku drögja.

Merk: Mjög hættulegt er, að láta synd-
 anna tilloðanir rótstefast í hjartanu; þó
 auk þess, að manneskjan spillir þar með hug-
 arfari sínu og sinni slagi, svo gætur su synd,
 sein opt er um hönd höfð, orðið flótt að vana,
 og vaninn um síðir að forþerðingu, þar af
 yfirbótin verður langtum forvelðari.

Þjórði Kapítuli.

Um það, hvornig Jesús Krístur Guds
 Sonur þesir vidrétt manneskjuna-
 ar úr þeirra spillingu.

§. 1. Gud vildi ekki að syndin, sem
 í heiminu var komin, skyldi steypa
 mann-

manneskjunum í eilífa tópm, án þess
 nokkur von væri um frelsi. Þess vegna
 hefir hann, af sinni líknarfullu elsku, til-
 skipað þeim Endurlausnara, til að
 frelsa þær frá syndarinnar skadlegu verk-
 unum, en veita þeim aptur aðgang til
 Guds náðar, bæði í þessu lífi og því
 tilkomanda.

Jóh. 3, 16. Jesús segir: svo elskadi
 Gud veröldina, að hann gaf í dand-
 ann sinn eingétinn Son, til þess, að
 allir þeir, sem á hann trúa ekki skuli
 fyrirfarast heldur hafa eilífa sælu.
 Róm. 8, 32. Eph. 1, 6. 7.

Merkt: a) Endurlausnarinn var ekki send-
 ur til að frelsa syndugar manneskjur frá þeirra
 líkamlegri naud, því þeirra sannarlega gagn
 útheimtir, að Gud verður leyfa að hörmúngar
 og mótgangur nppáfalli fyrir þeim, til að upp-
 vekja hjá þeim laungun eptir betra lífi, og koma
 þeim til að afneita veraldlegum hægðma. Ebr.
 13, 5. 11. Jac. 1, 2. 4.

b) Eptir speki í sinni og elsku sendi Gud
 Endurlausnarann til að afsmá syndarinnar
 skelfilegu verkanir, er ölla manneskjnum
 mestu eyndar og báginða; því syndinni fylgia
 Guds reidi, órósemi samvitskunnar, orvænting
 í dandanum, ásamt með útilokun frá öllum
 sóma og gleði í eilífdinni, hvar ógudlegir ekki
 ega von, nema á qvol og ángist. í Jóh. 3, 4.
 2 Cor. 5, 21. 9. 2.

§. 2. Endurlausnarinn er Jesús Kristur Guds himneska Söðurs eingetinn Sonur, sem frá elstid hefir verið sameinadur með Söðurnum í einni og sömu saknarlega guddómlegri veru, en kom í heiminna á þeim tíma, sem Gud hafði áður tiltekið í sínum forheitum.

1 Jóh. 4 10. 15. Svo var þeirri elstu varid, eðfi að þér elstidum Gud, heldur að hann elstadi oss, og sendi sinn Son til að forlífa fyrir vorar syndir. — Svört, sem meðkennir, að Jesús er Guds Son, honum hjálpar Gud stadsfastlega, og hann heldur sér stöðuglega til Guds. Jóh. 3, 17. 18.

1 Mós. 6. 22, 18. Drottinn gaf Abrahama það loford: af þínu afkvæmi skulu allar þjódir á jörðunni blessan. hljóta. Gal. 3, 16. 1 Mós. 3, 15.

Merk: a) Því Guds egin Skipun var Endurlausnarinn Kalladur Jesús, er þóðir Frelsari. svo þar með yrði skut, að hann ætti að frelsa mannkynid frá þeirri eynd, í hvarja syndin hafi sleppt þvi. Matth. 1, 21.

b) Endurlausnarinn Kallast Kristur eður Messias, vegna þess, að spádómarnir tala um hann, svo sem þann Drottinn smurda, er vera skildi Derra og Kóngur í andlega náðar-ríkinu, hvort.

hvert Gud ætladi að láta hann slípa til
syndaranna (relfis)

c) Enginn annar en Jesús af Nazareth getur verið Messías, því að þau kjenniteifu, sem honnur eru tillegd í Guds fyrirheitum, ega fullkomlega heima hjá honum. Jóh. 7, 41. 42. Matth. 26, 63. 64. Jóh. 4, 25. 26. 9, 35, 38. 18, 32. 37.

Messías átti, að því leiti, sem hann var maanestja, að vera kominn af Abrahams ætt 1 Mós. b. 22, 18. og Davíds kynþætti, Esa. 11, 1. líka fæðast í Bethlehem, Davíds borg. Mich. 5, 1.

Messías átti að koma í heiminn, áður enn Gyðingar höfðu öldungis mist sína egin valdstjórn, 1 Mós. b. 49, 8-10. áður enn seinna musterid í Jerusaleem eyðilagdist, Hagg 2, 7. og áður enn sú Tid væri lidin, sem Spámadurinn Daniel hafði tiltekið, Dan. 9, 24. 27.

Messías átti fyrst að líða sára þínu og líflátinn verða, en strax þar eftir upprísa af grófunni til óförgengilegs lífs, og með því, að útbreidda sinn lærðóm, snúa mörgum þjóðum frá sturdgoda dórkun til sannleikans þekkingar. Psálm. 22, 1. 19. Es. 53, 1-9. Ps. 16, 5-11. 110, 1-4. Esa. 42, 1-9, 53, 10-11. 55, 1-5.

Allt þetta er framkomid einungis á Jesú frá Nazareth, og áæt看ur sðan eðli framkomid við neinn annann, því þau kjennimerki, með hvorjum þeim tilkomandi Messías var búið, eru eðli lengur til.

§. 3. Guds Son Jesús Krístur, er, að því leiti, sem hann er manneskja, kominn í heimin á þann hátt, að hann fæddist af Maríu meyju. Hann sameinadi þá guddómlegu náttúru við hina manndómlegu, sem tilbáin var í nódurlífi af heilags anda frapti, með þeim hætti, sem vér eðfi getum skilið, svo að hann er undir eins bæði Gud og maður, og verkar ætíð með báðum sínum náttúrum.

Matth. 1, 20. 21 Engillinn sagði við Jóseph, sem var trúlofadar Maríu: Óhladá eðfi fyrir þér, að taka Maríu þína festarkonu heimi til þín, því hennar fóstur er af heilögum Anda, og hún mun son fæða, og hans nafn skal þú kalla Jesús, því hann mun svelja sitt fólk af þess syndum, Lúc. 1, 35.

Róm. 9, 5 Krístur er eptir holdinu, eður sinni manndómlegu náttúru, af fedrunum, hann, sem er Gud yfir öllu, blessaður að allfu.

Merk: Allt það, sem Jesús Krístur étverkadi handa oss, gjérði hann eðfi, sem einungis manneskja, heldur sem Gud og maður undir eins. Þess vegna höfum vér lifa

lífa stærkustu fúllvissu um, að hans lærdómur
se af Gudi, og að sú endurlausn, sem hann
hefir oss afreðað, se fullgöld.

§. 4. a) Jesús Krístur varð sann-
arlegg manneskja með sálu og líkama
eins og vér, en þó án syndar, og full-
komlega heilagur í öllu sínu framferði.

Jóh. 8, 46. Jesús spurði sína óvini:
hvort af yður gætur bevisað uppá
mig nokkrar synd? 1 Pét. 2, 22. Ebr.
7, 26.

b) Jesús sýndi í öllu sínu líferni
hlýðni við öll Guds Bódord, bæði
til að afcefa oss betra réttlæti, og líka
til að eptirláta oss híd besta eptirdæmi,
hverju vér fylgja skyldum.

Róm. 5, 19. Eins og af þess
eina manns (Adams) óhlýðni, eru
þeir mörgu syndugir orðnir, eins
munu líka þeir mörgu af hins eina
(Jesú Krísts) hlýðni verða réttlættir.

1 Pét. 2, 21. Krístur hefir oss
eptirdæmi gæfid til þess vér skyld-
um seta í hans fótspor. Matth. 11,
29 Phil. 2, 5.

Merkt: a) Eins og Jesú Krísta eptir-
breytendur, egum vjer, að hans dæmi, með
al

alvarlegri ástundun audsöna, að vjer seum á nægdir með það, sem Gud vill vera láta, Matth. 26, 39. líka hafa eptirlaungun og þapp á að gjöra það, sem honum er þóknunlegt. Jóh. 4, 34.

b) Vjer egum, eptir Jesú dæmi, láta áfannast í verkunum, að vjer elfum alla menn, með því að fjenna í brjósti um þá ann, og hjálpa þeim eptir efnum Lúc. 7, 11. 17. Matth. 9, 35. 36. líka fúslega fyrirgjefa vörum mótsæðumönnum, Lúc. 23, 4 og vera reidubúnir til að fjena þeim í öllu, Jóh. 13, 1. 20.

c) Vjer egum þeppast eptir að líkjast Jesú í þolinmæði, 1 Pet. 2, 23. Matth. 26, 47. 54. Lúc. 22, 61. 68. einnig í því að vera ónægdir og afneita sjálfum öfs vegna sannleikans. Matth. 8, 20.

§. 5. a) Þegar Jesús var þrjátígi ára gamall, lét hann fstra sig í ánni Jórdan, og þá var af hinnum með dýrðlegum hætti kunngjört, að hann væri Guds Sonur.

Matth. 3, 16. 17. Þegar Jesús var ftrdur, stó hann jafnstjótt uppúr vatninu, og sjá! að himnarnir lufust upp yfir honum, og hann sá Guds Anda ofan stíga, og yfir hann koma, og sjá! að røddin af himni sagdi: þessi er
E Son

Sonur minn elstulegur, á hvörjum eg hefi velpéfnun

b) Jesús var strax eptir skírnina á eydimörku reyndur í fjórtíggja daga með margslags hætti, svo að hann með sínu stöðuglyndi gæfi oss dæmi til að breyta eptir.

Marc. 1, 12. 13. Andinn (Guds Andi) færði hann jafnstjótt út á eydimörkina, og Jesús var þar í fjórtíggja daga, og varð freistadur af andstötunum. Matth. 4, 1-11.

c) Eptir að Jesús var skírdur, og hafði aflstadid freistinguna, ferðadist hann umkring meðal Gyðinga á fjórða ári, og kénndi þeim eins og Spámadur af himnum sendur, Guds ráð og vilja, um syndaranna frelsun og sáluhjálpi.

Marc. 1, 14. 15. Jesús predikadi lærdóminn um Guds ríki, og sagði: Ríminn er kominn og Guds ríki nálægist, sjáið að yður, og trúið Evangelíó. Matth. 4, 23.

d) Meðan Jesús gekk í kring og kénndi, stadsfesti hann opt kenningu sína með miklum og gæðsturikum freptaverkum, sem auglýsilega sýndu, að hann var af Gudi sendur. Matth.

Matth. 11, 4. 5. Jesús sagði við lærisveina Jóhannis skirara: farid og þúfgjörð Jóhanni, það, sem þér heyrð og sjáð: blindir fá sýn, haltir gंगा, líkþráir breinsast, daufir heyra, dauðir upprísa og voludum verður Evangelium bodað. Post. 9. b. 10, 37. 38.

Merkt: a) Með Jesú Krists dhrmæta lardómi, er hvað af hvörju afmáð og upp-tætt sú vidurstyggilega hjátrú og afguda-dyrkan, sem áður drottinadi í veröldinni. 1 Cor. 8, 4. 6.

b) Með Jesú lardómi höfum vjer fengid rétta þeckingu á Guði og hans vilja í því, sem vidkjemur syndaranna sálubjálpi. Jóh. 14, 5. 7. 17, 3. 6. 8. 14. 17.

c) Jesús hefir kjennt oss það, sem vjer annars værum ekki fullvissir um, nesnilega: að annað líf se til eptir þetta, og að gud-bræddir komi eptir dauðann í eilísa sælu. Jóh. 3, 13. 18. 5, 21. 29. 1 Pet. 1, 3. 5. 2 Tim. 1, 8. 10.

d) Jesú lardómur er oss besti leidarvissir til dygdafulla lífernis. Matth. 5, 6. 7. 13. 15. 18. 20. 22. 25. Lúc. 10, 16. 18. Jóh. 13, 14. 15. 16.

e) Svör, sem með einlægu hjartafeli vill medtaka Jesú lardóm og fylgja honum, mun sannarlega komast að raun um, að í honum er gudlegur fraptur, til að betra hjartad, hugga samvirkuna og stadsfela

vonina um eilífa sælu. Þar með fyrlist lífa í fróptugasta máta vor fullvissa um, að þessi lærdómur se Godursins orð, sem hann liet Soninn opíðera manntyninu, og að sá lærdómur er þess vegna í sannleika guddómlegur. Jóh. 7. 16. 17. 8. 3. 36. 12. 44. 50. 14. 8. 10.

§. 6. a) Meðan Jesús kénndi á Gyðingalandi, var hann undirorpinur margskonar ossótnum, þaræð höfðingjar Gyðinganna, spóir ofundarsakir yfir því hoæð mikíð honum tófst við almággann, og af hoti við Zesám, af því hann vílði eðfi segra vónðstu þeirra, reyndu til bæði með vélum og ofríki, að taka hann af lífi.

· Lúc. 19, 47. 48. Hann kénndi daglega í musterinu, en yppurstu Prestarnir og Skrípelærðir og höfðingjar Iúdsins sóktu eptir að fyrirkoma honum, þó fundu þeir eðfert, er þeir gætu gjótt, því allt fólkíð hné að honum, og hlýðði honum. Matth. 12. 14. 22. 15. 21. 27, 18. Lúc. 20, 20.

b) Jesús eginn lærísvéinn, svíkarnir Júdas, var um síðir feyptur til að selja hann höfðingjunum í höndur, sem þá dæmdu hann án allra saka til dæða, og fengu hann Heidna Landsdómaranum þeim

Þeim pontverska Pílató. Þessi Pílatus óttadist reidi Keisarans, hverri þeir höt-
udu honum, og lét móti vilja sínum húd-
strékkja Jesám, þyrni króna, bæda og
negla eins og illvirkja á krossinn, hvor
hann uppgaf sinn anda.

Matth. 20, 18. 19. Jesús sagði fyrir-
fram við sína lærisveina: Sjá! vér för-
um nú upp til Jerúsalem, og manns-
ins Son mun seljast Presta-höf-
dngjum og skriptlærdum í hendur,
og þeir munu dæma hann til danda,
og fá hann Heidnagjum til að láta
spotta hann, húdstrékkja og krossfesta.

Matth. 16, 21: 23. 17, 22. 23. Lúc.
18, 31: 34. Matth. 26, 14. 16. Marc.
14, 43: 46. Jóh. 13, 21: 30, 18, 1: 9.

Lúc. 23, 46. Loksins kalladi Jesús á
krossinum með hárti rausti og sagði:
Saddir! í þínar hendur, fel eg minn
anda, og í því hann sagði það, upp-
gaf hann sinn anda. Jóh. 19, 33: 37.

c) Jesús varð ekki einasta að pola-
fara þínu á líkamanum, heldur leid
hann lífa á sálunni þeirra og
ángist vegna manna synda.

Matth. 26, 37-39. Þegar Jesús var kominn í grasgærdinn, tók hann ákaflega að hriggjast, segjandi: mín sál er hrigg allt til dandans; þar eftir gekk hann lengra fram, féll niður á stnu ásjónu, bad og sagði: mín Gæðir! ef það er mögulegt, þá líði þessi Kaleikur frá mér! þó ekki eins og eg vil, heldur eins og þú vilt. Matth. 27, 46. Lúc. 22, 41-44.

Merkt: a) Jesús sýndi með hugþræði sínu að hann væri ekki hræddur fyrir dandanum, þegar hann gekk á móti óvinunum, sem voru að leita að honum, hann vissi líka að hinir himnæsku andar mundu veita sér líd, ef hann vildi slíta sig úr höndum óvina sinna; og þar að þeir allir dattu til jarðar þegar hann taladi, sýndi hann hvað hægt sér hefði verið, að sleppa frá þeim, ef hann hefði viljad. Matth. 26, 53. Jóh. 18, 4-6.

b) Það var ekki að undra þó Jesú eins og manneskju, blóðtræði að hugsa til þeirrar ógnarlegu þínu, er fyrir honum lá. En langgu áður vissi hann, hvað yfir sig mundi koma, var samt ætíð óhræddur og reidubúinn til að taka það alltsaman, mannanna regna, uppá sig eftir síns fæðurs vilja. Þar af er auðráðid, að hans mikla sálar ángist hafi einfanlega komid af því, að hann setti sér fyrir sjónir allra syndugra manna misbrot, (þó við bjóðum

bjóðsleg, sem þau eru, og sá að all þau vóru
 fer nú tilreiðud, Ef. 53, 6. 12. Ebr. 5, 7. 9.

§. 7. a) Jesús var öldungis saklaus,
 og varð að líða, án þess hann sjálfur
 hefði í nokkru misbrotid edur syndgad.

Lúc. 23, 4. Pilatus sagði við Kenni-
 manna Hofðingjana og sólfid: Eg finn
 enga sök hjá þessari mannestju. Matth.
 27, 4. 18. 19. 23. 24.

b) Jesús gætt með fásam vilja undir
 þínuna, og af elsku og meðauðkun þfíg
 ofs sönðurum, eptir síns himneska föðurs
 ráði og vilja, þar vér annars hefðumt
 eittflega torthast, vegna vorra sönda.

Philipp. 2, 6. 8 Þó að Jesús Kristur
 væri í Guds mind, fór hann samt ekki
 með það eins og það væri herfángr,
 að hann var líkur Gudi, heldur lí-
 lættadi hann sjálfann sig, tók á sig
 þrælsmind; — og varð hlhðugur allt
 til dauda, já! allt til dauda á krossin-
 um. Jóh. 10, 11. 18. Psálm. 40, 6. 9.

c) Jesús leid þínuna í allra syndugra
 manna stad, og fyrir ofs alla, svo hann
 gæti fridþægt fyrir vor mörqu afbrot,
 með að þola það straff, sem vér allir
 höfðum tilunnid; og með þvillikum hætti

gat Gud fyrirgefð ös sýndirnar án þess að gjöra móti réttðæmi sínu, eða fænda sitt logmál, ellegar veifja sitt Herradæmi.

Matth. 20, 28. Jesús segir: mannestjunnar Sonur er ekki komin til að láta sér þjóna, heldur að hann þjóni sjálfur, og útgæfi sitt líf til lausnargjalds fyrir marga. 1 Tim. 2, 5. 6. Jóh. 6, 51. Róm. 5, 7. 8.

Matth. 26, 28. Þegar að þvi var komid, að Jesús gengi til dauðans, sagði hann: mitt blód úthellið fyrir marga til sýndanna fyrirgefningar. Ephes. 1, 7. 1 Cor. 15, 3. Esa. 53, 4. 12. Ebr. 10, 1. 14.

Eph 5, 2. Krístur elskadi ös og gaf sig sjálfann út fyrir ös. til fórnfæringar og slátrunar offurs. svo Guði væri það þóðnanlegt. Ebr. 10, 1. 22. 2 Cor. 5, 15. 21.

Merk: 1) A gamla Testamentisins tíðum varð ypparsti Prestur Gyðinganna, eptir Guds skipun, á hiuni stóru Kridþægingarhátið, að bera offur inni helgidóminn, til forlífunar fyrir fólksins sýndir. 3 Mós. b. 16, 1. 28. En þetta offur átti að fyrirminna fridþægjandi þinu og dauda Endurlausn-
arano,

erans, er Poma skýldi, Gyðingum til aðvar-
unar og endurminningar um það straff, er synd-
in hafði tilunnid. Ebr. 10, 1-4.

b) Þegar Jesús förnfærði sér sjálfum til
fríðþagingar fyrir heimsins syndir, sýndi
hann, að hann væri sá retti æðsti Prestur,
hvern Gud hafði tilsett, og hann frambar þá
forlitunar förn, sem einsömul nægir, til eilífrar
fríðþagingar fyrir alla. Ebr. 9, 11. 14.

c) Gamla Testamentisins förnfæringar
ástökust öldungis þegar Jesús Kristur offer-
aði sjálfum sér; en öll hjátrúarfull fríðþæg-
sagar-medöl, sem mennirnir höfðu sjálfir upp-
fundid, og sem ætíð höfðu verið kráptalaus og
einkis verd, fiellu þá af sjálfum sér um koll, og
urðu að engu.

d) Vjer egum að leita náðar hjá Gudi
einungis vegna Jesú Krists, sem allt í einu
hefir fullnægju gjört fyrir alla menn, og með
sinni pínu og dauða opnad öllum oss, aðgöng
til að sðlast fyrirgjefuingu syndanna þegar vjer
snúum oss af hjarta og truum á hann. Ebr.
4, 14. 16. 7, 26. 27. 9, 24. 28. 10, 19. 31.

§. 8. a) Jesús Kristur tók sitt líf apt-
ur á þriðja degi eftir sinn dauða, og
uppreis úr grófinni eins og hann hafði
sjálfur áður fyrir sagt; þar eftir var hann
fjóruthgi daga á jördunni hjá vinum
sinum og lærifveinum, hvortra trú hann
staðfesti með kénningum og áminningum.

Post. 9. b. 1, 3. 9. Eptir ad Jesús hafði lídíd þínuna, tæði hann sjálsann sig Postulunum lifandi, með mörðum augljósum sannfæringum, og lét þá sjá sig um fjörutíggja daga, og taladi fyrir þeim um þá hluti, sem heyrdu til Guds ríki. Post. 9. b. 3, 13. 15. Matth. 16, 21. 17, 21. 20, 17. 27, 63.

1 Cor. 15, 3. 7. Kristur, sem dó vegna vorra synda, eptir Ritningunum, og var grafinn, hann er upp aftur risinn á þriðja degi eptir Ritningunum, og er sjedur af Rísa, og síðan af þeim tólf; því nærst var hann sjedur af meir enn fimmin hundrudum bræðrum í einu; af hverjum flestir voru á lífi, þegar Postulinn Páll skrifaði þetta. Matth. 28, 1. 20. Marc. 16, 1. 16. Lúc. 24, 1. 49 Jóh. 20, 1. 31. 21, 1. 25.

b) Eptir ad þeir fjörutíggja dagar voru lídnir, var sá uppreisni Jesús ekki lengur sýnilega nálægur á jörðunni, heidur fór hann upp til himna, ad ásjáandi lærisveinunum, eptir ad hann hafði blest ad þá og gefið þeim makt og myndugleika til ad útbreida sinn lærðóm meðal allra þjóða.

Lúc. 24, 50-52. Þegar Jesús hafði lofið tali sínu við lærisveinana, fór hann með þá til Bethania, upplýpti sínum höndum og blessaði þá. En þáð stóði í þvi hann var að blessa þá, að hann skildist frá þeim, og varð upphiminn í himininn, en þeir tilbáðu hann, og snéru aftur til Jerúsalem með miklum fögnudi. Matth. 28, 18-20. Marc. 16, 19. Post. 1, 8. 1, 9-11. Ephes. 4, 8.

c) Þegar Jesús var til himins farinn, settist hann til hægri handar föðurnum, hvað ed þýðir: að hann tók til að stjórna heiminum með sínum himneska föður, svo að allar skynsemdarfullar sköpunur ega að játa, að hann sé þeirra Heri, og ega að tilbiðja hann.

Phil. 2, 9-11. Gud hefir hátt upphafið hann, og gefið honum þá tign, sem er yfir öllum tignum, svo að fyrir Jesú tign skulu öll tne beygja sig þeirra, sem á himnum og á jörðu og undir jörðunni eru, og allar tungur skulu játa, að Jesús Kristur sé Drottinn, Gudi föður til æru. Eph. 1, 20-22-

d) Einkum er Jesús Kristur, að þvi leiti, sem hann er Endurlausnari, síns sáfnadar andlegur Kóngur og Drottinn, þar er hann ber umhyggju fyrir, að ætíð seu þeir á jördunni, sem játi hans dhrd, og að vandrán ecki geri med vélum eða ofrífi eydt þeim; hann hagar því líka svo, að hans lærdómur útbreidist meðal manneskjanna, þar, sem hann fer, að hann fær framgång til sannrar nytsemi.

Jóh. 18, 36. 37. Jesús játadi fyrir Þílati: mitt ríki er ecki af þessum heimi; og samt er eg Kóngur; en þar til er eg fæddur, og þar til er eg í þeiminn kominn, að eg séli þeim vitni um sannleikann. Svört, sem elskar sannleikann, sjá heyrir minna rødd. Lúc. 1, 31-33. 2, 11. 2 Sam. 7, 12. Psálm. 45, 7. 110, 1-4. El. j. 53, 11. 12.

Þest. 6 b. 5, 31. Gud hefir upphafid hann til sinnar hægri handar til þess, hann se leictogi og lausnari, að veita Ísrael aftruchvart og syndanna fyrirgefningu. Matth. 16, 17. 18.

e) Jesús er vor talemadur hjá stórum huaneska fœdum, og bidur fyrir

oss, að sín endurlausn megi koma oss til gagns og nota, svo vér ecki fyrirforumst vegna vorra synda, heldur fáum náð til opturhvarfs, tíðar og heilgunar, og getum odlað þá sálshjálp, sem hann átt vegadi oss.

1 Jóh. 2, 1. 2. Vér höfum talsmann hjá föðurnum, Jesum Krist þann réttláta, hvort er forlíkan fyrir vorar syndir, þó ecki einungis fyrir vorar, heldur og líka fyrir allrar veraldar innar (syndir.)

Ebl. 7, 25. Hann getur gjört þá ætíð sálshólpna, sem hann lét koma til Guds, því hann lifir æfinlega, til að bjóða fyrir þeim. Róm. 8 34.

Merk: a) Með sinni uppreisn og himnaferð hefir Jesús sannad, svo ekkert verður á móti því, að hann er sendur af Gudi, og er í sannleika Guds Sonur, eins og hann sagdist vera. Matth. 12, 38. 40. Róm. 1, 4.

b) Þarad Jesús er uppreisinn frá dauðum, og upplifinn til himna, höfum vér nú mestu fullvissu um, að Gud hefir álitid hans fridþægingu fullgylda, heiminum til endurlausnar, lífa og, að eftir þetta munu koma betra líf, og að vorir lífamir munu ecki æfinlega verða að engu, heldur, þegar þar að

ljemur, upprísa úr dýptian, til óförgengilegs lífs. Róm. 4, 25. 1 Cor. 15. 12, 34.

c) Ef vjer viljum hafa huggun af því, að vjer vitum, að Jesús Kristur er vor andlegur Kóngur og Herra þá egum vjer, eins og hollir og byggvir þegnar, að heiðra og elsta hann, og líka hlýða hans bodum; því þeir, sem ædrúðsi lífa, mega álstað eins og upphlaups- menn í hans ríki, og vænta þess, að óhlýðni þeirra verður ströfud eptir mallegleikum. Matth. 7, 21, 23.

Lærdómurinn um Jesum Krist og hans fridþæglingu, er í stuttu máli útstírdur í annari grein Trúarsáttningarinnar í Græð- unum.

Tímti Kapítuli.

Um það, hvernig syndararnir verða hluttakandi í þeirri náð og sálu- hjálp, sem Kristur hefir þeim útvegad.

§. 1. Jesús Kristur hefir eðfi með sinni endurlausn gæfid oss leyfi til að syndga; miklu heldur hefir hann því frems ur skuldbandid oss til að forðast það illa,

illa, og fappfesta af fremsta megni, að láta oss framsfara í góðu.

Tit. 2, 11, 14. Guds náð, sem öllum mönnum er heilsusamleg, þefir birtst, og kénir oss að afneita ógudlegu aðbæfi, og veraldlegum girndum, en lifa spartlega, réttlátlega og guduræðilega í heimi þessum, þar vér lifum í von um sælu og óhrðlega auglýsingu hins mikla Guds, og vors Endurlausnara Jesú Krists, sem sjálfann sig gaf í dauðann fyrir oss, til þess hann endurleyfði oss frá öllu ranglæti, og þreinsadi oss, svo vér seum hans ágætt fólk, kostgæfid til góðra verka. Gal. 2, 17. 2 Cor. 5, 14. 15.

Merkt: Hvort, sem réttlæga þekkir Jesú Krists endurlausn, sá uppréfast þaraf til þess meiri viðbjóðs á syndinni; því þegar vjer að hugum hvort Jesús Kristur var, og hvað mikid hann varð að lida vegna vorra synda, þá er eins og afmálad se fyrir vorum augum, hvorsu andstóggileg syndin se og sú tíð muni koma, að vjer verðum fyrir þúngu straffi, ef vjer höldum áfram, og hættum ekki að syndga, þó vjer vitum betur.

§. 2. Sérhvort, sem vegna Krists gírnist að fá aðgáang til Guds náðar

og eilífa sálshjálpi, á með sonna aptur-
hvarfi að láta af myndunum, og með
einlægri trú medtaka Jesúm Kristum
Guds Son, fyrir sinn endurlausnara,
sinn lærimestara og sinn Drottinn.

Lúc. 24, 47. Kristur skipaði, að í
sínu umbodi skyldi prédikað öllu
fólki apturhvarf og syndanna fyrir-
gefning. Post. g. b. 20, 21.

Jóh. 3, 36. Hvort, sem trúir á Son-
inn hefir eilíft líf, en hvort, sem ekki
trúir á Soninn, skal ekki sjá lífið,
því Guds reiði blifur yfir honum.
Post. G. b. 10, 43. Ebr. 5, 9.

Merk: Sannarlegt ángur og tregi fyrir
syndirnar verður að ganga á undan, þegar
trúin á Kristum á að vera sálssalans. Því
gætur heldur enginn huggað sig með Jesú Krists
fríðþágingu, nema sá, sem lætur af illu, og
þakkaðist að fara dagvaxandi í því góða. Post.
g. b. 2, 37, 47. 3, 17, 26.

§. 3 Til sannarlegs apturhvarfs
áheimtist, að vér með einlægri ydr-
un þökkumst við vorar ávitðingar,
bidjum Gud auðmjúlega fyrirgef-
ningar á þeim og alvarlega einsetjum
oss framvegis að betra meir og meir
vort líferni.

2 Cor. 7, 10. Sú hrígd, sem er eptir Gudi verkar afturhvarf til fálubjálpar, hvørs engann ydrar. Lúc. 15, 21. 18, 13.

Post. G. b. 3, 19. Tálid þvi sinna-
Rípti, og snúist, svo ydar syndir verði afmáðar. Psalm. 51, 3=25.

Merkt: a) Manneftjan er optast fúfari á að affaka enn láta sínar ávirdingar, þess vegna mundi hún ekki heldur alvarlega ydrast syndanna, ef samvittftan þamist ekki endur og sinnum við af Guds orða fróptugum áminningum með samverkun heilags Anda; En það flendur í fjálfra vor valdi, hvort vjer eptirá viljum færa ofs flítar aðvaranir í nýtt, og til frækari umþenkingar, ellegar útróma þeim úr hjartaunu, og standa þannig á móti Guds náð, hvar af vjer æ meit og meit forherdumft.

b) Manneftjan gjetur haft ángur af syndunum vegna hræðflu fyrir þeirra straffi; en einfanlega egum vjer Enghjast til ángurs fyrir syndirnar, af blygdun vegna vors vanþacklætis við hinn góða og gæðfturika Gud, sem ekki einafta elur ofs og viðheldur af einftjærri náð, heldur og ferilagi þefir látid luungjora ofs í sínu heilaga orði þá miklu fælu, sem Kriftur þefir ofs útrvegad, og þar að auki ekki heimtar annad af ofs, enn það, sem anglióftlega þorfir til vors fanna gagns, og til að afbenda þorri eginn fortöpun.

c) Þegar ángrid vegna vorra synda er svo einlægt, að vjer af alvöru fordúmf þad illa, sem vjer drógt höfum annaðhvort með þaunfum, ordum eða verfum, þá er oö eckert tafmark sett hvað lengi þad skuli vara, eður hvað mikid þad skuli vera. Gud lítur einungis eptir, hvort vort ángar se einlægt eü egar eü.

§. 4. Sannarleg trú á Jesúm Kríst til sálubjálpar er innifalinn í því, að vér höfum þad traust og huggunar athvarf til Jesú Krísts vors Endurlausnara, að þared hann með sinni þínu og dauda frídþægdi fyrir oö, muni Gud fyrirgefa oö vorar syndir, svo framalega, sem vér þdrumst þeirra af öllu hjarta, og einsejurn oö, að spndga eüí franvegis viljandi, heldur laga vorn lifnad eptir Jesú Krísts heilaga lærdömi, og hlýða honum, sem vorum réttum Herða.

Ephes. 3, 12. Vegna Jesú Krísts vors Drottins, höfum vér djörfung og aðgang til Guds, með trausti af trúnni á hann. Jóh. 6, 40.

Róm. 8, 33. 34. Hvörr vill ásaka Guds útvalda? Gud er sé, sem rétt lætir. Hvörr vill fordæma? Krístur

ut er sá, sem dáinn er, já miklu meira, sem lifa er upprifinn, situr við Guds hægri hönd og bidur fyrir oss.

Merkt: a) Það heyrir til trúarinnar á Jesum, að vjer seum vissir um, að hann er í heiminum kominn, til að uppræða og endurleysa syndugar manneskjur; þó er þetta ekki nóg til sannrar trúar, því sá gietur lífa verid sannfærdur um þetta, sem með sínu liferni afneitar þonum í því að hlýða ekki hans bodorðum. Matth. 7, 21, 23.

b.) Vjer verðum að finna með sjálfum oss, hvórsu miðg vjer þursum Guds náðar við, ef vjer viljum meta Krists endurlausn eins og verid er; því annars væri vor trú ekkert nema kald játning með vörnum. Þess vegna er einungis sanna trú að finna hjá þeim yðrandi, sem þetta það andsyggileg syndin er, og hafa innilega laungun eptir Guds náð vegna Krists. Matth. 9, 12. 13.

c) Trúin getur verid veif meðan hugstotid finnur ekki neina upplifgandi þuggun af að tileinka sér Jesú Krists fridþægingu, edur þá það stundum ángrast af hræðslu og efasemi; en þóllit trú er engu að líður sönn og Gudi þóttanleg, þegar hún andshvir sig með sannarlegri laungun eptir Guds náð, vegna Krists, og kappkostar af fremsta megni, að gjöra það, sem Gud vill. Marc. 9, 24.

d) Sú trú er dand og ávaptarlans, sem ekki betrar þugarfarid, og ekki andshoir sinn frapt í guðræfalegu líferni.

Sönn og lifandi trú á að sjóna sig kröptuga og verlandi í dygdasullu líferni. Jak. 2, 14. 20.

§. 5. a). Vær gæum ekki af eigin kröptum snúid oss og trúad, þarad sýndin hefir veift oss, samt meguum vær ekki forsöma, að leggja allt kapp á vora sálar betrun.

Róm. 8, 8. Að stunda það, sem spilt náttúra vill, er fiandskapur í gegn Guði, þar það stridit í móti hans vilja; því hún hlýðir ekki Guðs lögmáli, og getur ekki heldur gjört það. 1 Cor. 2, 14.

b) Zeilagur Andi er ætíð reidubúinn til að ebla vora betrun, og láta oss framfara í þot góða með Guðs orði, sem hann hefir sjálfur lögðid þeim heilugu skrifurum.

1 Cor. 6, 11. Pöstulinn Páll ber Róm. íntu-mönnum á brýn, að nockrir meðal þeirra hafi áður verið lastasullir, en nú, segir hann: erud þeir þvegnir, þeir eru ud helgadir, þeir eru réttlættir í nafni Drottins vora Jesú og af vora Guðs Anda. Phil. 2, 13. Ephes. 3, 16.

Ebr. 13, 21. Scidarins Gud tilbúi yður til allra góðra verka til að gjöra hans

hans vilja, og verki það með yður, sem honum er sjálfum þökknanlegt, fyrir Jesum Krist.

c) Af réttari brúkun Guds orða fás um vér rétta þekkingu á Guds vilja, og solumstkræpt til að laga vorn lífnað eftir þeim, ef vér efi sjálfir stöndum á móti náð þess heilaga Anda, sem í hugskotinu verkar með Guds orði, og uppvekur í samvitkunni þær áminningar, sem vér efi mezum nidurkessja.

2 Tim. 3, 15-17. Þú þannur heilaga Ritningu, sem getur uppfrædt þig til sálubjálpar með trúarlærdómminum um Jesú Krist. Öll heilög Ritning er innblásin af Gudi, og nýtsamleg til lærdóms, til sannfæringar, til leiðréttingar, til uppfræðingar í réttlátinu, svo að Guds maður sé algjör og til alle góðs verka hæfilegur.

Merk: Til að hafa Guds ord réttilega um hönd útheimtis, að vser heyrum það og lesum með gaungæfni, og einlægum ásetningi til að læra það, ofi til betrunar og sálubjálpar. Þegar vser efi þannig þrúum Guds ord, fær heilags Anda náð eðert verkad í sálunni, þarad Gud, sem þess glesid ofi fult vit og frjálsræði, þvorki vill né gjetur

ur þvingað oss til góðs með þeirri makt, sem
þú ert eðli gjetum móti stáðid.

§. 6. Umvendt og rétt. trúandi
Kristin manneskja gétur, eptir þó, sem
Gud hefir í sínu orði lofað, verið sann-
arlega fullviss um, að hún er hía
Gudi, vegna Krists, réttlát ordin, og
að hennar fyrri syndir eðli tilreisnast
henni, heldur skuli straffid fyrir þær, vera
henni öldangis eptirgefíð, þar ed Gud,
vegna Krists, tileinkar henni, eins og
hlýðnu barni og tráum þénara, aptur
á móti sína náð og blessun.

Róm. 3, 24. 25. Vér verðum rétt-
lættir án verðskuldunar af Guds náð
með þeirri endurlausn, sem Jesús
Kristur hefir afrekað, hvönn Gud
tilsetti, að hann skyldi vera sá náð-
ar-stóll, hvar leita ætti fyrirgefningar á
syndunum, fyrir trúna á hans blóð,
edur á hans pínu og dauda.

2 Cor. 5, 21. Hann, sem eðli vissi af
synd, hefir Gud gjört að synd fyrir
oss, edur í vönn stáð lánd fara með hann
eins og sekann syndara, svo að vér
hans vegna yrðum réttlátir fyrir
Gudi. Róm. 8, 1-4.

merk:

Merkt: Í heilagri Ritningu brúfast smíðlegir talshættir, til að sýna hvörninn til skuli ganga hjá þeirri syndugri manneskju, sem betrast á af heilags Anda náðar verfunum.

a) Ritningin talar um Guds þöllum til mannanna, sem er í því innifalinn: að hann í sínu orði gíefur þeim tilefni til að gírnast þá endurlausn, sem Krístur hefir útvegað, og þar að auk leitað við með öðruur hætti, svo seur með þjáningum og velgjörningum, að uppkæfja þá til að þenkja um þeirra andlegt ástíðomulag. Matth. 9. 13. 11, 28. 1 Thess. 2, 12. Ps. 119, 71. Róm. 2, 4.

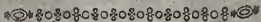
b) Ritningin talar um upplöfningu, og vill þar með láta skiljast, að heilagur Andi uppræði vörn skilning með ordinu, svo vjer fá um sanna þekkingu um Guds ráð og vilja, er víðvísur syndugra manna betrun og endurlausn. Eph. 1, 18. Post. 9. b. 26, 17. 18.

c) Með ordinu endursæðing gíefur Ritningin til kynna það sælufulla ástand, sem Krístin manneskja býrft í, þegar hún með sannri yðrun lætur af illu, og með ríetti trú á Krístum fær lóft og laungun til góðs, edur verður að annari og betri manneskju, því þar með er ens og hún sæðist að nýju, þaræð hennar sinníslag og hegarfar snúast frá illu til góðs, eptir Guds vilja. 1 Pet. 1, 3. Jóh. 3, 3. 2 Cor. 5, 17.

d) Það sem Ritningin talar helgun, er trúaðs krístins manns dagleg framfer í dygðum og guðhræðlu, sem eðlist af samverkandi náð

nád heilags Anda, með yðuglegri brúfau Guds orða, bæna og árvekni, 1 Tess. 5, 23, 2 Cor. 7, 1. Róm. 12, 1. 2.

Þriðja grein Trúar-játningarlunnar í Fræðunum, sönur í fluttu máli, hófninn heilagur Andi leidir mannshjuna með sinum náðar verfunum og ordinu til sannarlegs apturhvarfs og ávæntarsamrar trúar á Jesum Krist. En í annari bæninni í Fræðunum uppreisnir vjer til að bjóða um aðstoð heilags Anda, svo vjer gietum orðið sannir kristnir, er söni sig verduga að vera þegna í Kristis náðar-ríki; og í þriðju bæninni verðum vjer minntir á þá hlýðni, sem vjer erum Gudi um skyldugir, til að auðsóna með henni vora trú.

Sjötti Kapítuli.

Um trúarinnar áverti í heilögu líferni.

§. 1. Þar af á að sjást hvort vor trú á Krist sé sönn og lifandi, að hún verðar í hjartanu hatu til allra synda, og þar á móti fróptuga eptirlaungun til

til að breyta eptir Guds vilja í öllum hlutum, til að þöfnast honum.

Jac. 3, 18. 26. Són mér trú þína af verkum þínum, því eins og líkaminn er án andar dauður, svo er lífa trúin dauð, þegar hún er án verkanna.

Róm. 12, 9. Hafid andstygd á því, sem vondt er, en haldid yður fast við hid góða. Post. 9. b. 15, 9.

Merk: a) Vjer getum ei forþjenad Guds náð og eilífa sálubjálps, þar vor bestu verk eru ófullkomin, og Gud er sjálfur sá, sem gefur freptana til að framkvæma þau. Luc. 17, 10.

b) Það lítið gótt, sem vjer gjörum hjer á jörðunni með stórum þanngætti og breissleika, getur ekki komid í samlíkingu við þá ómetanlegu gjæði, þvörrar þeir gudhræddu mega vanta í enu betra lífi. Þess vegna vill Gud og svo, ekki vegna verka vorra, heldur af náð sinni, gjöra oss sálubjálps vegna þvörrar trúar á Jesum Kríst Róm. 6, 23. Ephes 2, 8. 9.

c) Það er öldungis nauðsynlegt, að vjer breptum eptir Guds vilja, þótt vjer ekki þar með egnum stílid að fá hans náð, til þess að trúin séni sinn frept í góðum verkum, þó annars gjetum vjer ekki orðid hæfilegir til að tala á móti þeirri sálubjálps, sem Krístur hefir útvegað oss. Jac. 2, 14. Róm. 2, 7. 10.

§. 2 Sérþvad það, sem Gud hefir bodid oss, að taka vara á, er vor

Þylda. Í lögmalinu, sem út var gefið á fjallinu Sínat eru þau almennilegu Skyldu verk í stuttu máli fyrir þrifud, og innisalin í þeim tíu bodordum, sem Gud baud Mósi að rita á tvær steintöblur.

2 Mós. b 20, 1-17 Gud taladi öll þessi ord og saadi: I. Þú átt ekki að hafa annarlega Gudi fyrir mér. II. Þú átt ekki að leggja nafn Drottins Guds þíns við hegóna; því Drottinn mun ekki láta þann verða óhegndann, sem misbrúkar hans nafn. III. Minnstú að halda hvíldar daginn heilagann. IV. Geidra sedur þinn og meður þína, svo þú lifir lengi í landinu. V Þú átt ekki að slá í hel. VI. Þú átt ekki að drýggja bótóm. VII. Þú átt ekki að stela. VIII. Þú átt ekki að bera falstann vitnisburd móti þínum náunga. IX. Þú átt ekki að girnast hús þíns náunga. X. Þú átt ekki að girnast þíns náunga ektu-qvinnu, ellegar hans þjón, ellegar hans þjónustu-qvinnu, ellegar hans ura, ellegar afna ellegar nockud, sem heyrir þínum náunga til.

Merk: Guds lögmál, sem er innifalid í þeim tíu bodordum, er að sennu einfaulega fyrirskrifað Gyðlingum, en það inniheldur samt þau skylduverk, sem sérhvor manneskja á ætíð að gefa gætur að, því þau þjéna til að ebla bæði vort egid og annara sanna gagn. Róm. 3, 31. 13, 8. 9.

§. 3. Sá er tilgáangur allra Guds bodorda, eptir Krists egin útleggingu, að ebla og stadfesta hjá manneskjnum framkvæmdarsama elstu til Guds, sjálfra þeirra og náúngans.

Matth. 22, 37-40. Jesús sagði: þú átt að elska Drottinn Gud þinn af öllu hjarta, allri þinni sálu, og öllu þínu hugskoti. Það er hið fyrsta og stærsta bodord; en hitt annað er þessu líkt; þú átt að elska náunga þinn eins og sjálfann þig. Í þessum tveimur bodordum er innifalid allt lögmálid og spámennirnir. Róm. 13, 10.

Merk: Það er ekki nóg, að vjer einungis eptir voru náttúrufari gjörum eitt eða annað gott, sem kann að vera oss gjedfeldt: ekki heldur er það sannarlegt góðverk, þó vjer gjörum gott einungis til að fá hrós hjá mönnum, edur af ótta fyrir straffi og saksóðnum, ef það væri ógjört látid. Oss byrjar

jar í öllu, sem þjer gjörum, hafa þann tilgang, ad andföna ljærleikann. Gal. 5, 6. 1 Jöh. 3, 23.

A.

Um Skýlduna við Gud.

Vér egum ad dhrka Gud, eins og vorn Skapara, Vfir-herra, stærsta velgjorara og elskurkasta fodur, bædi innvortis í sálunni, med vorum þaunkum og girndum, og líka útvortis med orðum og athofnum.

1 Cor. 6, 20. Þér eruð dhru verðir Eeyrtir: Vegsamid þess vegna Gud med yðar líkama, og med yðar öndu, sem Gud á. Malach. 1, 6.

Merf: Þjer egum einlæglega ad dhrka Gud, svo þjer efi einungis bidjum hann, lofum hann, og þækum honum med orðunum, edur andsfönum honum útvortis lotnúngu; heldur byrjar ös líka einum ad andmúkja ös fyrir honum í hjartanu, óttast hann og elska, líka fóna lýst og launngu í öllu voru framferdi til ad breyta eptir hans vilja; þvi annars verður vor Guds dhrfan ad hræfui, sem fyrir þeim alöfisa og heilaga Gudi, er mefsta andsfygd. 1 Sam. 15, 22. 23. Esa. 1, 2. 18. Matth. 6, 1. 18. 13, 13. 33. Mare. 7, 1. 13.

I. Innvortis Gud sdhrfanir

§. 1. a) Vér egum ad tilbidja Gud einann, þvi hann er vor Skapari, og fa einasti sanni Gud. Matth.

Matth. 4, 10. Jesús sagði: Drottinn Gud þinn áttú að tilbidja, og dýrka hann einann. Psálm. 99, 5.

b) Svört, sem réttilega tilbidur Gud, á með audmjúkri lotningu við: upkenna hans allra stærstu fullkomleika, halda hann fyrir híd stærsta góða, og líka við sérhvert tækifæri auðsýna í verkunum, að hann vörðir Gud yfir alla hluti fram.

Psálm. 99, 5. Upphefjið Drottinn vörn Gud, og tilbidjið fyrir hans fótstör, því hann er heilagur,

§. 2. a) Vör egum að óttast Gud, því hann er heilagur og réttlátur.

Préd. 12, 13. Óttastú Gud, og heldu hans bodord, því það ber öllum mannum að gjöra. Post. 9. b. 10. 35.

b) Gudhræðslan á að sýna sía í því, að vör tökum oss umhyggjufullleganu vara fyrir því, sem vör heldum Gudi se á móti.

Orðsgv. b 16. 6. Af ótta fyrir Drottinn fordast menn híd illa.

c) Vör megum ekki óttast Gud eins og óviljugir þrælur, af gólða fyrir straffinu, heldur eins og hlýdin börn því,

Því hann er svo góður og gæðsturiskur faðir.

Róm. 8, 15. Þér hafið ekki meðtekið íð þrældóms lunderni, að þér þyrftu að verða hræddir, heldur hafið þér fengið óska-barna huga-sat, af hvörju vér kllum: Abba elskulegi Faðir! 1 Móf. 6. 39, 9.

§. 3. a) Vér egum að elska Guð yfir alla hluti fram, því hann er vor stærsti velgjörari, og af Krísti frídægður faðir.

1 Jóh. 4, 19. Látum oss elska hann, því hann elskadi oss að fyrsta bragði, 1 Jóh. 5, 6.

b) Elskan til Guðs úrheimtic, að hugurinn innilega gledist sig af honum, og finni hjá sér stærstu laungun eptir að þökknað honum, með því að breyta eptir hans vilja.

1 Jóh. 5, 3. Í því er elskan til Guðs innifalin, að vér höldum hans bodord, en hans bodord eru ekki þung. Psálm. 18, 2.

§. 4. a) Vér egum að hlýða Guði, því hann er ekki einángis vor æðsti, heldur og líka sá víssasti og besti Þsirhera.

Jer.

Jér. 11, 4. Drottinn sagði: hlýðid mér og gjörid allt, sem eg hefð bodid yður, þá skulud þér vera mitt fólk, og eg skal vera yðar Gud. Post. g. b. 5, 29.

b) Hlýðnin við Gud er í því innifalinn, að vér ætíð með fásam vilja leggjum allt kapp á, að laga vort sinnislag og framferdi eptir Guds vilja til að þöfnast honum, og alvarlega taka oss vara fyrir því, að brjóta hans bodord af ásetningi.

Psálm. 143, 10. Drottinn! Énn þú mér, að gjöra það, sem þú vilt, því að þú ert minn Gud. 1 Pét. 1, 14. 15.

§. 5. a) Vér egum að reida oss uppá Gud, því hann bæði vill og getur gefid oss tímanlega, andlega og eilífa velferd.

1 Pét. 5, 7. Ástíð allri yðar á hyggju uppá Drottinn, því honum er annit um yður. Psálm. 55, 23.

b) Að reida sig uppá Gud er sama, sem að treysta honum, og er innifalid í því, að vér séum fullkomlega sannfærdir um, að Gud, vegna Jesú Krists, vilji gjöra oss hluttakandi í öllu því góða, sem hann hefir lofad oss í sínu

ordi, lífa að hann, eptir sinni afsöfnu ráðstöfun, vilji veita oss sína hjálp með besta máta, og á haggvænustu tíð.

Psálm. 146, 5. 6. Sæll er sá, hvírs hjálp Jacobs. Gud er, sá sem hefir staðfesta von til Drottins síns Guds, sem gjörði himininn og jördina, og sjóinn og allt það, sem er í þeim; til hans, sem heldur trygd æfinlega. Jer. Harmagr. 3, 25. 26. Róm. 8, 32.

Af vili þessu fylgir þá framvegis:

§. 6. Vör megum ekki tilbiðja neitt annað í stadinn fyrir sannann Gud, hvorki enala, né heloa menn, né sól, né tängl, né bláti, ellaar neitt annað þó líft, og ekki heldur reida oss uppá það, í stadinn fyrir að serra vort trúnaðar traust til þess sanna Guds, því hann er einhángis vor Drottinn og Skapari; annars syndgum vér á móti fyrsta boðordinu, og jorum oss saka í afgudodhífun.

2 Mós. b. 20, 3. 4. Drottinn saði: þú átt ekki að hafa annarlega Gudi fyrir mér. Þú mátt ekki finna þér neina áthoggna edur annars slags mind eptir því, sem er á himnum uppi. ell
eggar

egar á jördunni nðri, ellegar í vötn-
unum undir jördunni; þú átt ekki
að tilbidja edur dýrka það. Esa. 42,
8. Post. 9. b. 17, 29.

§ 7. Vör meguum ekki elsta sjálfa
oss, ellegar neitt annað meir enn
Gud, eða jafnt Gudi, ekki heldur
megum vér treysta uppá sjálfa oss,
aðra menn, ellegar aðra hluti, meir
enn uppá Gud, vegna þess hann einn
er vor almáttugi og stærsti velgjafi.

Jér. 17, 5. Svó sagði Drottinn: bál-
vapur veri sá madur, sem treystir uppá
manneskjuna, og hefir holdid fyrir sinn
arm, ellegar heldur, að sér sé óhætt
med vanmáttuorot manneskju varateft,
og hvors hjarta víkur frá Drottni.

Orðsgr. b. 3, 5. Treystu Drottni
af öllu þínu hjarta, enn reiddú þig
ekki fast á þitt byggju v.t.

§ 8. Vör egum daglega að stríða
móti þeim yndjamlegu gúndum, sem
Gudi er á móti, og aldrei brjóta hans
bódord af ótta fyrir mannum, edur
e. þu til þeirra, þó hann er sá heilagur
Gud, hvern ver eg um að óttast, og líka
sá góður og vísðómsfullur Drottinn, sem

vér egum að elska og hlýða framþví
alla hluti.

1 Jóh. 2, 15, 17. Elstid ekki veröld-
ina, og ekki heldur þá hluti, sem í
henni eru; ef nokkur elskar veröldina,
þá er elska til fæðursins ekki í honum,
því allt það, sem í veröldinni er, sent
er lýst holdsins og fýsni augnanna og
drambsamt lífersni, það er ekki af fæð-
urnum, heldur af veröldinni. Ver-
öldin forgengur, og hennar lýsting-
ar, en sá, sem gætur eftir Guds
vilja, hlífur að eilífu.

Orðsgv. b. 1, 10. Son minn! þeg-
aú illir skálkar locka þig, þá fylg
þeim ekki.

§. 9. Vér egum að auðsýna vorum
náunga einlæga elsku, til merkis um að
vér án þfirdrepiskapar elfum Gud, sem
vill að hjærleikurinn sé eins ríkur hjá oss,
eins og hann er hjá sjálfum honum; þar-
aðauki egum vér að legeja kapp á; að
breyta eftir Guds vilja í öllum hlutum.

1 Jóh. 4, 21. Þetta bodoroð höfum
vér af honum, að hværr, sem elskar
Gud, hanni á líka að elska sinn bræð-
ur. 1 Jóh. 3, 17, 18. 4, 7, 13.

1 Jóh.

1 Jóh. 2, 5. Svört, sem hans ord
virdveitir, í honum er sannarlega elst-
an til Guds fullkomin. Jóh. 15, 14.

Merk: Þau skylduverk, sem vidvíkja inn-
vortis Gudsðhrkun, eru í stuttu máli inn-
færð í Lúthers útleggingu yfir fyrsta bodord-
id í Fræðunum.

II. Utvortis Gudsðhrkanin.

§. 1. a) Vör egum að lofa og veg-
sama Gud, því hann er sú fullkomn-
asta og æðsta vera.

Psálm. 72, 18. 19. Lofaður ver-
i Drottinn Gud, Ísraels Gud, hann sá
einn gjörir dásendarverk; og bless-
að sé hans ðhrðarfulla hátign að eilífu,
og öll lönd uppfyllist með hans ðhrkun.

b) Gud lofast og vegsamast, þegar
vör annaðhvort með bænum, sálmum
eður samtali við aðra, brósum Guds
ypparlegu eginlegleikum, og miklu
dásendarverkum af flokki huga-þeli,
sem fullt er af heilagri lotnúngu fyrir honum.

Psálm. 145, 3. 4. Mikill er Drott-
inn, og mjög loflegur; hans mækt er
óransakaleg. Sérhvort kynslóð mun
fyrir annari brósa þinum verkum,
Drottinn! og kunnngjóra þitt veldi.

§. 2. a) Vör egum að þakka Gudi, því hann veitir okkum svo mikla velgjörninga, og andsnir okkum svo mikla náð vegna Jesú Krists.

Eph. 5, 20. Þakid ætíð Gudi födur fyrir alla hluti í nafni vors Drottins Jesú Krists. 1. Tess 5, 18.

b) Ef vör egum að gæta þakad Gudi réttilega, þá ber okkum að fannast við, og andmjúklega játa, að Guds mikla miskunsemi við okkum er langtum meiri enn vör hefum tilunnid, og þar aðvís egum vör að færa okkum hans velgjörninga réttilega í nyt, en okkum hann hefir tilætlað.

Psálm. 118, 1. Þakid þér Drottni, því hann er góður, og hans miskunsemi varir eilíflega. Psálm. 105, 1.

§ 3. a) Vör egum að biðja Gud og ákalla hann, því hann emur ráður fyrir vorri tímanægri og eilífri velferð, þar Kristur, vor tolsmaður, hefir ennig opnað okkum aðgang til hans, svo sem vors gæðsfurðasta og elstufulla födurs.

Lúc. 11, 9. Jesús sagði: biðjið, þá mun yður gefast; leitjið, þá munuð þér finna; knúið á, og mun fyrir yður upplöfð verða. Psálm. 50, 15. 145, 18. 19. b)

6) Það heitir bæn og ákallan, þegar vér framberum fyrir Gud, annaðhvort í huganum eður með munnum vora laungun eptir einhverju góðu, sem ós er lofad í hans orði, og sem ós skynst nauðsynlegt til vortar egin edur annara velferðar.

1 Jóh. 5, 14. Þessi er sú djörfúng, sem vér höfum til hans, að ef vér biðjum um nokkud eptir hans vilja, þá heyrir hann ós.

§. 4 Þarad Sunnudagurinn er tilskickadur til opnberrar Guds-dyrkunar, þó á sérhvort kristinn maður að fara til kirkju, sér og öðrum til uppbyggingsar af Guds orða heyrn og lestri, líka uppbyggingar af því, að losa Gud og þacka honum sameginlega með öðrum sínum samkristnum, svo þeir innbyrdis stac festist í dæd og guðtræðslu; og frá því á ekkert að hindra ós, nema hjáðómar, eða önnur þvák forföll, sem ekki verður hjá komist.

2 Mós. 6. 20, 8. Drottinn sagði: minnstu að halda helgann hvíldar daginn. Lác. 11, 28.

Col. 3, 16. Látið Krists ord búa rífgulega meðal yðar, svo að þér kénnid

og áminnid yður sjálfa innbyrdis með allslags vísdómi, og sýngid sagtra psálma, lofsaunga og andleg qvæði fyrir Drottni í yðar hjörtum. Ebr. 10, 25.

Hér af fylgir enn framar:

§. 5. a) Vör meguð hvörki brúka Guds nafn gálauslega né athugaslaust, allraðst vanheidra það með nokkurs slags misbrúkun; miltu heidur erum vér þyðugir til að losa og veðsama Gud.

2 Móf. b. 20, 7. Drottinn sagði: þú átt ekki að leggja nafn Drottins Guds þíns við hígóma; því Drottinn mun ekki láta þann óhegndann, sem misbrúkar hans nafn.

b). Guds nafn vanheidraðst með að formæla: þegar vér annaðhvort í Guds eða Krists nafni öðrum eða sjálfum oss edur öðrum. Slíkar formælingar geta og stéð með mörgu öðru móti, sem auglýsir allteins blýðunarlaust sinnið lag, er ekki soðst neins í Guds allra heilögustu nálagð, né gésur gaum að, hvorsu mjög hvor ein manneskja á að eðlfa sjálfa sig og náðngann.

Jac. 3, 10. Af sama munni framgænge ur bæði blessan og bslvan. Brædur mínar

mínir! þetta má ekki svo tilganga.
Róm. 12, 14.

e) Guds nafn vanheidrast með að
sverja, þegar einhver í daglegu tali
gálauslega vitnar til Guds eða Krists,
til að stadfesta þar með orð sín.

Matth. 5, 34-37. Þér skulud öldung-
is ekki sverja, en yðar ráða skal vera
já, þegar játa skal, og nei, þegar neita á,
því hvað, sem þar er framýfir, er vondt.

§. 6. a) Þegar vér egum opinberlega
að sverja, megum vér ekki gleyma: því,
að sá alvissi Gud, hvorn vér föllum til
vitnis, er bæði réttlátur og heilagur Gud,
sem hatar allt óhreintöndi, og að hann
mun hardlega straffa þá, sem sverja
ránglega því þeir vanbráka hans nafn
til að hylja með lúsku og rángindi.

2 Mós. b. 20, 16. Drottinn sagði: þú
átt ekki að bera falstann vitnisburð
á móti þínum náunga

Zach. 5, 4. Eg lét bölvun útfara,
segir Drottinn Zebaoth, svo hún komi
yfir þjóffins hús, og þess, sem sver-
ránglega við mitt nafn. Mat. 3, 5.

b) Wenn sverja eid eptir yfirvaldsins
Ápun, stundum til stadfestingar uppá að
vér

vér skulum ekkert segja, eður vitna annað enn það, sem vér vitum fyrir víst, að jätt er; og stundum til fullvissu, um, að vér viljum trúlega lifa eptir þó, sem oss er fyrirhætt, og vér höfum undirgengist.

Ebr. 6, 16. Mannefjurnar sverja við þann, sem er æðri enn þeir sjálfir, og já eður gjörir enda á allri þrætu til að fá fullvissu. 5. Mói. b. 6, 13.

c) Svört, sem trémur meinsæri, eða sver ránglega, kann að álitast eðli einasta eins og blygdunarlaus gudlastari, vegna þess hann manar hins alvða Guds réttætti mót sér, heldur og lifa eins og fjandmaður sinna samkrístinna, hvorra velsærd og æru hann opt spillir, svo fá saklausir eður fyrir hallanum, en hinn seki sleppur óhegundur, og sér aptur tæfifæri til að koma meiru illu af stað.

1. Tm. 1, 10. Þostullinn Pául leggur meinsæris menn að jöfmu við morðingja og verstu illviðja.

g. 7. Vér megum eðli fara með galdur, sem er hjátrúar og og heimskur full vanbrutun e Guds nafni eða Guds orði, til að trémja fúti, eða jera, ellegar til annara líkra heimskulegra fyrrietta, af rángri

rángri minndan um, að menn með þessu gæti læknad manneskjur eða fénad, sýnt hvort stolid hafi, varnad tjóni og ólucks, eða annad þvillift.

§ Mós b. 18, 10-12. Enginn á að finnaft hjá þér, sem fer með spádéma, edur er dagveljari, ellegar tekur mark á fugla qvaki, ellegar fremur kúfl, edur særinga-madur, ellegar fer til spásagnar manna, ellegar útpýðir fyrirburði, ellegar leitar fréttu af framlidnum; því hvort, sem slíkt gjoerir, er andstyggilegur fyrir Drottni.

§. 8. a) Vör megum ekki vanhelga hvíldar, daglunn með ónaudsýnlegri vinnu, því þann dag egum vér sérilagi, eptir Guds budi, að halda heilagann með andakt og guðræfalegum umþenkingum.

Psálm. 95, 1. 2. Komid! látum oss með glædværd lof þingja Drottni, látum oss af sögnudi hátt lof þingja vorum völduga Sjelfara; látum oss koma fyrir hans ásjónu með þocka-gjörd!

b) Það er sanngjarnlegt og Guds villa samkvæmt, að sunnudagurinn sé mánnum og fleppnum til hvíldar, og endurhlífgunar eptir vinnu þeirra. Þess vegna

vegna fallast líka þessi dagur, sem fríðnir menn halda heilagann, í Krists upprisu minningu, enn þá hvíldardagur.

2 Mós. b. 23. 12. Sex daga skaltú verð þitt vinna, en sjöunda daginn óttú að hafa fyrir hvíldar-dag, svo að þinn uxi og þinn asni geti fengið hvíld, og þinnar ambáttar sonur, og sjá framandi gétur endurnætt sig. 2 Mós. b. 20, 8. 11.

Merk: Skyldu-verkin, sem víðvíkja út-vortis Guds dýrkun, eru stuttlega útmálad í þöru og þridja bodordum fræðanna.

B.

Um Skylduna við sjálfa oss.

Vér egum að elska sjálfa oss, og einzánlega láta oss vera annað um vortar sálar velferð, líka egum vér að frunda eptir sannarlegu gagni lífama vors, sem og að ebla með leyfilegum hætti vora tímanlega velferð, eins og samkvæmt er Guds orði og vilja.

Matth. 6, 33. Jesús sagði: leitid fyrst Guds ríkis, og þessa réttlætis, sem honum er þóðnanlegt, þá munud þér fá í viðbót allt, sem þér meðþurfið.

Merk:

Merkt : Mannestjan elskar sig ekki sjálfa rettilega, þegar hún sakist einungis eptir að sedja sínar jarðnefkar girndir, án þess að hirða um sína sálshjálp, eða gefa gætur að þvi, sem hún er bæði Guði og öðrum mönnum skyldug um.

I. Um hyggja fyrir sálunni.

§. 1. Vör egum að láta oss vera umhugad um, að vor skynsemi upplýst meir og meir, með nýtsamlegri þekkingu, sérdeilis um Guðs vilja og hans ráð til vorrar sálshjálp.

2 Pét. 3, 18. Vaxid í vör Drottins og endurlausnara Jesú Krists náð og þekkingu. Orðsqv. b. 2, 10. 11. 1 Cor. 14, 20.

§. 2. Vör megum ekki láta vörn vilja stjórna af neinum vondum tilhneigningum, heldur egum vér af fremsta megni kappfösta að laga þær eptir þvi, sem vorri skynsemi skínst að vera rétt og tilheyrilegt, eptir Guðs orða reglu.

Orðsqv. b. 16, 32, Sá, sem stjórnar gæði sinn, er betri eni sá, sem yfirvinnur borgir. Gal. 5, 24.

§. 3. Vör megum ekki afsaka vorar ávirðingar, heldur keppast eptir, eins
og

og Gud hefir látid Krist kenna oss, að sjá æ meir og meir við þeim og afleggja þær.

2 Cor. 7, 1. Med þvi vér höfum því líkt fyrirheit, minir elskanlegir! þá látum ós hreinsa oss af allri saurgun holdsins og endans, og höldum áfram í helguninni með guðhræðslu. 1 Jóh. 1, 6.

§. 4. Vér egum með gaumgæfni að vaka yfir samvitstu vortri, svo vér ecki vísa vitandi óþýngjum hana með neinni sond.

Post. G. b. 24, 16. Postulinn Páll saadi: eg æfi sjálfann mig í að hafa jafnan ósterdra samvitstu fyrir Gudi og mönnum.

§. 5. Vér egum opt að þenkja um dauðann, sem skjört getur að övorum yfirfallid oss, þó svo, að vér hvorki stelsumst af honum, ellegar lifum með sorg og órósemi, heldur á það að þena til þess, að vér því betur undirbúum oss í sonnum Guds bíta til sálubjálflegrar burtfarar.

2 Cor. 5, 8 9. Vér erum hughraustir, og höfum miklu meiri lyst til að vera sjálegir frá líkamanum, og heima hjá Drott í þess vegna kappkostum vér lífa, hvort sem vér erum heima
edur

edur fjærverandi að vera honum þóðan-
anlegir. Psálm. 90, 12. Phil. 1, 23.

II. Um huggja fyrir lífamaðnum.

§ 1. Vör megum hvortí með á-
setningi taka sjálfir af oss lífid, sem er
sá þýðing gáfa, er Gud hefir gefid oss,
né viljandi skada vora límu, edur heilsu,
því þar með reynum vér til með heimsku-
legri ofdrifsku að taka ráðin af Gudi,
sem einsamall hefir vald yfir lífi og lífama-
manneskjunnar, en svoptum náðangann
þeirri aðstæðu, sem hann með rétti mátti af
oss heimta: þaradauki breytum vér svo
grimdarlega við sjálfa oss, að verði sinnast
dæmi til slíks meðal ólmustu villudýra.

Róm. 14, 7. 8. Enginn af oss hefir
ráð á að lifa edur deyja eptir vild sinni,
því hvort sem vér lifum, þá erum vér á
Drottins valdi, ellegar deyjum, þá er-
um vér eins í Drottins valdi. Það er að
skilja: hvort, sem vér lifum ellegar
deyjum, þá á Drottinn ráð yfir oss.

1 Cor. 6, 19. 20. 1 Sam. 31, 4.

2 Sam 17, 23. Matth. 27, 5.

§ 2. Vör egum að fordæft allt óhöf-
i mat og dryck, sem einhvers spillir hils-
unni, og eyðir vortí fornegun, en gjörir
oss

oss þæfilega bædi til að losa Gud, og líka vinna þad, sem oss ber að gjöra.

Lúc. 21, 34. Jesús sagði: Varid yður sjálfa að yður hugskot aldrei ofþingist af ofati edur ofdryckju. Róm. 13, 13.

Gal. 5, 21. Ofdryckja og ofat teljast með þeim hlutum, um hvarja Postulunn Þáll segir: að þeir, slíkt gjöri, muni ekki óðlast Guds ríki. Orðsqb. 23, 20, 21.

§. 3 Ver egum að halda oss frá hör-dómi og allslags lauslæti, bædi inn-vortis í þannfunum og útvortis með verkinu, því þat af spillist líkaminn, og sálin sangast, svo hún verður þæfileg til að hugsa um neðud gott, og missir alla launaun eptir dygd og Guds ótta, en audsynir þot frekar sínar saurugar girndir í ordum og vidmóti odrum til hneylis.

2 Mós b. 20, 14. Drottinn sagði: þú átt ekki að drögja hör. Matth. 5, 27, 28.

1 Thess 4, 3, 5. Sá er vilji Guds, að þér helgist, og umflhid þóranir, svo hvar og einn stundi að halda sínum líkama í hreinlifi og sóma, en ekki girndar bruna; eins og Seidingsjarnir, sem ekki þeckja Gud.

Eph. 5, 3 + 5. Þotic sem heilögum hæfir, á hvorki frillulífi né nokkurs-
 konar óhreindleiki edur ági ni svo mikid,
 sem nefnast meðal yðar, né bygðunar-
 leysi, né fíðlelegt hjál, edur gárunga-
 háttur, hvað eðki er sémasamlegt, held-
 ur miklu framar þaðargjörð; því það
 vitid þér að enginn frillulífs maður,
 edur óhreinn, edur ágjarn, hvort að er
 skurðgoda-óhrifari, hæfir hlutskipti í
 Krists og Guds ríki. 1 Cor. 6, 15 + 20.

Merk: Í Græðunum er við sjötta Bode-
 orðid stutt útfirring um kristilegt skírliði, og í
 sjötta Bæninni finnst uppörfan til að biðja
 Gud um ráð og styrk, að standa á móti þeim
 freistingum, sem í þeim esnum kynnu mæta oss.

III. Um hyggja fyrir vorri tíð- anlegu Belferð.

§. 1. a) Værum þappköst að ebla
 vora velgengni, bæði með ástundun í
 voru rétta falli og embætti, og með
 forsjallegri sparsemi, svo sjálfum oss
 til gagns, sem og líka til að gæta hjálps
 að öðrum, er við þurfa.

Post. G. b. 20, 34. 35 Þostullinn Þáú
 segir til Epheseískra: Þér vitid sjálfir að
 þessar hendur hafa fyrir mér unnid til
 minn-

minnar nauðpuftar, og þeirra, sem med mér voru. Allt skunda eg yður, að svo byrjar oss að vinna og verka að annast, og minnast oðda Drottins Jesú þar hann sagði: scella er að gefa en þyggja. 1 Tim. 6, 17. 18.

b) Því að skunda gagn vort, egum vér að varast ósöglegann ávinning edur ágirnd, og ekki sæfjast eptir auðæfum, sem opt misbrúfast til ofmæðar og óhöfs.

3 Tim. 6, 9. 10. Þeir sem ríflir vilja verða, falla í freisni og snætur, og margflega heimstulegar og skadnæmar girndir, sem masíestjunum sökva í eyðileggingu og tæpun, því ástundin er rót alls illis. Lúc. 12, 15. 1 Cor. 6, 10.

§. 2. a) Vér egum að leppast eptir að ávinna oso hefur, vera í afhaldi og reiðfást trúverðugir af vorum meðbræðrum, þó samt ekki með öðru en ráðvæðni og kostgæfni í voru rétta tali og embætti.

Philipp. 4, 8. Kjærir bræður! hvað sem sanmarlegt er og síðsamlegt hvað réttvíst er, hvað stírlíft er og ástamlegt, hvað sem er gott afþygnar, hvað dygdugt er, hvað hótverdt er, hugsið þar eptir.

b) Þétt

6) Þótt vér höfum sðlast allan þann heidur, sem vér ætja funnum, megum vér samt ekki falla til metnaðar eður drambssemi, heldur alltid stunda Kristilegt litilæti, því vér egum að vita, að alla hluti höfum vér af Guði þegid, og að oss yfirflest optiega, svo vér þurfum fyrirgefningar við.

Gal. 5, 26. Látum oss ei sætja eptir hegóna hrósi, og hvorki sgra hvort öðrum, né ofunda hvort annann. Róm. 12, 10.

1. Pet. 5, 5. Verid sthddir með litilæti, því Guð mótstíður dramblátum, en litilátum gefur þann náð. Matth. 23, 12. Orðsöq. b. 29, 23.

§. 3. a) Vér megum njóta ánægju í þessu lífi, af því að brúka réttilega þá mörgu góðu hluti, sem Guð hefir sinum skopudum skopnum til gagns og gleði æfíð, líka höfum vér mikla ánægju af vinnu vorri, þe ar vér tilbærilega og með glöðværri sinnislagi ajorum hana.

Psalm. 31, 8. Gledja skal eg mig, Drottinn! og vera glöðvær af þinni miskunsemi. Phil. 4, 4. Orðsöq. b. 17, 22.

6) Þorri gleði egum vér að taka of þá vara fyrir öllu því, sem stendur á móti góðri siðsemi, edur því, sem Gud hefir boðid í sínu orði, og ekki álitu hana svo sem heilsta tilgang vinnu vorar, heldur svo sem ávort af henni.

1 Cor. 7, 31. Þeir, sem brúka þenna heim, ega að vera eins og þeir, sem ekki misbrúka hann.

§. 4. a) Vér egum að auðsýna of þolinmóða í mótlatinu, svo vér hvorki orvæntum né látum til vor hebra vhl og harmatölu,, heldur seum ánægðir með það, sem Gud vill vera láta, í vissri von um, að hann ekki uppáleggi of þungri byrði, enn hann sjálfur vill gefa of frapta til að bera, og tróum stadfastlega, að eftir hans tilætlun skuli þetta andstreymi þéna of til gagns og góða.

Ebr. 10, 35. 36. Ráðid ekki burt yður at þrugga-mód, hvort mikil laun mun sðlast; því þér þurfið á stöðuglyndi að halda, svo að nær þér hafið gjört Guds vilja, fáið að sðlast það, sem yður hefir verið lofað. Róm. 8, 18.

b) Vora þjáningar geta opt orsakað med hmsu móti af sjálfum of, en

sá alvissi Gud lætur oss þær að höndum
föma, til þess, vér athugum vora bresti,
betrum vorn lifnad, haldum voru sinni
því meir frá hegðma veraldarinnar og
lærum að leita vörrar fjærustu gleði af
að halda oss til hans með bæn og andaft.

Ebr. 12, 5. 6. Minn son! virð eðli
lítils typtun Drottins, og sörvhlást
eðli þá hann ávitar þig; því hvörn,
sem Drottinn elskar, þann agar hann.
Psálm. 119, 7. Róm. 5, 3. 5.

§. 5. Vér egum að fordæft allt yd-
juleysi, hvort að er orsök til mikils ílls,
og taka oss vara fyrir að vera öðrum til
þhngsla, heldur egum vér þar á mótt með
kostgæfilegri ydni og ástundun, hvörn
í sínu standi, að leita vörrar atvinnu,
því Gud hefir gefið oss fræptana til
þess, að vér skulum bráka þá, og ebla
þar með vort egid og annara gagn.

1 Thess. 4, 11. 12. Vér áminnum yd-
ur, fjærir brædur! að þér kostgæfið að
lifa í spekt, og ydvart egid að stunda,
og að vinna með yðar egin höndum,
eins og vér höfum bodið yður, svo að
þér gætið sómasamlega umgengist þá,
sem eðli eru af söfnudinum, og að þér

skud uppá engann komnir. 2 Thess.
3, 11. 12. 1 Pét. 4, 11.

C.

Um Skylduna við Náðangann.

Vér erum skyldugir að elska vorn
náunga eins fólkskálaukt og sjálfa oss,
þessvegna egum vér að breyta svo við
hann, eins og vér viljum að hann
breyti við oss. Þar fyrir egum vér að
bera umhyggju bæði fyrir hans Sálu,
hans líkama og hans tímanlegri vel-
ferð.

Matth. 7, 12. Jesús sagði: hvað
sem þér viljið að mennirnir gjöri yð-
ur, það eigið þér líka þeim að gjöra,
því svo er kennt í lögmálinu og spá-
manna bófunum. 3 Mós. b. 19, 18.

Merk: Sérhæft sá, sem er manneskja,
er líka vor náungi og hefir sama-rett eins
og bróðir til fjærleika vora og þjenslu-
semi, hvort sem hann er innlendur eða útlend-
ur, kristinn eða gýðingur, tyrki eða heidingi,
vinur eða óvinur, æðri eða lægri stjettar, rí-
ur eður fátækur, og þegar hann þarfi hjálpar
við af oss, þá erum vér skyldugir til að hjálpa
honum af fremsta megni án managreinna á-
lits. Lúc. 10, 25-37. Post. 9. b. 17. 26.

I. Um

I. Umbyggja fyrir sálu Má-
ðngans.

§. 1. Vér egum, svo mikil sem oss er mögulegt, að greiða veg vors náunga til betra lífs í öðrum heimi, og þess vegna hjálpa honum bæði með nyttsamlegri tilsiðgn, góðum áminningum, hjærleiksfullum advörunum, og umfram allt með góðu eptirdæmi, því Kristur hefir endurleyst hann eins og oss, til þess að hann ásamt með oss skyldi eignast eilífa sáluhjálp.

Jac. 5, 19. 20. Brædur mínir! ef nockurr á medal yðar villist frá sannleikanum en einhvort umvendir honum, sá þal víca, að hvort, sem súhr syndaranum frá villu hans vegar, mun frelsa sálu frá dauðanum, og hylja fjölda af syndum. 1 Thess. 5, 14. Ebr. 10, 24.

§. 2. Vér egum varast að þessja niðurt lyst náunga vors til þess, sem gott er, þess vegna megum vér ei gísa honum hneirli með sýndsamlegum orðum edur ógudlegu framferdi, ekki heldur tóma honum til þess sem illt er, annaðhvort með hótunum, tilloftunum, edur með raungum fortölum.

Luc. 17, 1. 2. Þessi sagði við sína lærisveina: ómögulegt er að hneirlanir komi ekki, en vei þeim manni frá hverjum þær koma! Þarfara væri þeim að mylnu steinn hengdist um háls honum, og honum væri sökkt í sjálf er-djáp, enn að hann hneirli einn af þessum smælingum.

2 Tim. 3, 13. Vondar manneskjur og svikarar vestna meir og meir; þeir svikja og verða sviknir.

§. 3. a) Værum egum ekki að láta egna oss til heiptar-reidi móti vorum náunga, eða fá hatur til hans, og leitast við að hefna vor, þegar hann misbehtur við oss, svo véc gjörum honum ekki hjarta-sorg, til qualar á sálu edur lífama.

Eph. 4, 26. 27. 21. Ef þér reidist, þá syndgid ekki, látið ekki sólna undirganga yfir yðar reidi. Gefið ekki tækifæri þeim, sem ber vóg. Öll beiskyrði, heipt, reidi, hávadi og illyrði, seu langt frá yður, ásamt með allslags illmennsku.

1 Jóh. 3, 15. Hverr, sem hatar bróður sinn, sá er mörðingi, og þér vitið að enginn mörðingi hefir eilíft líf. Jac. 1. 19. 20.

b) Það

6) Það er frístíleg skylda, að vér með högværd umberum breiðleita vors náunga, þegar hann hefir gjört oss nokkud á móti, og að vér fyrirgefum honum, eins og Gud fyrirgefur sjálfum oss vegna Krists. Álf þessa, egum vér svo mikid, sem oss er mögulegt, með vinsamlegum fortölum að koma honum til að sjá að sér, svo hann vari sig við að halda áfram í syndunum.

Marc. 11. 25. 26. Jesús sagdi: fyrirgefid, ef þér hafið nokkud á móti einhverjum, svo að yðar fadir, sem er á hinnum fyrirgefði yður líka yðar brot. En ef þér fyrirgefid ekki, þá mun yðar fadir, sem er á hinnum, ekki heldur fyrirgefja yðar afbrot.

Eól. 3, 12. 13. Svo stöðist nú, sem Guds útvaldir, heilagir og elskanlegir, hjartfólginni mistunsemi góðvilja, áðmýkt, höglyndi, lánglundargæði, umlídid hvort annann, og ef nokkure hefir flögu-mál mótt öðrum þá fyrirgefid það hvort öðrum innbyrdis, eins og Kristur hefir fyrirgefíð yður, svo gjöríð þér og einnig.

§. 4. a) Ver egum hvörki að hata jafnvel vora óvini, sem annaðhvort heimuglega edur opinberlega vilja gjöra oss skaða, né í nokkurn máta sjálfir hefna vor á þeim, svo ver ekki gésamt þeim efni til stærri vondsku, eda seum orsök í þeirra sálar topum.

Róm. 12, 14. 17. 19. Blessid þá, sem of ætja yður, blessid en þó svo ekki — gjalddid engu illt fyrir illt — ef mögulegt er, þá hafid frið við alla menn, svo mikid, sem í yðar valdi stendur. Hefnid yðar ekki sjálfir.

b) Þegar óvinir vorir sæljast eptir að skaða vort líf, spilla þorri þeirferð, eda gjöra oss viðfíla við vort góða mannverð, megum ver þessa oss móti þeim með almennilegum réttargangi, en vera samt ætíð reidubúnir, að sættast við þá, biðja fyrir þeim, og hjálpa þeim eptir megni, ef þeir þessa viðþurfa, eins og Gud hefir andshnt oss missunsemi Krists veana, og fyrir hans sakir vill fyrirgefa sjálfum oss.

Matth 2, 25. 44. Jesús sagdi: vertu strax viljugur til að sætta þig við þinn mótstöðu mann, meðan þú ert enn á vegi

vegi með honum. — Egi segi yður:
 elstid óvini yðar, blessid þá, sem yður
 ur hálva, gjörð þeim gott, sem yður
 hata, og biðjid fyrir þeim, sem yður
 gjöra fláða, og ossækja yður, svo að
 þeir seud börn fæðurs yðar, sem er á
 himnum. v. 45-48. Róm. 13, 3. 4.

Róm. 12, 20. 21. Ef óvin þinn
 húngrar, þá gef honum að eta; ef
 hann þyrstir, þá gef honum að drekka
 — lát ekki hid vonða yfirbuga þig,
 en yfirvinn hid vonða með góðu.
 Róm. 5, 8. 10.

§. 5. a) Vör höfum engann rétt til
 að fyrirðæma nokkra mannstju, þó hún
 hafi rángrar meiningar, edur vegna þess
 hún er ekki sömu trúarbragða, sem vér,
 heldur egum vér eins og sannkristnit
 að fela vora frávilltu bræður Guðs
 mistun á hendur, og gledjast af þeirri
 von, að þeir muni verða hluttakandi í
 Krists endurlausn, þegar þeir hafa vand-
 að sitt framferði eftir þeirri þekkingu,
 sem þeir hafa haft færi á að öðlast.

Post. g. b. 10, 34. 35. Egi reyni í sann-
 leika að Guð fer ekki í manngreinar
 álit, heldur er hvort sá, sem óttast
 hann

hann og gjörir hvað vott er, honum þöfnanlegur, af hvaða þjóð, sem hann er. Róm. 14, 4. 10, 13.

b) Vör megum öldungis enga grun-
semd fá að þeir hafi drögt nokkurn sér-
deilis glæp, sem ratad hafa í eynd og
volæði, því Gud úthlutar eptir sinni
alötu ráðstofun sorg og gleði, hverjum
sem hann vill, ekki til að straffa þá,
heldur öðrum til viðvörunar.

Lúc. 13, 2-3. Jesús sagði: meinid þér,
að þessir Galilískir, hvorra blóði Pí-
latus hafði úthellt, hafi verid syndugri
enn allir aðrir Galilískir, þó þeir hafi
orðid fyrir þessu? nei! segi eg yður:
heldur ef þér tákid ekki sinna skipti mun-
ud þér alir eins fyrirfarast. Joh. 9, 13.

II. Umhyggja fyrir líkama Ná- úngans.

§. 1. Vör megum ekki leggja hönd-
ur á vörn náúnga, hvorki til að ferra
hann lífi, né gjöra heilsu hans og línum
skada, því þar af rænum vér frá hon-
um því stærsta góða, sem Gud hefir gef-
id honum í þessu lífi, og sú öræðsi er
svo vidurstyggileg í Guds auglit, að
hann

hann líka við hán verði ströffud hér í heimi eptir Yfirvaldsins tilhlutun.

2 Mós. b. 20, 13. Þú átt ekki að slá manneskju í hel. Gal. 5, 20. 21.

1 Mós. b. 9. 6. Svætt, sem úthellið blóði nokkurrar manneskju, hans blóð skal af þóðrum manni úthellt verda; því Gud gjörði manninn eptir sinni mind. Róm. 13, 3. 4.

§. 2. Vör megum ei uppáleggja þorum náunga meira erfíði enu hann getur affastad svo vör ei veikum hans frapta, ekki heldur megum vör gjöra honum hjarta-sorg, af hvörri lífi hans eða heilbrygði fýnni verda hætt.

Tit. 3, 2. Minntú þá á, að þeir ekki lastyrði neinn, séu ekki þrætugjarnir, heldur eptirlátir, og auðsyni alls slags hógrærd við hvönn mann.

§. 3. Vör egum að vara náungann við því, sem honum er skadvænlegt, og ráða honum til þess, sem honum er hollast, svo hann ekki með óframshni stýtti líf sitt, þaradanki egum vör að hjálpa honum eptir efnum, og enguðvegin spnja honum um vora líðveitflu, þegar naudsýn krefur.

Phil. 2, 4. Sérhvort yðar gæti,
eðfi einungis, að sinu gagni, heldur
og líka annara. Orðsög. b. 12. 15.

Merkt: Vor skylda í tilliti til náungans
lífs og líkama, er í þessu máli framsett í
fimmta bodorðid Fræðanua.

III. Umhyggja fyrir tímanlegri Velferd Náungans.

§. 1. a) Vör megum eðfi með neimni
gefa tilefni til, að náungi vor missi
noctud af sinu gótsi-edur sjármunum,
sem eru hans egin og Gud hefir hon-
um gefið til að ebla með hans velferd,
heldur egum vér að bera umhyggju fyrir
it, að hann hafi sitt allt öfðaddað.

2 Mós. b. 20, 17. Drottinn sagði: þú
átt eðfi að girnast hús náunga þíns.

b) Enginn má stela frá sinum ná-
unga, edur leynilega gjöra hann við-
stilla við neitt af því, sem hann á, móti
vilja hans og vitund.

2 Mós. b. 20, 15. Drottinn sagði:
þú átt eðfi að stela!

c) Enginn má ræna edur taka með
ofrífi frá sinum náunga þad, sem hon-
um tilheyrir.

1 Cor. 6. 10. Þjófar og ræningjar skulu ekki fá Guds ríki.

d) Enginn má svikja sinn náunga edur draga undir sig nockud af því, sem honum tilheyrir, með undirhyggju og vélum, svo sem með rángri vigt eda mæli, ónýtum varningi, okri, edur öðrum slíkum svikum og þráttvösi.

1 Thess. 4. 6. Enginn sviki edur á sælist sinn bróður í viðskiptum, því Drottinn er sá, sem hefur alle þvílíks, Orðsgv. 11, 1.

e) Enginn má locka fólk eda fé með bleyfilegum hætti frá þínum náunga, honum til skaða, hvorki með hótunum né vélum.

2 Mós. b. 20, 17. Drottinn sagði: þú átt ekki að gjfnast þíns náunga eltaqvinnu, ellegar hans þjón, ellegar hans þjónustu qvinnu, ellegar hans ura, ellegar asna, ellegar nockud, sem heyrir þínum náunga til.

§. 2. a) Vör egum að láta náunga vora njóta réttar í öllum hlutum, og engannvegin gjöra honum órétt, hvort sem hann er ríkur eda fátækur, ædri edur lægri stéttar, þaræð badi Guds ord og kynsemi vor banna oss að gjöra

það öðrum, sem vér ecki viljum þeir gjöri oss.

Matth. 5, 20. Jesús sagði: nema yðar réttlæti taki mikid fram skript-lærðra og Phariseanna, þá kunnid þér engannveginn að koma inni himnaríki. Matth. 7, 12. Esa. 1, 17.

b) Svört, sem á yfir öðrum að segja, má ecki vanbrúka mátt sína, til að undirþryckja edur skada þá, miklu heldur á hann að brúka hana þeim til hjálpar og aðstodar.

Orðsqv. b. 14, 31. Svört, sem nidurþryckir lítilmagnanum, sá smánar hann, sem skapadi hann, en sá heidrar Skaparann, sem mistunast sig yfir fátækann.

c) Vér megum engannveginn innihalda þeirra tilhlýðilegu launum, sem efsíða fyrir oss, heldur egum vér að gefa þeim í réttan tíma það, sem þeim tilheyrir.

Jac. 5, 4. Sjáid laun verka manna-anna, og þeirra, sem yðar afurð-önd- hafa uppyrkt, sem verid hafa af yð- ur innihaldin, hrópa, og sláttu manna- anna mikla qvein, er komid til Drott- ins Zebaoths eyrna.

d) Vör egum að bæta vorum ná-
únga að fullu, ef vör uppá nokkurn
máta höfum áskælt hann, edur gjört
honum skaða.

1 Sam. 12, 3. Spámadurinn Sam-
úel gæð fram fyrir sólkid og sagði: hér em
eg, svarid nú á móti mér fyrir Drottni,
og hans smurda: hefi eg tekið frá nokk-
rum manni hans úpa edur ósna? hefi eg
sýnt nokkurn manni ófiski eda órétt?
edur hefi eg þegid mútu, og látið
þannig blinda mín augu? sé svo, skal eg
stíla því aptur. Eúc. 19, 8. Ezech. 33. 15.

e) Vör egum ekki að missinna ná-
únga vorum. Þeirra gæða, sem Guds
forþóna hefir látið honum hlefnast, held-
ur afstjást af hans þelgengi.

Jac. 3, 16. Svær, sem ófund og
deilur eru, þar er vanskiðan, og öll
ill viðskipti.

f) Vör megum ekki ljúga að vorum
náúnga, edur innvíla honum ófannndi,
af hvorjum annaðhvort hann sjálfur, edur
aðrir kynnu að komast í þmísle, vandræði.

Eph. 4, 25. Afleggid lygar, en-
talid sannindi hvort við sum náúnga,
því vör ecum hvort sannars límur.

§. 3. a) Vör megum engannveginn skerða æru náunga vors, heldur þar ámóti, að þvi leiti, sem í voru valdi stendur, með öllum leyflegum hætti leitast við að hann nái allri þeirri virðingu, sem hann á skilid, því gott mannord og rýkti eru stór gæði í þessu lífi og öldungis ómissandi, ef oss á vel að ganga í voru embætti, stétt, og öðru því oss víðfemur.

Róm. 13, 7. Svo gefid nú öllum hvað þér erud þeim skyldugir. — Þeim heidur, sem heidur heyrir. 1 Pét. 2, 17.

b) Vör megum ekki baktrala edur ljósta óhróðri upp um vorn náunga, og þar með skerða hans virðingu.

Jac. 4, 11. Hallmælid ekki hysr sdrum, brædur mínir! því hysr, sem hallmælic bróður sinum, og álasar honum, sá hallmælic lögmálinu og álasar því.

c) Vör megum ekki dæma illa um náunga vorn, meðan hann ekki lætur sitt vonda hjartalag í ljósi með opinberum illverkum.

Matth. 7, 1-3. Jesús sagdi: dæmid ekki harðt, svo þér verdid ekki harðt dæmda

dæmdir; því með þeim sama dómi, sem þér adra dæmdu; munuð þér sjálfir dæmdir verða; og með þeirni sama mæli, sem þér mældu út skal yður inn optur mælt verða. En því sjer þú flísina, sem er í þíns bróðurs auga, en ad vaglinu, sem er á sjálfs þíns auga, gætir þú ekki?

d) Vér egum ekki ad sjna náúnga vorum forakt, hvorki í ordum né með viðmóti, hvorsu lítillmótlegur, sem hann er, edur auðvirdilegur.

Matth. 18, 10. Jesús sagði: sjáid til, ad þér ekki forsmáid neinn af þessum smálingum. Orðsgv. b. 14, 21.

e) Vér egum ekki ad bera út bresti vors náúnga, heldur miðu fremur þeigja yfir þeim, og heldur affaka enn áfella hann, þegar hann er lastadur af öðrum.

1 Pet. 4, 8. Umfram alla hluti, hafid stöðugann fjærleika innbyrdis, því fjærleikurinn hylur margar syndir. Orðsgv. b. 10. 12.

§. 4. a) Þegar náúngi vor er nauðstaddur, egum vér ad láta oss vera annat um, ad hjálpa honum, og gjöra allt, sem oss er mögulegt til ad gjöra hans

hans mædu léttari, og foma í veg fyrir hans eyðileggingu, þaræð oss má til hugsar foma, að enginn ver nema sama neyð kynni oss líka að hondum vera, og ver þá gjarnan vilðum, að aðrir hjálpuðu oss.

Ebr. 13, 16. Gleymid eðli að gjöra gott og útbæta, því þær fórðir þóðnast Gudi vel.

1) Sérhvört Kristinn er, eptir Kristoðæmi, og hans vegna, skuldbundinn að hjálpa þeim, sem eru sannarlega nauðlidandi, og annaðhvört vegna heilsuþrests eður eðli eðli gæta sjáðfir leitad sér atvinnu, eða þeim, sem með allri sinni atorku eðli gæta unnid nægilega fyrir sér og sinum, eða þeim, sem á ómaga aldri eru munadarlausir.

Matth. 25, 35 - 40. A döms-degi mun Jesús opinberlega seðja þeim gudhræddu til hróss og upplifgunar: hángradur var eg, og þér gáfud mér að eta. Þyrstur var eg, og þér gáfud mér að drekka. Gestur var eg, og þér hýstud mig. Nakinn var eg, og þér klæddud mig. Sjúkur var eg, og þér vitjudud mín. Í fangelsi var eg, og þér komud til mín. Það, sem þér gjördud einum af þess.

þessum mínum minnstu bræðrum, það gjörduð þér mér. Esa. 58, 7. Ords. 90. b. 19, 17. Róm. 12, 13. 15.

c) Þdjulaustir hásgánga menn og betlarar, sem hafa kraptu til að leita sér atvinnu, með lépflegum hætti, en nenna þó eðfi, ega eðfi að fá slunusu, heldur á að þrýsta þeim til almennilegrar vinnu.

2 Thess. 3, 10-12. Vér sögðum yður svo fyrir, að sá, sem eðfi vill vinna, ætti eðfi heldur mat að fá. En vér höfum frétt, að sumir lifa í óþicki hjá yður, sem eðfert vinna, en gjöra óþarfa. Í Drottins vors Jesú Krists stad skipum vér fl. þum og áminnum þá, að þeir séu fyrir við vinnu sína, og hafi sjálfir fyrir sér.

d) Vér egum án yfirðrepstapar að samþriggjast með vorum náunga, hugþreysta og uppötfa þann og lídsinna þonum með allri þenustusemi.

i Thess. 5, 14. Suggid ístodulicla, aðstodid veika og unildid hvær annan. Róm 12, 15.

e) Ef vor náungi verður sundurþyctur við aðra, egum vér leggja allt þapp á að setta þá, þoma forlitun á, og

og þannig afþræ þeim skada, sem annars hefði mást þaraf hlotist.

Matt. 5, 9. Jesús sagði: sælir eru þeir, sem fæðinu semja, því þeir munu Guds börn kalladir verða. Orðsgv. b. 12, 10.

Merkt: Vor skylda í tilliti til góðs manns orðs og fjármuna vors náunga, er í fluttu máli framsett í fjöfunda, áttunda, níunda og tiunda bókordum fræðanna.

D.

Um Skylduna í sérhverri stætt.

Auk þeirrar almennilegu skylda, sem á manneskjnum liggur að því leiti, sem þær eru manneskur, er og svo til fleiri slags sérdeilisleg skylda, sem þeim uppáleggst, hvörri ástaf sýrir sig, eptir því falli oa embætti, sem Gud hefir þær í sett.

1 Pét. 4, 11. Ef nokkur hefir embætti sá þjóni eptir þeirri orku, sem Gud gefur honum, svo að í öllum hlutum verði Gud dhráður fyrir Jesúm Kristum.

I. Ekta-madur og Ekta-qvinna.

§. 1. Eptir Guds budi á einn-madur að lifa í þjónabandi með einni ekta-qvinnu,

qvinnu, og ega þau að hafa breiman
fjarleika hvort til annars, bera jafnan
umhyggju hvort fyrir annars tímanlegri
og eilífri velferð, biðja hvort fyrir öðru
og lifa í ævarandi einingu þágang til
dauðinn aðskilur þau.

Matth. 19. 4-6. Jesús sagði: hafið
þér ekki lesið, að sá, sem í upphafi skap-
aði manneskjuna, hann skóp einn mann
og eina konu; og hann sagði: fyrir
því skal madurinn yfirgefa föður og
móður, ein vera hjá eigin konu sinni,
og þau tvö skulu verða eins og að
einni manneskju. — Svad Gud hefir
samtenge það má manneskjan ekki sund-
ursteilja.

§. 2. Madurinn á einhæflega að
elsta sína eitra-qvinnu eins og sjálfann
sig, virða hana, vera henni trú, sjá
fyrir hennar atvinnu, ráða henni heillt,
og umbera hennar bresti með fjarleika.

Eph. 5. 28. Mennirnir eru skyldug-
ir að elsta þeirra egin konur, eins og
sinn eigin líkam; hvort, sem elskar sína
egin-qvinnu hann elskar sjálfann sig.

1. Pét. 3, 7. Þér, eitra menn! látið yð
yðar egin-qvinnur með stýnssemi, eins
og

og þær, sem eru breiðkari konur, og auðs þuid þeim virðingu, svo sem þeim, sem líka eru sam, erfingjar þeirrar náðar að fá (eilífa) farsæld.

Ebr. 13, 4. Hjúskapurinn á heidurlegur haldinn vera hjá öllum, og hjónasænginn ófleckud, en feillultfis og hórúnar-menn mun Gud straffa.

§. 3. Konan á sérilagi að elska sinn ektamann, með innilegri velvild, vera honum trú og hlýðin af fjærleika, stjórna innan húss með kostgæfni og forsjálni, og auk þess vera honum ráðholl, og þénustuviljug.

Eph. 5. 22. 23. Þér, konur! verið yðar egin mönnum undirgæfna, eins og Drottni, því madurinn er quinnunnar höfud, eins og Kristur er sáfnadarins höfud.

Tit. 2, 4. 5. Postulinn Páll vill láta kenna ángum konum að elska þeirra ektamenn og börn, og að þær séu skirlífar, fidsamar, umsjónarsamar, góðlyndar og bændum sínum undirgæfna, svo að Guds ord eðli verði fyrir lasti.

II. Foreldrar og Börn.

§. 1. a) Foreldrarnir ega að upp-
ala sín börn til gudhræðslu, svo þau
læri frá barnæsku að þekja, elska og
heðra Gud, líka að varast syndir og
lesti, þó þeir eru Gudi andstygglegir,
en stunda eptir dygðum og mannfost-
um, þó þeir þóknast Gudi; svo ega
börnin og venjast til að setja sína von
og traust einasta til Guds náðar og
miskunsemi vegna Jesú Krists.

Eph. 6, 4. Þér, fedur! ertid ekki yd-
ar börn til reidi, heldur alid þau upp
með aga og umvöndun til Drottins.

b) Líka heyrir það til góðs uppfóst-
urs, að börnin venjist til yðnis, spar-
semis, þrúsnadar, auðveipnis, og til
að fylgja sannleikanum, án yfirhylm-
ingar. Foreldrarnir eiga einnig að ganga
undan þeim með góðum eptirdæmum, og
láta aldrei hjálða nauðsyniega birtingu,
þegar þau ekki vilja hlýða áminningum.

Orðsqv. b. 13, 24. Svör, sem hefir
ást á barni sínu, agar það snemma.

1 Sam. 3, 10 + 15, 4, 12 = 22.

§. 2. Börnin ega að heðra foreldra
sína, og hlýða þeim í öllu góðu, elska,
þakka,

þacka og þjóna þeim, og vera þeim til gleði með góðu og síðsamlegu framferði. 2 Mós. 6. 20, 12. Drottinn sagði, heidra fædur þinn og móður þína, svo þú lifir lengi í landinu.

Eph. 6, 1. 3. Þér börn, verið hlýðin yðar foreldrum. Drottins vegna, því þetta er rétt; heidra fædur og móður þad er hið fyrsta boðord, sem fyrir heiti er lagt við; svo þér vegni vel, og þú megir lifa í landinu. 2 Sam. 18, 6, 18. Orðsqv. 6. 23, 22. 25.

III. Húsbændur og Þjónustufólk

§. 1. a) Húsbændur og matmædur ega að bera umhyggju fyrir velferð síns þjónustu-fólks, og best með góðu halda því til að vera auðsveipid, sem og yðid og reglusamt í því, sem þad & að gjöra. Þau skulu einnig gefa þeim tilhlýðileg fet, fædu og laun, og ekki gleyma að ala önn fyrir þeirra uppfræðingu og betrun til félshjálpar, og líka veita þeim hjáfrun, einfnum þá þau eru veik eða gómun.

Eol. 4, 1. Þér húsbændur! andshnid yðar þenueum hvað rétt og jöfnuð-
ur

er er, og vitid, að þér einnig hafið
 Gerra á himnum.

6) Svörki má Húsbóndi né Húse-
 móðir breyta illa við sitt þjónustu-
 fólk með illyrðum, edur annari óleyflegri
 eda ófrákissuðari aðferð; eðfi heldur mega
 þau reynja það með óvidurqvæmlegri
 tætröggni, eda herða að þó um megn
 fram, heldur ega þau að umbera þess
 breiðleika með þolinnæði.

Eph. 6. 9 Þér, Húsbændur! hatti-
 id ógnunum, og vitid, að yðar Gerra
 er líka á himnum og að hjá þónum
 er eðert manngreinar álit.

§. 2. Þjónustu fólk á þaræmæti að
 heidra og elsta sína Húsbændur og
 Matmædur, vera þeim hlhðid og
 trútt og gjera verk sitt með yðni og
 ástundun, án svíka edur mæglunar, eins
 og sjálfur Gud sjái uppá það.

Tit. 2, 9. 10. Aminn þénarana, að
 þeir séu húsbændum sínum undirgefni-
 ir, og gjstri hvad þeim gedþeckit er í öll-
 um hlutum, þari eðfi svöralit né sér-
 plægnit, heldur sðni þeim alla þollustu,
 svo að þeir prhði lærdóm Guds vors
 Anduðlaninnara í öllum greinum. Eph.
 5, 6, 8.

IV. Yfirvald og Undirgefni.

§. 1. a) Yfirvaldid hefir, eptir Guds orði, rétt til að úrheimta hlýðni í öllu því, sem þénar til almennlegra nota, og eðfi stéidit móti Guds búi.

Róm. 13, 1. 2. Svört maður se Vald: stjórniinni undirgefinn, því engin er Vald:stjórn nema af Gudi, og sú Vald:stjórn, sem er til, er af Gudi tilstíck: ud, svo hvört, sem mótskendur Vald: stjórniinni, sá stendur á móti Guds skipun, en þeir, sem í móti standa munu yfir sig leida dóms:áfelli.

Post G. b. 5, 29. Þegar höfðingjar Spdinganna krosduft hlýðni í því, sem var á móti göðri samvitkun, svorudu Petur og Jóhannes: framar ber að hlýða Gudi enn manneskjum.

b) Það er skylda Yfirvaldsins eptir Guds búi, að vaka yfir undirjatanna velferd, stöðfesta hana með göðum lögum, einnig að vernda þá göðu, en tessa þeim vondu, og láta sérhvörn ná rétti sínum án manngreinar áhts.

Róm. 13, 3. 4. Vald:stjórnin er eðfi göðum verðum, heldur vonðum til skelfingar. Viljir þú eðfi vera þræddur

ur við Valdstjórnina, þá gjör það, sem gott er, og muntú umbun af henni fá; því hún er Guds þénari þér til góða; en ef þú gjörir illt, þá máttú vera hræddur, því hún ber ekki sverdid forgefins, þarad hún er Guds þénari til að straffa þá, sem illa breyta. 5 Mós. b. 1, 16. 17. Didsq. b. 22, 22. 23.

§. 2. Þeir undirgefnu ega, vegna Guds, að hlýða Yfirvaldinu og þess tilskipun, líka gjalda svifalaust sínar skyldur og skatta, sem átheimtað til sam-eginlegra nota, landsins varnar og nauds-
synja, þeir ega einnig að heiðra Yfir-
valdid, vera því hollir og auðsveipnir, og biðja fyrir því.

Róm. 13 5, 7. Það er naudsynlegt að vera undirgefinn, ekki alleinasta vegna straffsins, heldur og fyrir sam-
vitkunnað saki; því þar fyrir gjald-
id þér og skatt, vegna þess þeir eru Guds þjónar, sem við þá þenustu eru
sifeldlega bundnir. Svo gefid hvör-
jum það, sem þér skyldugir eruð: þeim
skatt, sem skatt ega; þeim toll, sem
toll á; þeim ótta, sem ótti tilheyrir;
þeim heidur, sem heidur heyrir.

1 Pét. 2, 13. 14. Verið undirgefnið allslags réttu Yfirvaldi, vegna Drottins, hvort sem það er Konunginum, svo sem þeim ypparsta, edur Landstjórnunum, svo sem þeim, hvort þann hefir útsendt, til hefndar yfir illvirkjana, en þeim til umbunar, sem gjöra gott. 1 Tim. 2, 1. 2.

V. Kennendur og Tilheyrndur.

§. 1. a) Kennendurnir eiga að kenna gjöra Guds ord án yfirðrepstapar með allri ástundun til uppbygginnar, áminna og advata án manggreinar álits, þeir eiga og einnig láta sér innilega vera um hugad, að börnunum sé skilmerkilega, og svo þau hafi gagn af, þennt, líka eiga þeir að leitast alvarlega við að ebla sinna tilheyranda framför í sonnum Guds ótta til eilífrar sálshjálp.

Tit. 1, 9. Sá, sem er Biskup (Kenni-madur edur Tillsóna-madur) á að halda fast við þann víska lærdóm, svo hann bæði geti áminnt með heiligsamlegri kunnugu, og líka sannfært þá, sem á moti mæla. 1 Pét. 5, 2. 3.

b) Kennendurnir eiga að ganga á undan sinum tilheyrendum með góðu ept,

eptirðæmi í lifnadi og unngengni, vera blidur og höglátur, bjóða fyrir þeim og þýða kunninguna með óstráffanlegu framferdi.

1 Tim. 3, 2 3. Sá, sem er Biskup eða Kennimadur og Tillsónarmadur, á að vera óstráffanlegur, einnari konu eiginmadur, árvakur, hófíamur, fíðpráður, gæstrífinn, sem sé vel fallinn til að kenna þóðrum. Enginn dryckjumadur, ekki styrjaldarsamur, einnari ósæmilegs ávinnings girugur, heldur sanngjarn, ekki þrætusamur, ekki ógjarn.

§. 2. Barna uppfræðendur eiga að innprenta í hjórtu þess ángððmis, sem þeim er á hendur fallinn, lotningu fyrir Gudi og Krísti, elstu til þeirra, átleggja skiljanlega fyrir honum það, sem hann á að læra, halda honum til ástundunar, hæværstu og góðra síða, því að í æstunni á að leggjast grundvöllurinn til manneskjunnar eptirfylgjandi lufu og velgengnis um tíma og eilífd.

Orðsöq. b. 22, 6. Kenn þeim unga þann veg (sem hann á að gánga áfram til dögða og ráðvæðnis), og þegar hann eldist, mun hann ekki af honum víkja.

§. 3. Tilheyrendurnir ega að and-
 skina laungun eptir Guds orði, og
 trúlega fylgja slana kennenda áminn-
 ingum, sem á því eru byggðar, einnig
 veita þeim alla virðingu, elsta þá, og
 gjalda góðfáslega það, sem þeir ega að
 hafa til síns samilegs uppheldis.

Ebr. 13, 17. Elhíðid yðar Kenni-
 fedrum og látið að ordum þeirra,
 því þeir vaka yfir solum yðar, svo
 sem þeir eð reikning ega að standa,
 svo þeir geti gjört það með gleði,
 en ekki með andvörpun, því þar hafi-
 þu þer ekki gott af.

Gal. 6, 6. Sá, sem frædist í ordinu,
 hann búi hinum allskonar gæðum,
 sem uppfræðir hann. 1 Thess. 5, 12, 13.

Ámerk: Foreldra og barna, húsbænda og
 hjúna, einnig Vfirvalds og undirgjefinna skylda,
 hvors vid annað innbyrdis, er í stutta máli
 framsett í fjórða bodordi Fræðanna og í húsa-
 tæblunni, hvar lífa talad er um skyldu fjenn-
 enda og tilheyrenda. Í sjötta bodordinu og
 í húsatæblunni talast greinilega um skylduna í
 hjónabandi.

Sjoundi Kapítuli.

Um þau meðsl, sem styrkja Trúna og ebla Gudhræðsluna.

I. Guds Ord.

§. 1. **G**ud hefir látid kenna oss með sínu ordi, um allt sitt ráð og sinn vilja, oss til frelsunar og betrunar; en þetta hans ord er bæði að finna í gamla og nýja Testamentunum.

Ebr. 1, 1. Því að Gud forðum óþsinnis og uppá margann máta hafði látid Spámennina tala til forsedranna, þá hefir hann á þessum síðustu timum látid Soninn tala til vor.

Jóh. 17. 8. Þeíás sagði í bæninni til fars himnesta Föðurs: þau ord er þú gafst mér, þau gaf eg mínum lærisveinum, þeir hafa þau og meðtekid, og þeckja sannarlega, að eg er af þér útgenginn, og þeir trúá því, að þú hafir útsendt mig.

Merkt: a) Jesús hafði lofad sínum lærisveinum, að senda þeim heilagann Anda, sem

sem skuldi fræða þá um alla hluti, og minna þá á allt það, sem hann hafði kennt þeim, Jóh. 14, 26. Þetta stedi líka á fyrsta Svistafunnadegi eptir hans himnasæ, þegar þeir allir, uppfylltir af heilögum Anda, tóku til að tala útlend tungumál, eptir því, sem Andinn inngaf þeim. Post. G. b. 2, 4.

b) Vjer þórfum ekki uppsæðast að nýju um Guds ráð og vilja með neinslags nýrri opinberun, því það Guds ord, sem vjer höfum, inniheldur allt það vjer, í því tiliti, við þurfum. Post. G. b. 20, 20. 21.

c) Þó einhver nú segdi: að hann hefði fðlast nokkra nýja guddómlega opinberun, ættum vjer samt engannvegin að trúa honum, þaræð Gud hefir hvörki lofað að senda nýja Spámenn til mannfóðns upplýsingar. Gal. 1, 8. 9.

§. 2. Það er vor skylda að ransaka Þestgjæfalega Guds ord, til að læra þar af, hvað vér egum að varað, og hvort vér egum að gjeta; því annars mun Gud krefja oss til reikningskapaar fyrir vora vanskunnáttu, og þar af fljótandað bodorða brot.

Psálm. 119, 9-11. Davíð spyr: Svörnig gétur æðamadurinn gengið sinn veg óstraffanlega? en hann svarar þér þálfur: með því, að breyta eptir þínu.

þínum orðum, Drottinn! — Eg geymdi þitt orð í mínu hjarta, svo eg syndgadi ekki á móti þér.

Merk: Þegar vjer höfum tómstundir frá vinnu vorri, væri gott að vjer læsum daglega nokkra stund í Ritningunni. En á Sunnundögum og öðrum helgum finnur sú krístin manneskja, sem elskar Guds orð, hæglega tækifæri til að lesa það, og það er alltid nýtsamlegra að byggja trú sína á egin ransókn, eins og þeir í Berósha forðum gjörðu, Post. S. b. 17, 11. enn að láta sér einungis nægja Ríkenendanna söguþegn.

§. 3. a) Í Guds orði koma fram mörg dæmi bæði uppá dygdir og lesti, sem vér egum að taka oss til eptirþánka, þar þau eru eptir Guds vilja uppskrifud oss til eptirdæmis og viðvörunar.

Jac. 5, 10. Takid Spámennina, sem til yðar hafa talad í Drottins stad til eptirdæmis uppá að lida illt og að vera þolinmóðir. Ebr. 6, 12. 1 Cor. 4, 16.

2. Pét. 2, 6. Drottinn hefir borgirnar Sódóma og Gommorra forðæmt, umturnad þeim, brenndi þær til osku og setti til dæmis fyrir þá, sem eptir á mundu lifa ógudlega.

b) Þinkanlega egum vér að gæfa gætur að Jesú Krists vors Lausnara heilaga líferni, og ætíð hafa hans dæmi fyrir augunum að breyta eptir.

Matth. 11, 29. Jesús sagði: lærid af mér, því eg em hógvær og af hjarta lítilátur.

1 Pét. 2, 21. Kristur hefir einnig lidid fyrir yður, og yður eptirdæmi eptirlátid, að þér skyldud feta í hans fótspor.

Merk: Jesús Kristur gjetur ekki verid ofa til eptirdæmis að því léiti, sem hann er Guds Sonur, kominn í heiminn til að endurleysisa syndarana, og með fraptaverkum stadfesta, að hann væri af Gudi sendur; líka og gaf úg sjálfur í bændann til fridþægingar offurs fyrir allrar veraldarinnar syndir; en vjer egum kappkosta að lifjast honum í öllum þeim dygðum, sem eru samkvæmar voru ástandi, og ekki yfirganga manulega frapta.

§. 4. a) Að hafa Guds ord kostgæflega um hönd, hepra það með andakt og viljuglega læra, er hið rétta meðal með þvörja sannkrístin manneskja gætur fatid æ meir og meir dagvaxandi, og ordid stadfest í dygd og gudhræðslu, með samverkandi heilags anda náð.

2 Tim. 3, 16. 17. Þú Ritningin er innbláslu af Gudi, og nytjamleg til lærdóms, til sannfæringar, til leiðréttingar, til uppfærðingar í réttlætinu, svo að Guds maður sé algjör, og til alls góðs verka hæfilegur.

b) Vor skynsemi fær hvað af hvort þu meiri og meiri þekkingu af Guds orði til andlegrar og ávaxtarsamrar upplýsingar.

2 Tim. 3, 15. Þú kannað heilaga Ritningu, sem gætur uppfærð þig til sálshjálpar, með trúar-lærdóminu um Jesú Krist. Jbh. 5, 39. Ps. 119, 104. 105.

c) Vor vilji á freptuglega að hneigjast af þeim morgu og dæmættu áminningum og aðvörðunum, sem finnst í Guds orði, til að fordæft illt, en stunda eptir því, sem gott er, flka uppörðast til að gjöra með allri ástundu þad, sem oss þyrjar.

Lúc. 8. 15. Jesús sagði: Þeir, sem orðid þeyra, og geyma það í góðu og síðisnu hjarta, færa ávæxt með stöðuglyndi. 8, 31. 32.

4). Vör gegum, hvernig sem ástæði er fyrir oss, fundid huggun og rósemi af Guds orði, sem inniheldur gæðfurifustu loford um Guds náð og blessun Krists vegna.

Jóh. 17, 13. Jesús sagði í bæninni til síns himnista Faders: Þetta tala eg í heiminum, svo að minir lærisveinar hafi af mér fullann fögnuð með sjálfum sér. Psálm. 19, 9. 119, 24. 92.

Merk: Um réttilega brúkun Guds orðs, er í fluttu máli talad í fyrstu Bæninni í Græðnaum.

II. Arvefni og Bæn.

§. 1. Vör egum gaumgæfilega vaka yfir hugcennungum vorum og gjöndum, þar vort eðli er breift, og freistingarnar eru margar, svo enginn heimgleg lösting til ills gæti að þórum fengid yfirhond hjá oss, líka egum vör yduglega og nákvæmlega halda reikning við ífálfa oss um vorn lífnad og framferdi.

Matth. 26, 41. Jesús sagði: vakid og biðid, svo að þér fallid eðli í freistni, Andinn er að sonnu reidubúinn, en holdid er veift.

2 Cor. 13, 5. Ransafid yður sjálfa
hósti þér erud sanntrúadir! reynid
yður sjálfa!

§. 2. a) Gud vill, að vér skulum
yðuglega bidja, og er það sjálfum vís
til gagns, þó ekki þursum vér að minna
hann á neitt með vorri bæn, þar er
hann veit fyrirfram bæði hvors vér við-
þursum og tilka hvorninn best verði ráð-
in bót á þó.

Lúc. 18, 1. Jesús sagði: Þér egid
jafnan að bidja, og ekki preytast.
Matth. 7, 7. í Theff. 5, 17.

b) Bænin á að vera ös meðal
bæði til að styrkja vora elstu og
traust á Gudi, og til að snúa vor-
um huga frá hígóma veraldarinnar;
bænin gefur ös undir eins freptu
til að standa á móti freistingunum, og
til að vera vorar þjáningar með þólinnæði.

Phil. 4, 6. 7. Verid ekki hugsjáfir,
helour látid í öllum hlutum yðar
bænic með þaflæti koma fyrir Gud
í beidni og áfalli, þá mun fridur
Guds, sem meiri er enn nokkurt kani
að þenkja, vegna Jesús Krists, vernda
yðar hjörtu og hugrenningar.

Merkt: Gud hefir eðli tiltekið hvað opt hvórt einn Fríðinn á að biðja, en ef hann elskar Gud einlæglega, verður það áttid hans innilegasta gleði, að útánja sinn hjarta fyrir Gudi með vonarsfullri bæn, hvónar og hvar heilt, sem höuum gíeffi særi á. Bædi qvöld og morgna höfum vjer tíma og takisæri til þess, líka optar um daginn midt í vísu vorri.

§. 3 a) Vör megum biðja Gud um allt það góða, sem hann hefir í sínu orði lofad að gífa oss, og sem er bædi sálu og líkama nytsamlegt; en af járdnefnum hlutum egum vör sérilagi að biðja hann um góða heilsu og daglegt braud, heitur í vöru standi, fríð við vörn náunga og blessun í vorri logri stætt.

Orðsöq. b. 30, 8. Agár bað: gífa mér hvórti fátækt né andæfi, en lártú mig þafa mitt affamtad uppheldi.

Matth. 7, 7. Jesús sagði: biðjið og mun yður gífast; leitíð, svo munuð þér finna; Enbið á, og mun styrir yður upplókið verða.

b) Sérilagi egum vör að biðja Gud um þau andlegu gæði, sem tilheyra vorri sálubjálp; það er: um fyrirgefningu syndanna, styrk í trúnni og vonnni, vit og frapta til að breyta eptir hans vilja,

ja, megu að standa á móti öllum syndsamlegum tilteygningum, um góða samvitstu og sáluhjálplega endalýfi.

Lúc. 11, 13. Jesús sagði: Ef þér, sem vondir erud, kunnið að gefa börnum yðar góðar gáfur, hvörsu miklu freimur mun Gæðirinn á þínum gefa þeim heilagann Anda, sem hann þar um biðja? Lóð. 1, 9, 11.

Merk: a) Þegar Jesús lærifoeinar beiðdu hann að fjenna sér að biðja, sagði hann: Þegar þjer biðjid, þá segid: Gæðir vor! Þú, sem ert á himnum! helgisi þitt nafn; tilkomi þitt ríki; verði þinn vilji, svo á jörðu, sem á himni; gief oss í dag vort daglegt braud; og fyrirgief oss vorar skuldir, svo sem vjer og fyrirgiefum vorum skuldumálum; og leid oss eðfi í freislui; heldur frelsa oss frá illu. Þvísið þitt er ríkið og mátturinn og dýrdinn, að eilífu, Amen!

b) Drottinleg bæn, Gæðir vor, inniheldur í stuttu máli allt það, sem hvör ein frískur manneskja ætíð á að biðja um og að afbiðja, bæði í tilliti til sinnar andlegrar og líkamlegrar velferðar. Þessi bæn kann í stuttu máli þannig að útskrast:

Gæðir vor! Þú, sem ert á himnum! það er: Þú allraharsti, eilífi og almáttugi veraldartunar Skapari og Herra, sem elskar þínar manneskur

effjur lóngtum heitar enn þessin sedur á jörðunni gjeta elskad sín börn.

Gelgist þitt nafn; það er: kjenndu þú oss að andsóma í verfunum, að vjer víðurfjennum þig eins fullkorninn og áfölkunar-verdugaun eins og þú í sannleika ert.

Tilkomi þitt ríki; það er: lát þíns Sonar Jesu Krists náðugu sjórnun, syndugu mannsföni til upplósingar og frelsis, meir og meir útbreidast, og koma til góðs á jörðunni.

Verdi þinn vilji, svo á jörðu, sem á himni; það er: gjef oss náð, að vjer sónnu hjer á jörðunni, vjer semu reidubáunir og oss löngu til að hlýða þjer í öllum hlutum, eins og þínir þjenarar hlýða þjer á himnum.

Gjef oss í dag vort daglegt braud; það er: gjef oss svo mikid af tímanlegum gjæðum til líffins nandþurstar dag hvöru, eins og þú sjer að oss er gagulegast til vorrar andlegu og eilífu velferðar.

Syrirgjef oss vorar skuldir, svo sem vjer og syrirgjefum vorum skaldunautum; það er: straffa oss ekki eptir mallegleikum, heldur syrirgjef oss, vegna þíns Sonar, vor mörgu misbrot, eins og vjer viljum gjarnsamlega syrirgjefa þeim, sem oss á móti brjóta.

Og leid oss ekki í freistni; það er: lát oss aldrei yfirbugast af þeim freistingum, sem að oss koma, heldur hjálpa oss til að freida á móti þeim.

Geldur

Þeldur frelsa oss frá illu; Það er: Þvæðveit
oss frá öllu því, sem gjetur orðid oss að skada
á sálu edur lífama.

Þviáð þitt er ríkid og máttarinn og dýr-
in, að ellífu; Það er: Þú einn ræður fyrir
allri vorri velferð, og er máttgur til að ebla
þana, því skal lífa lof og heidur fyrir allt það
góða, sem vjer hljótum, tilheyrja þjer einnu.

Amen; Það er: Já, vissulega mun það stj-
sem vjer biðjum þig um, og þú sjer að oss er
þjennanlegt.

c) Ef vjer egum að biðja með bæninni:
Sá dir vor! oss til gagns, þá verðum
vjer, með stöðugum estirþánka, gæta að
meiningunni í ordunum, og lesa þau með
hjartanlegri andakt. Það er huciríanleg mis-
brúkan að lesa þessa bæn án umþenkingar og
fyrir síðasakir. Nær væri að lesa þana sjáldn-
ar, svo andaktin betur gæti viðhaldist. Matth.
6, 7. 8.

§. 4. Þegar vjer biðjum Gud um
tímanleg gæði, egum vjer að fela þana
þægilegum vilja á vald, að hvað
miklu leiti hann vilji bænheyra oss,
þar það mástæ gætur verid sjálsum oss
edur öðrum til gagns, að vjer öðlun-
ecti það, sem vjer biðjum um, edur vjer
fönum vanbráka það, sjálsum oss eda
öðrum til skada.

Róm.

Róm. 8, 26. Vör höfum ekki vit á hvört vör egum að bidja. Jac. 1, 2. 3.

Jac. 4, 3. Þér biðjið, og ódlist ekki, af því þér biðjið illa, sem er til þess að þér séið því í yðar bókliði.

Merkt: Þegar hinn veikti, sem biður um heilbrygði, edur hinn fátæki, sem biður um að fer vegni betur, og fleiri þessháttar, ekki bænþeyrast, mega þeir þar fyrir ekki þenkja, að bænin sé gagnslaus. Þeir ega miklu heldur vera fullviðfær um, að Gud, eptir hans speki, sjer þeim þienanlegra að þeir fái ekki það þeir umbiðja, ega þeir því engu að síður halda áfram með bænina til Guds, svo að þeir venjist því meir til að hlóða honum, og gjefa sig undir hans vilja.

§. 5. Vör egum að bidja fyrir vör um náunga, með iömu alvörugéfnu og sama hjartalagi eins og fyrir sjálfum oss, til mektis um, að vör elskum hann, og einlæglega samledjumst af hans velsagnani, og Gud mun ekki láta vörn góða tilgang verða ólaunadann.

1 Tim. 2, 1. 3. Fyrst af öllu er, að egi áminni, að glerast flúi afbeidni, bænit, fyrirbænit og þakargjördir fyrir öllum mönnum fyrir Kónginn um og öllu Nfirvaldi, svo vör metum

um hafa spakt og rósamlegt líferni, með allri gudræfni og síðsemi, því slíkt er gott, þar til einnig Gudi þóðnanlegt. Jac. 5, 16.

§. 6. Ef vér egum að geta bedid með þeim hætti, sem Gudi þóðnast, megum vér eðli láta vorar hugrenningar hvarfla þingad og þángad, heldur snúa þeim til Guds alleina, og með audmýkt frambera vorar nauðsynjar fyrir hann, með stöðugu trausti á Jesú Krists forþenustu og fyrirbón, án þess að reida oss á vörn eginna verdugleika; þá æðadurf egum vér að ótrúma á hjarta voru öllu hatti til náðgangs.

Jóh. 17, 20. Jesús sagði í sinni bæn til síns himneska Föðurs: Eg bid eðli einasta fyrir þessum mínum lærisveinum, heldur og einnig fyrir þeim, sem munu trúa á mig fyrir þeirra ord. Róm. 5, 1. 2.

Marc 11, 25. Jesús sagði: nær þér standid og bidjist fyrir, þá fyrirgífid, ef þér hafid séð méti nokkru, svo að yðar Fadir, sem er á himnum, fyrirgífi yðar brot.

Átt: a) Sá Kristinn, sem er vel uppræddur bidur helst með sínum egin ordum,
sem

sem efi munu skorta hann, þegar hann hugsar alvarlega eptir því, sem hann ætlar að bjóða um, og þá hjórtad skjótt við. En ef vjer viljum brúka þær bænir, sem aðrir hafa gjört, egum vjer að velja þær, sem ega við vort ástand, og innihalda það, sem vjer þá sérilagi þursum að bjóða um.

b) Formálinn fyrir framan Drottinlega Bæn í Kræðunum talar um það trínadar-traust, sem vjer egum að hafa til Guds þá vjer bjóðum. Í fjórðu Bæninni er talað um tímanlegu velgjörningana, og í fimtu Bæninni um þá andlegu, sem vjer egum helst að bjóða um. Í sjöundu Bæninni er líka gjetid um hild illa, sem vjer egum einkum að afbjóða.

III. Skirnar Sakramentid.

§. 1. Skirnin er það heilagt verk, sem Krístur hefir bódid að brúka við þá, sem ætla að jótast undir hans lærdóm, og má annaðhvort dhfa þeim í vatn, edur auka því yfir þá, í nafni Föðursins, Sonarins og þess heilaga Andas.

Matth. 28, 18. 20. Jesús sagdi: allt vald er mér gefid á himni og á jörðu. Syrti því farid, og gjörid allslogs þjóðir að mínum lætiðveinum, og skirid

id þær til nafns Föðursins og Sonarins og þess heilaga Anda, og kennið þeim að halda allt hvað eg bauð yður, og sjá! eg er með yður ætíð til veraldarinnar enda.

Merk: Þ þeirri löndunum má á heilsum spillis dís þeim niður í vatn, sem skrast ega, en hjer í þessum kaldari löndum verður heilsumunnar vegna, eiqúngis að yftrausa þá vatni, eins og brúkad var í þíuní fyrstu krístiní, þegar einhvörv var skirður á þíuní jöttar-sæng.

§. 2. a) Með skinninni verður mann-estjan lindur Tristilegrar Kirkju, til að verða með heilags anda samverkandi náð hlutafandi í þeim ypparlegu velgjörningum, sem Krístur hefir ös úrvegad.

Gal. 3, 26, 27. Þér erud ollir Guds börn af trúnni á Jesúm Kríst: því svo margir af yður, sem erud skirðir til að trúa á Krístum, þér hafið skilæðst Krísto.

En. 3, 5. Þvír sinni mistunsemi hefir Gud ös hólpna gjort með endurgætingar-lauginni og endurhúnginni, sem skedur af heilegum Anda.

b) Gud veitir ös í Skinninni aðgæng til syndanna fyrirgefningar fyrir Krísto sakir, og gjörir ös svo sem sín elskuleg

elstfuleg börn hluttakandi í sinni fædur-
legri elstu, opnar oss emnig veg til gleði
og farsældar í tilkomanda eilífu lífi.

Marc. 16, 16. Hvort, sem trúir
og verður skirður, sá mun hálpiinn
verða, en hvort, sem ekki trúir, sá
mun fordæmast.

§. 3. Með að skroft í nafni Fædur-
sins, Sonarins og þess heilaga Andas,
verðum vér skuldbundnir til að trúa
á Fædur, Son og heilagann Andas,
sem þann einasta sanna Guð, er alls
einn tædur fyrir vorri tímanlegri og ei-
kstri endurlausn og velferð, svo að vér
skulum dhrfa hann einann og treysta
honum einum, líka heidra og elsta
hann, og hlýða honum af öllu hjarta,
en hér af sp'gic þá einnig, að vér skuld-
bindum oss til að stríða móti öllum
vondum girndum, og taka oss vara
fyrir að brjóta hans bódorð viðvit-
andi, og til að lifa eptir Jesú Krists
lærdómi í sonnum Guðs ötta.

1 Pet. 3, 21. Skirnin er ekki burð-
teft sáurinda af líkamanum, heldur
sáttmáli góðrar samvissu við Guð.

Róm.

Róm. 6, 4. Svo erum vér þá með Kristi greptraddir í skírninni til dauðans, að líka sem Kristur er uppvakinn frá dauðum fyrir dýrd Föðursins, svo egum vér að ganga í nýju líferni.

§. 4. Kristur vill, að allir menn verði í skírninni límit sinnar Kristilegu lífju, þar þeir eru endurkennir með hans dauða og þess vegna eiga líka smá börnin eptir hans vilja að skíraft.

Marc. 10, 14, Jesús sagði: leyfðu smá börnum til mín að koma og hindrið þau ekki þar frá, þar er Guds ríki þeyrir slíkt til. Matth. 28, 19.

Merk: Þau börn, sem deyja áður enn þau hljóta skírn, koma samt í Guds ríki, því að Kristur þeir endurleyst þau, og þeim verður ekki tilreitaud forsóman í skírninni. En hafi foreldrar eða vandameun af ásettu haldið barninu frá skírninni, þá verður það þeirra ábyrgðar-hluti, vegna þess þeir þar með sýndu, að þeir virðtu lítils Krists bodord.

§. 5. Í Konfirmatíóninni egum vér sjálfir að itreka og opinberlega endurnýja það heilaga loford, er aðrir gjördu fyrir vora hönd, þegar vér hlutum skírn, sem er: að vér viljum afneita öllum ógudlegleika, tika á Gud Föður, Son,

Son og heilagann Anda, einnig auðsýna vora trú með góðverkunum. Til þessa lofords egum vér ætíð alla vora lífstíð að muna, og láta það síföldlega minna oss á þá trú og hollustu, sem vér erum Guði um skylduair, svo ver trú og ráðvæðni eðli tapist af höndlegu gjálfi.

Opinb. b. 2. 10. Jesús sagði: vertu trúr allt til dauðans, svo skal eg gefa þér líffins lírónu.

Eph. 5, 25-27. Kristur elskadi söfnuðinn, og gaf sig sjálfann út fyrir hann, til að helga hann, þá hann með orðinu þreinsadi hann í vatnsbadinu, svo hann gæti báð til handa sjálfum sér dýrðlegann söfnad, sem hefdi engann blett né brúka eður neitt þessháttar, heldur sé heilagur og óstráffanlegur.

Merk: Svo opt, sem vjer endurnemumst skírnarinnar, egum vjer að upprífast til nýrrar árófni og ástundunar í að laga vora lífnad eptir Krists lærðómi. Þess vegna þó skírnin sjálf egi eðli að ítrekast, er hún samt síföldt ávortarsamt meðal handa oss, til að ebla vora trú og gæðbræðslu.

Um Skírnina er talað í fjórða þætti Græðunnar.

4.) Dvöldmáltíðar Sakramentid.

§. 1. Sá heilaga Dvöldmáltíð er það heilagt Beck, sem Jesús Krístur innsetti, með hverju Kristnir Men eza að eta Braud og drekka Vin, og þar með verða hluttakandi í Jesús Krists Líkama og Blóði, sent offrad var til Fridþagingar fyrir þá, og vegna þeirra Syndna.

Matth. 26, 26 — 28. Marc. 14, 22 — 24. Luk. 22, 19. 20. 1 Cor. 11, 23 — 26. Vor Zerra Jesús Krístur, á þeirri Nátt, sem hann svífinn var, tók hann Braudid, gjörði Þackir, brant það, gaf sínum Lærifveinum og sagði: takid og etid, það er minn Líkami, sem fyrir yður verður gefinn, gjörid það í minna Minningu.

Somuleidis, eptir Dvöldmáltíðina, tók hann Kaleikinn, gjörði Þackir, gaf þeim hann og sagði: dreckid allir hér af, það er Kaleikur ens nýja Testamentis í mínu Blóði, sem fyrir yður áthellið til Gyrgæfningar Syndanna; gjörid þetta svo oft, sem þér það dreckid, í minna Minningu.

§. 2. a) Med Zunsætningu þeirrar heilægu Qvoldmálsíðar hafði Jesús þann Tilgáing, að styrkja Kristna Menntu í Trúnni, og upprisa þá til kostgæfilegrar Aftundunar í kristilegu Lífenn.

Lúc. 20, 19. Jesús sagði: Gjerid það í mína Minningu.

b) Þegar vér medtokum Qvoldmálsíðar Sakramentid, egum vér að minnast Jesús Krists fridþæjandi Danda, oss til Huggunar og Fullvissu um, að allar vorar Syndir seu oss hans vegna fyrirgefna, ef vér einungis tiléinkum oss hans Forþénustu með sannri Ydrun og lífandi Trú.

Lúc. 22, 19. 20. Jesús sagði: Þetta er mína Lífami, sem fyrir yður verður gefinn. — Þessi Kaleikur er það nýja Testamenti í mínu Blóði, sem fyrir yður útbhellist.

c) Vér egum að láta þá heilægu Qvoldmálsíð upprisa oss til, að vér með minnilegasta Þacklæti metum mikils það, að Jesús Krstur leid þáingar Qvalir, og sórnfærði sig sjálfann í þorn Stad, og með því að nepta opinberlega þessarar Málsíðar, egum vér, þonum til Begjendur, andshva,

ad

ad vér vidnefnum hann sé vor Frelsari og Saluhjálpari.

1 Cor. 11, 26. Svo opt, sem þér etid af þessu Brandi og dreckid af þessum Kaleik. skulud þér kunnigjora Danda Drottins, þángað til hann kemur.

a) 3 þef vér meðrokum Braudid og Vinud, komumst vér í nágrænustu Sammeningu med Jesú Krísti vorum Frelsara, sem gjerir oss hlutafandi í sínum allraheilagasta Líkama og Blóði, og þar med inn-síglar, ad vér skum meðteknir til þess nýa Náðar Sáttmála, hvorn hann, svo sem vor Medalgangari, hefir samid millum Guds og vor.

1 Cor. 10, 16. Sá blessadi Kaleitur, hvorn vér blessum, er hann ecki Slut-tekning í Krísts Blóði? þad Braud, sem vér brjótum, er þad ecki Slut-tekning í Krísts Líkama?

Ebr. 8, 6. Krístur hefir ódloft svo miklu ædra Embætti, sem hann er Medalgangumadur betri Sáttmála, hvort einninn stendur á betri Syr-irheitum.

e) Þegar vér minnumst þeirrar óran-
sakanlegu Jesú Krists Elsku, sem í Dóld-
máttidinni verður oss fyrir Sjónir sett,
á heitasta Elsku aptur á mót uppveifjast í
vorum Hjörtum; það á líka að fuhja oss
til að elska hvört annann innbyrdis, eins
og þá Brædur, hvörja Kristur þefir allar-
samann endurleyst.

Jóh. 13, 35. Þar af skulu allir þekkja
að þér erud mínir Lærifveinar, ef þér
elskid hvört annann.

1 Cor. 10, 17. Það er eitt Braud, og
vér margir erum einn Líkami; því vér
erum allir hlut tákandi í því eina
Brandi.

§. 3. Það er nauðsynlegt, að vér próf-
um sjálfa oss, hvort vér gætum, seo sem
verðugir Gæstir, gengid til Guds Bords;
því þeir einir hafa Gagn af Sakramentinu,
sem medtaka það verðuglega, en hinir ó-
verðugu ávinna sér þar á móti Guds
firraungu Reid.

1 Cor. 11, 27 — 29. Hvört, sem et-
ur af þessu Brandi, eða drektur Kaleif
Drottins óverðugur, sá misbrætur
méti Drottins Líkama og Blódi; en
hvört

hugre einn prófi sig sjálfaum, og eti svo af Brandinu, og drecki af Kaleiknum.

§. 4. Þegar vér viljum réttilega prófa sjálfa oss, þá egum vér :

- 1) Ad ransaka vort Hjartagal, í Tílliti til Krists og hans Fridþæglingar, svo vér getum vitad, hvort oss, svo sem ydrandi Mannesþjum, sknist mikils umvarða ad finna Náð hjá Gudi einum, vegna Jesú Krists, og með Tránni á hann.
- 2) Egum vér ad ransaka sjálfa oss, hvort það sé vor einlægur Afsetningur hér eptir med Allvörugéfi, ad stríða á móti öllum syndsamlegum Tillockunum, og af Allád vilja fylgja Jesú Lærdómi, svo oss fari meir og meir fram í Náðvendum og sonnum Guds Otta.

Sérhvort þá gengur óverduglega til Guds Bords, sem eptir það hann þannig hefir prófad sig nákvæmlega, þannur ecki hjá sér það Hugarsfar, ad hann vilji leita Náðar hjá Gudi med Tránni á Krist, þafa einlægann Afsetning ad betra sig, og láta sér fara fram í Dýgd og Guds Otta.

1 Cor. 2, 2. Eg tók fyrir mig, ad fara ecki med neinn annann Lærdóm,

þegar eg var hjá yður, enn um Kríst og hann krossfestann.

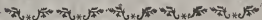
2 Cor. 5, 14. 15. Krísts Kjærleiki þvingar oss, með því vör ályktum svo, að ef einn hefir dáið fyrir alla, þá sé svo gott, sem þeir séu allir dændir; nú hefir hann fyrir alla dáið, svo að þeir, sem lifa, skulu hær eptir, efi lifa sjálfum sér, heldur honum, sem er fyrir þá dæinn og upp aftur risinn.

Merkt: a) Í Skrifastólnum verðum vjer ferilagi áminntir og uppörðaðir til að prófa samvænlega sjálfa oss, þegar Skrifastadirið, með sínum guðlegum Umstólum og Áminningum, minnir oss á Skýldu vora við Kríst, og bróur forir oss, að vjer egum sífeldlega kappkosta, að vera dýgdandugir.

b) Það stendur engannvæginn í Prestsins Valdi, að fyrirgjefa Syndirnar, því það er Guðs allvæga; en Presturinn getur einungis, eptir Guðs Spyrrheitum, tilfagt oss og beðað: að Guð hafi víssulega fyrirgefid oss vorar Syndir, vegna Jesú Krísts, ef vjer yðrumst þeirra af Hjarta, og trúum á Kríst. Þess vegna hafa Yðrunarlansir efiert Gagn af að ganga til Skrifta og Altaris, heldur verður þeirra Aborgðarhluti því þónari, þar þeir vanbrúka þetta til að holla með Bændstu sína, og að gjöra Síð að Guðs Orði.

Um

Um þá heilögn Orðsdomálfid er talað í fimta Parti Fræðanna.

Attundi Kapítuli.

Um Mannanna síðasta Astand.

§. 1. Þó Daudastundin sé öllum á-
viðs, þá er samt víst, að allir Mennt, sent
á Jördunni lifa allt til Beraldarinnar
Enda, eða einu sinni að deyjja, því allir
þeir eru-Sondarar.

Róm. 5, 12. Syndin er af einum
Manni komin í Heiminn, og Daud-
in vegna Syndarinnar, þannig hef-
ir Daudinn innþreyngt íð til allra
Manna, því þeir syndgudir allir.

Merk: a) Það er mjög hættulegt og
heimskulegt, að stjóta á Grest sínum Undir-
búningi til Daudans, vegna þess sú Mannes-
ja kannastjja se úng, eða með góðri Heilsu, og fenni
ser-einfis Meins, því Daudinn kippir morgun
burtn á besta Aldri; svo veit heldur enginn,
hvort Daudinn mun koma hástarlega að, eða
með Addraganda, enginn getur heldur fyrir sagt,
G 4 hvort

þvert hann muni fá Færi á að undirbúa sig, þegar hann á hjer við að skiljast, því færstir eru svo öruggir á Dandastundunni, að þeir geti, með Alþörngesni og flodugri Umþenkingu, hugsað um sín Sálubjálpar Efni.

b) Að Sóttarsænginni er Tíminn ofnaumur, til að fá Vidbjóð á þeim Léstum og Sjergóma Elstu, sem optundu Sýndaraumum, meðan hann var heill og ósjúkur, frá að trúa á Jesúum Kristi og elsta hann, Hugarsfarid umbreyttist ekki heldur af því, þó Manneskjan, meðan Háskinn rofist yfir, fyllist upp af Svæðslu og Oröda fyrir Eymd og Orösl um alla Elfsd, því vjer sjáum allt of vpt að þeir, sem með miklu Hugaróngri losa Bót og B.tenna á Sóttarsænginni, snúa strax, sem þeir eru orðnir heilbruggdir, aftur til síns fyrra sýndsamlega Lífadadar, og sjúa þar með, að þeirra Angur hafi ekki komid af eirlægu Hjarta, og að Þósti til þess Bonda, er af löngum Dána orðin svo ríf í Sálunni, að hún getur ekki orðid nidurkljæst, nema með löngvarandi Stríði og Baráttu.

c) Þar fyrir er ráðlegast að búa sig undir Daudann frá unga Aldri, og síðda strax á móti öllum öllum Giradum, undir eins og þær taka til að hreyfa sér, en fappflosa þará mótt, að komast, með lifandi Trú, í Sameiningu við Krist sinn Endurlausnara, og fylgjja hans Eptir dæmi; því eins og Ogudlegir forberðast meir og meir, svo þeir, með því að halda áfram í Sýndunum, hafa enga Dygdar og Gudsbræðslu

Tilfánningu, svo stórkjast þinir Gudhræddu daglega, með samverkandi Rád heilags Andas, af að yðla sig sífaldlega í Gudhræðslu, og þanninn undirbúa handa sér Frid og Rognun í Samvitstunni, sem er sú stærsta Rarjætd í þessu Pifi; en Dagdlegir aptur á mót, bala sér með Losum sinum stærstu Dval og Drósemi. Þegar Dandinn aðfemur, eru þeir Gudhræddu hughransir og ógvídnir, en þinir Dagdlegu skjelfast, og annaðhvört falla í Drvántingu, ellegar með Þánkaleysi sökva niður í blinda Forherdingu.

§. 2. Sálin, sem er ódaudleg, sér strax, sem hún er skilin við Lifamann, til síns Samastadar, annaðhvört í eilífa Gledi edur eilíkar Dvalir, eptir því, sem Mannesþjan þefir lifad í þessum Heimi vel eda illa.

Lúc. 23, 43. Jesús sagdi við ydrandi Ræntingjann á Krossinum: Sannlega segi eg þér: í Dag skaltú vera með mér í Paradis. 2 Cor. 5, 8.

Jób. 5, 24. Jesús sagdi: Svóer, sem þeyrir minn Ord, og trúir þeim, er mig sendi, sá þefir eilíft Lif, og hann kemur ekki til Svértdæmingarinnar, heldur þefir hann farid frá Dandinum til Lifsin.

Plac. 16, 22, 23. Jesús segir í Eptir-
líkingunni: Sá Sataki dó, og var
borinn af Englum í Sadm Abrah-
hams. Sínn Ríki dó líka, og var
grestradur; en, sem hann hóf upp
fyr Augu í Helvíti, var hann í Opl-
unum.

§. 3. A efsta Degi skal Etkaminn
upptækjast úr Duptinu, og samtengjast
optr Sálunni, verður hann þá óftr-
gengilegur.

Jób. 5, 28, 29. Jesús sagði: Sá
Tíni mun koma, á hverjum allir
þeir, sem í Gröfunum eru, munu
herra Guds Sonar Ráust, og þá
munu þeir, sem Gott hafa gjört,
upprísa til Sölu, en hinir til Syr-
iedamlingar, sem Illt hafa gjört.

Post. Bb. 24, 15. Postulinn Páll sagði:
Eg hef þá Von til Guds, að á
eptir minn koma Upprísa Svainlids-
inna bæði Réttláttra og Rángláttra.

1 Cor. 15, 42. Líkama þeirra, sem
deva, verður rotnanlegum nidursád,
en hann mun upp áptur rísa óftr-
rotr

rotnanlegur. Sonum verður and-
vyrðilegum nidursád, en hann mun
upprísa veggisamlegur. Sonum verður
nidursád veikum, en hann mun
upp aftur rísa fróðtugur. Móttu-
legum Líkama verður nidursád, en
upp aftur mun rísa andlegur Líkami.

§. 4. Þær Manneskjur, sem verða
Lífs á Jördunni þegar Dóms-
dagur kemur, deya að sonnu ecki, svo að Sál
og Líkami skiljist að, en þeir munu
samt umbreyntast, svo að þeirra for-
rotnanlegi Líkami verður á Augabragði
óforgengilegur; engin Manneskja veit
þó nær þessi Dagur munu koma.

1 Cor. 15; 51 52. Sjá! ég segi yður
leyndom Dóm: vér munum ecki all-
ir sofna, en allir munum vér um-
breytast, og það skyndilega á einu
Augabragði, við hinn síðasta Lúð-
urhljóm; því Lúðurinn mun gella,
og þinnit framliðu manu upprísa
óforgengilegir, en vér munum um-
breytast.

§ 5. Kristur mun, með dýrðlegum
Gætti, opinberlega dæma allar Mann-
eskjur

estjur eptir Upprisuna, og auglýsa fyrir
 øllum, að Gudhræddir eru verdugir til
 að lifa í Þegsemd og Þegnudi eistflega,
 en Ogudlegir þar á móti munu verða
 því Straffi undirkastadir, sem þeirra
 Illverk þafa tilunnid.

Post. 66. 17, 31. Gud hefir tilsett
 vissann Dag, á hvörjum hann ætl-
 ar að láta þann Mann, sem hann
 hefir þar til sett, dæma rétt alla
 Jardarinnar Innbyggendur, þarum
 sannfærir Gud alla, með því hann
 uppvakti þann Mann frá Daudum.

2 Cor. 5, 10. Væt egum allir að
 opinberast fyrir Krists Dómsstóli, svo
 að hvörr einn úr Býtum beri eptir
 því, sem hann hefir adhaft í Líf-
 amans Líf, hvört sem það hefir ver-
 id Gott edur Illt.

2 Thess. 7, 8. Þegar Drottinn Jesú
 ús opinberast af Himni, með sinum
 Engla Her og loganda Eldi, til að
 hegna þeim, sem eeki vildu adhyllast
 Gud, og straffa þá, sem eeki vöru
 hlýðugir Evangelíö vors Drottins
 Jesú Krists.

Merkt: Serhyör Sála dæmist strax, eptir
 að hún er farin út af Líkamanum, og verður
 henni vísad annaðhvort til eilífrar Gledi edur
 eilífra Dvala, Ebr 9, 27. En á síðasta Degi,
 þegar Sálirnar eru að nýu ordnar samtengdar
 Líkamanum, mun Kristur, svo sem Rógnur
 og Serra, samansafna þeim, svo hans vett-
 vísir Dómrur verði þeim öllum undir eins
 Funnur, til Vitaðsburðar um hans Stjórnun
 án Manngreinar Alits, og svo þeir megi sjálfir
 finna, að þeim se enginn Drottur gjör. Matth.
 25, 31 — 46. Róm. 2, 16.

§. 6. Eilíft Líf er það dhædlega og
 sælufulla Astand, í hvorju gudhræddir
 Mennt æfinlega lifa í gledilegustu Sam-
 báið með Jesú Krísti, góðu Englum
 og öllum Heilegum, án þess að áreitast
 lengur af nokkri Synd edur Sorg, en
 njóta óumræðilegrar Huggunar, Fríðs-
 or og Fagnadar af að þóða Guds
 Dæði, sem andshair sig í hans megra
 Dæfendar-verkum, þar þeir einnig losa
 og veðsama Gud hvort með öðrum,
 og æsa sig í Dygdinni og Kjærleikan-
 um, eptir Guds Vilja.

Matth. 25, 34. Jesús mun segja við
 þá: Komid hingað, þér blesaðir af
 mínum Spödur? eignist það Krísi,

sem yður er fyrirbúið frá Veralds-
arinnar Upphafi.

Jób. 17, 24. Jesús sagði í Bæninni
til síns himneska Fedurs: 'Góðir! eg
vil að þeir, sem þú gafst mér, skuli
vera hjá mér, hvar sem eg er, svo
að þeir sjái mína Dýrd, sem þú
gafst mér.

Ebr. 12, 22. Þér komið til Borg-
ar Guds lifanda, til þeirrar himn-
esku Jerúsalem, og til Margsjolda
margra Þúsund Engla.

Opinber. 21, 4. Gud mun þerra öll
Tár af þeirra Augum, og Dandum
mun ekki lengur vera til, ekki Garm-
ur né Sveinur, né heldur Þína
mun lengur til vera.

Róm. 2, 10. Geidur, Vegfemd og
Strid skal hvort sá edlast, er Gott
gjöftr.

§. 7. Spreidættir, sem annars
fallast: eittfur Dandi, er það kvala-
fullt og vonarlaust Afstand, í heyrin
Daglegir sárlega qeðjast, af þeirra
nag

nagandi Samvitku, og hvar þeir í
 hinna þgudlegustu vöndu Anda og lítra
 Sálna Sambúð, sinna til hröggilegustu
 Þeskana af sinum fyrri Þlggjörðum,
 þáred þeirrá drottandi Þóstr, hverjum
 þeir þá ekki gæta fullnægt, undir eins
 auka þeim Drel og Þínu.

Matth. 25, 41. Jesús mun segja til
 þeirra; Farid frá mér, þér bolvödu!
 í þann eilífa Eld, sem fyrirbúinn er
 Þjoflinum og hans Þrum.

Marc 9, 48. Jesús sagði: Þeirra
 Ömur deyr ekki, og þeirra Eldur
 sloknar ekki.

Jób. 3, 36. Þværr, sem ekki trúir
 Syninum, skal ekki sjá Lífid, heldur
 varir Guds Reidi yfir þorum.

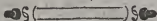
Róm. 2, 9. Þrellingar og Þarm-
 qvæli munu þoma yfir allra þeirra
 Marna Sálir, sem Þllstu, Þvögja.

§. 8. A síðasta Þegi mun vor Þeimur
 ur forðána, með ellum þinum Gæðum.

En Gæðhræddir munu ætíð vera hjá
 Þroitt

Drottni, og með þessari Von, þulum
vér hugþrensta þótt annann.

2 Pét. 3, 10. Dagur Drottins mun
koma, sem Þjófur á Nóttu, á hvort-
jum Gímnarnir munu með miklum
Guh forgánga, en Hófuð-Steinur-
ar í Eldi bráðna, og Jörðin og
þau Værk, sem á henni eru, munu
uppbrenna. 1 S. þess. 4, 17. 18

Gudi sé Lofo og Þhrd að
eilífu, Amen!

Stutt

A g r i p

af

Hofud = Lærdómum
frístilegra Trúarbragða.

I.

Einn einasti sannur Gud er til,
sem hefir skapað Heiminn, viðheldur
og stjórnar honum til Gagns og
Gledi öllum sínum lifandi Sképnum,
en sérílagi þeim Skynsemdarfullu
til Belferdar.

2. Þessi

2.

Þessi Gud hefir allra stærstu Eginlegleika, og er sá allra fullkomnasti í Mætti, Speki, Gæðsku, Heilagsleika og Réttlæti.

3.

Heilög Ritning, sem inniheldur Guds Vilja og Ráðstöfun, að svo miklu Leiti, sem þau sérílagt eru Manneskjunum viðkomandi, kénur oss að dýrka Gud, sem Fedurinn, Soninn og þann heilaga Anda, er allir hafa eina Veru og semu guddómlegu Tígu.

4.

Manneskjan var í Upphafi þegar Gud hafði skapað hana, saklaus og góð, en hún spillti sér sjálfri, með því að brjóta fríviljuglega móti Guds Legmáli; þar af varð hún syndug og óhæfileg til að taka á móti þeirri Sælu, sem Gud hafði henni ætlað.

5.

Jesús Kristur, sem er eingétinn Sonur þess himneska Fædur, varð Manneskja, svo hann gæti endurleyft syndugt Mannkyn frá þeirri Eymd, sem þad með Syndinni hafði steypt sér í; hann sýndi Moðnum þakfyri með sinni Kæningu, hvað Gud, af sinni miskunarfullu Elsku, hefði ályktad um þeirra Frelsun, útbegadi þeim Eldgáng til beinar, með sinni fróviljugu Pínu og Danda, og og staðfesti líka með sinni Upprisu og Himnaför þá Þissu, sem hann hafði gefid þeim um eilíft Líf. Nú stjórnar hann öllum Heiminum ásamt Fæðurnum með guddómlegri Mækt og Veldi, og ber sérslagi Umhyggju fyrri sína Endurleystra eilífri Sálubjálpi.

6.

Sá heilagi Andi leidir oss, með Krists Lærdómi, til Afturbvarfs
frá

Syndunum og til Trúarinnar á Krist, svo vorar Syndir verði ofs fyrirgefnað; hann hjálpar ofs einnig til Betrunar og Framfara í Dygd og Gudhræðslu, svo vér gétum orðið hluttakandi í þeirri Sálshjálp, sem Kristur hefir ofs útvegad.

7.

Vor Trú á Jesúum Krist, á að sýna hvort hún sé kreyttug, með því, að vér lifum eptir vorri Skyldu, bæði við Gud, við sjálfa ofs og við Náungann, eptir því, sem Gud og Kristur hafa skipað ofs í heilagri Ritningu.

8.

Gudi erum vér skyldugir um, að tilbidja, óttast og elska hann, hlýða honum og reida ofs á hann einann, lofa hann, þakka honum og ákalla hann, einnig taka ofs Vara fyrir öllu því, sem í nokkurn Mátu síð.

stríðir móti þeirri Byrdingu, sent
vér egum honum að veita.

9.

Sjálfum oss erum vér skyldug-
ir um, að bera tilbærilega Umhygg-
ju, bæði fyrir Sálu vorri og Líf-
ama, sem og vorri tímanlegri Bels-
ferd, en þó sérilagi gæta vor, að var-
ast allt illt og syndsamlegt Hátta-
lag og Bana, svo Samvitðan
hverki ofþungist, né vér lídum Tjón
á vorri sonnu Belferd; vér erum
þar á mót fullvissir um Guds Rád,
og gétum ætíð með sonarlegu Trún-
adartrausti leitað Hælis hjá hon-
um, ef vér kappkostum að verða
góðar og dygdaudugar Máneskjur,
eptir Jesú Lærdómi og Eptirdæmi.

10.

Ráúnganum erum vér skyldug-
ir um, að elska hann eins og sjálfa
oss, og þess vegna vera ætíð reidu-
búnar

þántu til að gjöra það sama við þau, sent vér þjosa vildum, að þau í líku Tilfelli gjörði við oss; en aldrei taka oss nokund það fyrir Höndur, sem í einhverri Mátu kynni að skérða hans tímanlega eða eilífa Bælfærd.

I I.

Vér egum að hafa Guds Orð yduglega um Hönd, þar það er þið besta Medal til vorrar Upplýsingar og Helgunar, líka egum vér yduglega að vegsama og ákalla Gud, svo Hugur vor þar með uppfyllist af Elsku til Guds, og Laungun eptir að gjöra hans Vilja.

I 2.

Vér egum að leggja allt Rapp á, að virða mikils og halda vörn Skírnar-sáttmála, því með Skírninni hefir Kristur látið gjöra oss að Lintum sinnar Kirkju, og gefið oss Rétt til sína dhræctu Belgjornslunga.

Í Dvöldmálistíðar Sakramentinu gjörir Jesús Kristur oss bluttakandi í sínum Lífama og Blóði, til Fullvissu um, að vorar Syndsén oss fyrirgefnað, ef oss af Hjarta ángrar, að vér höfum drógt þær, og einsetjum oss, að láta oss fara fram, með Trúnni á hann, í Náðvendi og í vorum Kristinnómi. Þar fyrir egum vér líka að brúka þetta Sakramenti með hjartanlegri Andakt, eptir að vér ádur höfum nágræmlega og alvarlega prófað sjálfa oss.

13.

Gudhræddra Sálir koma, eptir Dandann, til eilífs Lífs og eilífrar Sælu, í Samfélag með góðum Dúðum, hjá Kristi sínum Endurlausnara; en þá Dgudlegir deya fara þeir í Samfélag vondra Anda, og breypa þar Dvalir og Angist, sem eru máflegt Straff fyrir þeirra Illgjördir.

14.

Guds alvissa Ráðstafan hefir tilfett vísfam Dag, á hvorjum þeir dauðu Lífamir munu úr sínu Drupti uppvekjast, og samtengjast þeirra Sálum, þegar Kristur mun láta þá alla mæta opinberlega fyrir sínum Dómsstóli, og þá forgengur sú Veröld, sem nú er.

